

ఋషిపీఠం

భారతీయ మాసపత్రిక

ఆగష్టు-99 రూ-10/-

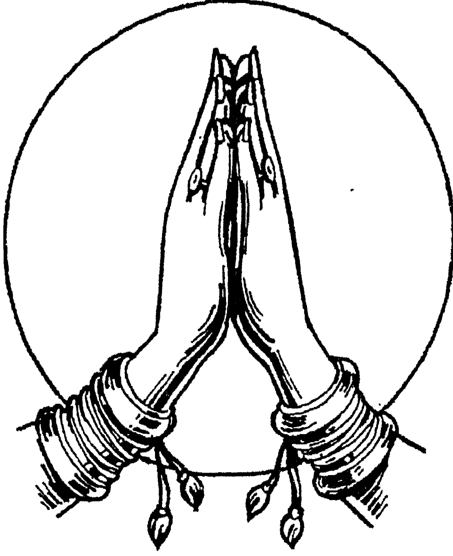
భారతీయ సాంస్కృతిక, వైదిక పరంపరను
తెలుగునాట ఇంటింట వ్యాప్తి చేయడానికి
మహత్తర అవకాశం!!
'సామవేదం షణ్ముఖశర్మ' కలం చేస్తున్న
వినూత్న ప్రయోగం -

''ఋషిపీఠం''

మానస పత్రికకు చందాదారులను
చేర్పించడం ద్వారా ఆకర్షణీయమైన పారితోషికాన్ని
సునాయాసంగా పొందండి!!

మన అమూల్య సనాతన సాంప్రదాయాల్ని ప్రతి ఇంటికీ చేరవేయడానికి
'ఋషిపీఠం' చేస్తున్న ఈ దివ్య సంకల్పానికి మీవంతు చేయూతనివ్వండి.

అంతరిస్తున్న భారతీయ సంస్కృతికి జీవం పోయడానికి
'ఋషిపీఠం' తన వంతు కర్తవ్యంగా భవిష్యత్తులో నిర్వహించబోయే
వివిధ కార్యక్రమాల నిర్వహణకు ''ఋషిపీఠం సాంస్కృతిక సంఘము''లో
సభ్యులుగా చేరండి. వివరాలకు ఋషిపీఠాన్ని సంప్రదించండి.

నమస్సు

నారాయణం నమస్కృత్య
నరం చైవ నరోత్తమమ్ ।
దేవీం సరస్వతీం వ్యాసం
తతో జయముదీరయేత్ ॥

అష్టాదశ పురాణాలకీ, మహాభారతానికీ ముందుగా వచ్చే ప్రార్థనా శ్లోకం ఇది.

''భగవానుడైన నారాయణుని, ఆయన అంశరూపాలైన నరనారాయణ మహర్షులను, సరస్వతీ దేవినీ, వ్యాసుని నమస్కరించి, ''జయ''ము ను పలకాలి.''

- అని దీని భావం. సూత పౌరాణికుల ద్వారా పురాణ విద్య ప్రవచింపబడింది. మహాభారతం కూడా పురాణ సంప్రదాయబద్ధమే. ఆ సూతుడు చేసిన ప్రార్థనగా దీనిని భావించవచ్చు.

''జయం'' అంటే పురుషార్థాలను (ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షాలు) ప్రసాదించే రచన - అని నిర్వచనం.

అంతేకాక - మన సంఖ్యాశాస్త్రంలో అక్షరానికో అంకెను నిర్ణయిస్తూ 'కటపయాది సంఖ్యా' అనే శాస్త్రం ఉంది. ఆ శాస్త్రరీత్యా 'జ' వర్ణం - 8, 'య' వర్ణం - 1, 'విపరీతక్రమోద్రష్టవ్యః' అనే సూత్రం ప్రకారం - 18, సంఖ్య అవుతుంది. కాబట్టి 'జయం' అంటే 18.

అష్టాదశ పురాణాలు 18. మహాభారతం 18 పర్వాల మహేతిహాసం.

ఈ కారణంగా ఈ రెండింటికీ 'జయం' అనే శబ్దాన్ని వాడారు. ●

ఋషిపీఠం

భారతీయ మానసపత్రిక

ఆగస్ట్ 1999

సంపుటి 1 సంచిక 2

శీర్షికలు :

ప్రత్యేక రచనలు :

ముఖచిత్ర అలంకరణ : పి. రాము (విజయవాడ)

విడిప్రతి : రూ. 10.00; సంవత్సర చందా : రూ. 120లు;

5 సంవత్సరములకు రూ. 600లు; జీవితచందా : రూ. 1800లు

చిరునామా : నెం.3, కామరాజశాలై, ఫస్ట్ ఫ్లోర్, అశోక్ నగర్, చెన్నై - 600 083. ఫోన్ : 4847222

ఈ వెలుగు మనందరిది

ధన్యులం, కృతార్థులం

'ఋషిపీఠం - భారతీయ మానసపత్రిక' ప్రథమ సంచికకు సహృదయులైన పాఠకులు పలికిన స్వాగతం, అందించిన ఆదరణ మమ్మల్ని ఆనందపరవశుల్ని చేసింది. అనేక ప్రాంతాల నుండి ''ఇది మంచి పత్రిక. ఇంటిల్లిపాదీ చదువుకోదగ్గ మంచి విలువల పత్రిక'' అని అనూహ్యంగా అభినందనలందుతున్నాయి.

అయితే - 'ఇది సాహిత్య పత్రికా? ఆధ్యాత్మిక పత్రికా? సాంస్కృతిక పత్రికా?' - ఇలాంటి ప్రశ్నలూ వేసినవారున్నారు. ''ఎందుకీ కొత్త పత్రిక - ఇన్ని పత్రికలుండగా?'' అన్నవాళ్లూ ఉన్నారు. ఈ ప్రశ్నలు ఊహించినవే.

పత్రికలు, పుస్తకాలు, విజ్ఞానం - పరిమితంగానే ఉండాలని ఎక్కడాలేదు. పైగా నాగరికంగా ఎదిగిన దేశాలలో గ్రంథాలు కళలు, పత్రికలు ఇబ్బడిముబ్బడిగా ఎదగడమే సంస్కృతి ఎదుగుదలకు చిహ్నం. ఏ పత్రికకైనా తనదంటూ పాఠకులుంటారు - తనదంటూ ప్రత్యేకత ఉంటే.

'ఋషిపీఠం'లో ప్రతి కుటుంబానికీ అవసరమైన రచనలున్నాయి. అంతమాత్రం చేత మామూలుగా వచ్చే పత్రికల్లాంటిది అనడానికీ లేదు. కవిత్వమూ, విమర్శ, తులనాత్మక పరిశీలనలు - వంటి గొడవలేవీ లేవు గనక 'సాహిత్య పత్రిక' అని కూడా అనలేం. శాసనాలూ, నాట్య సంగీతాది కార్యక్రమాల సమీక్షలూ లేవు గనుక సాంస్కృతిక పత్రికా అనలేరు. మరి ఎటువంటి పత్రిక?

'భారతీయమైన హృదయం' ఈ పత్రికలో ఆవిష్కరింపబడుతోంది. ఏ ప్రత్యేకత వల్ల యుగయుగాలుగా 'భారతదేశం' ప్రపంచానికి జగద్గురు స్థానంలో ఉందో ఆ ప్రత్యేకతను ప్రస్ఫుటింపజేసే పత్రిక ఇది - అని చెప్పగలం.

కేవలం 'పరం' గురించిన చింతనే కాదు -

మనిషి జీవితంలో ప్రతి దశనీ, ప్రతి అనుభూతినీ స్పృశించే విజ్ఞానం - సనాతన భారతీయ సంస్కృతి.

''ఈ పత్రిక వృద్ధులకే'' అని కూడా అన్నవారున్నారు. నిజానికి వృద్ధులు తెలుసుకొని చేయదగ్గది ఏమీ లేదు.

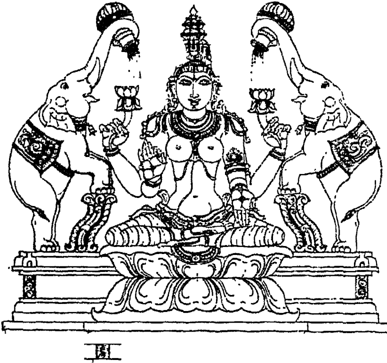
ఎవడు కర్తవ్య విముఖుడౌతాడో అతడిని కర్తవ్యోన్ముఖుడ్ని చేయడానికే 'గీత' పుట్టింది. నిండు యౌవనంలోని యోధునికే వేదాంతం బోధింపబడింది. ఆ వేదాంతంతో అతడు ఎదిగి గాండీవం ధరించాడు, యుద్ధం చేశాడు, విజయుడయ్యాడు. కాబట్టి 'సంస్కృతి', 'భారతీయత' అనగానే అది బాలురు మొదలుకొని వృద్ధుల వరకూ అందరిదీ అనే స్పృహ మనకు గలగాలి.

వినోదం, ధనార్జన - అనే రెండు లక్ష్యాల చుట్టూ తిరుగుతూ, ఏ విలువల్ని పోగొట్టుకుంటున్నామో తెలుసుకునేందుకు; ఎటువంటి మహావిజ్ఞాన సంపదకు మనం వారసులమో గ్రహించడానికి చేసే ప్రయత్నంలో ఈ పత్రిక ప్రారంభమయ్యింది.

నిజానికి మన సనాతన తత్వాన్ని మనం వెలుగులోకి తేవాలని అనుకోనక్కర్లేదు. సూర్యుడ్ని ఎవరూ వెలుగులోకి తీసుకురానక్కర్లేదు. ఆ కాంతి సోకకుండా కవాటాలు బంధించుకొని సంబరపడుతున్న అజ్ఞానం తొలగితే చాలు. ఈ తలుపులు తెరుచుకుంటే చాలు. 'భారతాత్మ భానుడు', కోటి కోటి కాంతి హస్తాలతో కనబడతాడు.

ఆ సనాతన ధర్మ సాక్షాత్కారానికి స్వాగత వచనాలు పలుకుతున్నాం.

సామవేదం షణ్ముఖశర్మ

సర్వం లక్ష్మీమయమ్

- ముఖచిత్ర కథనం

వరలక్ష్మీవ్రతం 20.8.99 సందర్భంగా
ప్రత్యేక రచన

సకల జగత్కారణమై, సకల వ్యాపకమైన పరబ్రహ్మను వివిధ దేవతాకృతులుగా ఉపాసిస్తాం. ఆ పరబ్రహ్మ శక్తిని జగదంబగా వివిధ రూపాలలో ఆరాధిస్తాం.

సర్వత్రా ఒకే బ్రహ్మచైతన్యం వ్యాపించి ఉన్నా - అది వివిధ విధాలుగా జగత్కార్య నిర్వహణ చేస్తోంది గనుక వివిధ రూపధారణ.

పరబ్రహ్మ జగత్కర్తగా 'పరమేశ్వరుడు', ఆ పరమేశ్వరుడు సృష్టి స్థితిలయాదుల కోసం బ్రహ్మ, విష్ణు, శివ, సూర్య, కృష్ణ, గణేశాది రూపాలలో ఆవిర్భవించాడు. ఆయన శక్తి - సరస్వతీ, లక్ష్మీ, దుర్గ, గాయత్రీ, రాధ - మొదలైన అనేకానేక రూపాలలో ఆరాధ్యం.

'దేవీభాగవతం' ప్రకారం జగదంబ (పరాశక్తి) ప్రధాన పూర్ణశక్తులు - 1. సరస్వతీ. 2. లక్ష్మీ, 3. దుర్గ, 4. గాయత్రి 5. రాధ. పరమేశ్వరుని వాక్ బుద్ధి జ్ఞాన చైతన్యశక్తి - సరస్వతి; ఐశ్వర్య శక్తి, పోషణశక్తి - లక్ష్మి క్రియాశక్తి - దుర్గ; వేదరూప, సౌరశక్తి - గాయత్రి; ప్రేమశక్తి - రాధ. ఒక పరమేశ్వరుని అయిదు రూపాలకూ అయిదు శక్తి రూపాలు.

వీటిని 'ప్రధాన పూర్ణశక్తులు' అనడంలో ఉద్దేశం -

ఇందులో ఏ దేవతను ఆరాధించినా, మిగిలిన నలుగురు దేవతల శక్తి ఆ దేవతల ద్వారా ఆవిష్కరింపబడి అనుగ్రహిస్తుంది. లక్ష్మి - ఐశ్వర్యాకారిణి అని మనం ఆరాధించినా, ప్రధానంగా సంపదలతో పాటూ విద్య, భక్తి... మొదలైన వాటినీ అనుగ్రహిస్తుంది. ఒకటొకటి భిన్నమూ కాదు, విరుద్ధమూ కాదు. కాబట్టి ఏ దేవత గురించి చెప్పాల్సి వచ్చినా సర్వవ్యాపకమైన పరాశక్తి తత్వమే గోచరిస్తుంది. 'అంతా ఆ దేవతే' అనిపించడానికి కారణం అదే.

లక్ష్మి - అంటే?

సమస్త ప్రపంచానికీ, అవతారాలకీ మూలాభూతురాలైన పరాశక్తిని 'లక్ష్మి'గా చెప్పినప్పుడు... ఆ నామంలోనే దేవీతత్వం ద్యోతకమౌతుంది.

ఈ జగత్తులో ప్రతిదానికీ ఓ లక్షణం ఉంటుంది. ఆ లక్షణాలే ఉనికినీ, పోషణనీ ఇస్తాయి. ప్రతి వస్తువుకీ దాని లక్షణమే దాని ఐశ్వర్యం. కంటికి చూపు ఐశ్వర్యం. చూడడమే కన్ను లక్షణం. చెవికి వినికిడి ఐశ్వర్యం. ఇంద్రియాలకి ఆయా ఐశ్వర్యాలనిచ్చినది ఆత్మ చైతన్యమే. ఆత్మకు చైతన్యమే లక్షణం. అదే దాని సహజత్వం. ఆ చైతన్యమే లక్ష్మి. లక్షణరూపిణి గనుక లక్ష్మి.

కవికి కవిత్వం, వ్యాపారవేత్త వ్యాపార లక్షణం, ఒక మేధావిలోని మేధాశక్తి... ఇవన్నీ ఐశ్వర్యాలే. అలాగే అగ్నికి ఉష్ణత, దాహకత్వం, సూర్యునిలో వెలుగు; చంద్రునిలో వెన్నెల; జలంలో శైత్యం, దాహహరణం, పృథ్వీలో గంధం, ద్రఢిమ... ఇవన్నీ వాటి వాటి లక్షణాలు, ఐశ్వర్యాలు, ఇలా జగత్తంతా వ్యాపించిన శక్తిని 'ఐశ్వర్యం'గా దర్శించినప్పుడు, 'లక్ష్మి' అనే నామంతో, ఆ నామాన్ని వ్యక్తీకరించే రూపంతో అమ్మ కనబడుతుంది. కాశీఖండంలో అగస్త్యుడు కొల్హాపురి లక్ష్మిని స్తుతిస్తూ చేసిన స్తోత్రంలో -

చంద్రమునియందు జ్యోత్స్నవు చంద్రవదన!
ప్రభవు వాసరకరునందు పద్మ నయన!
దాహశక్తివి, పూబోడి! దహనునందు
మ్రొక్కెదను నీకు కల్యాణమూర్తి లక్ష్మి!

లక్ష్య, అలక్ష్య - రూపాలతో ఉన్నది తల్లి.

మాయారూపం - లక్ష్యం, పరబ్రహ్మ రూపం - అలక్ష్యం.

గోచరించే జగత్తు - లక్ష్యం, జగత్తుకి కారణమై, ఇంద్రియాలకు అగోచరమైనది - అలక్ష్యం.

మాయాదేవీ ఆమే. మాయాతీతా ఆమే.

సృష్ట్యాదియై, సృష్టిస్థిత్యాది పంచకృత్య పరాయణ అయిన పరాశక్తిని 'మహాలక్ష్మి' అన్నారు. ఇక ఆమె రూపాలు అనంతానంతాలుగా 'అనంతలక్ష్మీ' రూపాలుగా చెప్పబడ్డాయి.

అనంతరూపాలు

అష్టలక్ష్ములు మనకు తెలిసినవే. ఇవికాక, వరలక్ష్మి గృహలక్ష్మి భూలక్ష్మి.. ఇలా గొప్పవైన ప్రతి వస్తువులోనూ 'లక్ష్మి'ని దర్శించారు ఋషులు.

''యా దేవీ సర్వభూతేషు 'లక్ష్మీ' రూపేణ సంస్థితా'' అని సప్తశతి. భూతకోటి అంతటిలో లక్ష్మి ఉంటేనే చైతన్యం.

కేవలం డబ్బుని మాత్రమే మనం 'లక్ష్మి' అంటాం. ధనం లక్ష్మి కావడం నిజమే కానీ అది ఒక్కటే ఆ తల్లి రూపం కాదు. అనంతానంత విభూతులలో అదో లవవేశం మాత్రమే. ఆ అమ్మ అనంత 'విభూతి'ని గ్రహించాలి. 'మోక్షలక్ష్మి' కూడా ఆ తల్లే కదా.

సర్వం లక్ష్మీమయం జగత్

''యద్యద్విభూతి మత్సత్వం శ్రీమదూర్జితమేవవ।
తత్తదేవావ గచ్ఛత్వం మమతేజోంశ సంభవమ్'' ॥

ఈ సృష్టిలో పరాక్రమ యుక్తమై, కాంతి యుక్తమై స్ఫుటంగా గోచరించే గొప్పతనాన్ని ''భగవంతుని విభూతి'' అన్నారు. ఆ విభూతుల సమైక్య రూపమే మహాలక్ష్మి. అందుకే అమ్మ నామాలలో 'విభూతి' ఒకటి.

ఒకే పరబ్రహ్మ బ్రహ్మగా వ్యక్తమైనప్పుడు ఆయన వాక్కు, బుద్ధుల్ని అధిష్ఠించిన జగదంబ 'సరస్వతి', విష్ణువుగా ఉన్నప్పుడు ఆయన 'హృదయం'గా ఉన్న శక్తి 'లక్ష్మి', ఈశ్వరుడుగా భాసించినప్పుడు ఆయన మేనిలో ఉన్నది 'గౌరి' ఇవి వాక్కు, మనస్సు, శరీరం అనే త్రికరణాలు. ఒకే పరమేశ్వరుని త్రికరణశక్తులే - సరస్వతీ, లక్ష్మి, దుర్గలు.

యా శ్రీః స్వయంసుకృతినాం భవనేషు
అలక్ష్మీః పాపాత్మనాం, కృతధియాం హృదయేషుబుద్ధిః,
శ్రద్ధాసతాం, కులజన ప్రభవస్యలజ్జా
తాం త్వాం నతాస్మ పరిపాలయ దేవి విశ్వమ్

(దుర్గాసప్తశతి - 4వ అధ్యాయం)

''ఓ దేవీ! నీవు పుణ్యవంతుల ఇళ్లల్లో లక్ష్మీ రూపంతో ప్రకాశిస్తావు. పాపాత్ముల ఇళ్ళల్లో అలక్ష్మిగా ఉంటావు. సత్పురుషుల హృదయంలో నిర్మలమైన బుద్ధిగా ప్రకాశిస్తావు. వైదిక మార్గనిష్ఠులైన ఉత్తములయందు 'శ్రద్ధా' రూపంతో కొలువుంటావు. (వేదోచోదితమైన సత్కర్మలయందు నిష్ఠనే 'శ్రద్ధ' అంటారు). ఉత్తమ జన్మ గలవారి యందు 'లజ్జా' రూపంతో ఉంటావు. (నిషిద్ధ కర్మాచరణ యందు విముఖతని 'లజ్జ' అంటారు) ఈవిధంగా అనేక రూపాలతో జగత్తున నిండి పరిపాలిస్తున్నావు.''

పుణ్యకర్మలకి ఫలంగా సల్లక్షణాలతో సత్ఫలప్రదాయినిగా గోచరించేతల్లి, పాప కర్మలకి ఫలంగా 'అలక్ష్మి'గా కనిపిస్తుంది. లక్ష్మీదేవిని శ్రద్ధతో ఆరాధిస్తే, ఆ దివ్యమూర్తి అనుగ్రహం కలుగుతుంది. దీపం దగ్గరికి వెళ్లినప్పుడు వెలుగు రావడం సహజమే కదా! అలాగే అమ్మని మనసా చింతన చేయగానే భావనలో ఆ భవ్యమూర్తి ప్రకాశం మనలోనూ, మన బయటా దరిద్రాలను పోగొడుతుంది.

లక్ష్మి ఎక్కడుంటుంది?

ఋగ్వేదాదులు మొదలుకొని - పురాణాలు, స్మృతులు, తంత్రాలు మహాలక్ష్మిని వివిధ విధాలుగా స్తుతించాయి. ఆ తల్లి మూర్తుల్ని వివరించాయి.

సదాచారం, సత్ప్రవర్తన లక్ష్మీదేవికి ఆహ్వానాలు. లక్ష్మి అనుగ్రహం లభించాలంటే ఎలా ఉండాలి? లక్ష్మి ఉండే చోట్లు ఏవి? - అనే విషయంలో పురాణాలు, స్మృతులు ఇచ్చిన వివరాలు ఇలా ఉన్నాయి :

★ ప్రాతః కాల సంధ్యలోనూ, సాయంకాల సంధ్యలోనూ నిద్రపోయే ఇళ్ళల్లో మహాలక్ష్మి ఉండదు.

★ దేవతారాధన, శుచి, శుభ్రత, వేదవిహిత ధర్మపాలన జరిగే ఇళ్లల్లో లక్ష్మి ఉంటుంది.

★ మాతాపితరులు, గురువులు పూజింపబడే ఇల్లు, పతివ్రతా స్త్రీలు, సాధువనితలు ఉండే ఇల్లు - లక్ష్మీ నివాసం.

★ పాలు, పూలు, పసుపు, కుంకుమ, దీపం - శుభ్రపరచిన ముంగిలి, ద్వారం, గోవులు... ఇవన్నీ లక్ష్మీ నివాసాలే.

ఎక్కడైనా కళకళలాడుతూ కనిపిస్తే ''లక్ష్మీ కళ ఉట్టిపడుతోంది'' అంటాం. అదే అమ్మ కొలువున్నదనడానికి నిదర్శనం.

★ ధనం, ధాన్యం - ఇవన్నీ అమ్మరూపాలే. మనల్ని పోషించేదీ, మన అభివృద్ధికి కారణమయ్యేదీ ఏదైతే ఉందో అదంతా లక్ష్మి.

ధనాశలు లేని యోగులకి వారి యోగశక్తే లక్ష్మి.

★ రాత్రి కట్టి పడుకున్న బట్టల్ని తిరిగి మరురోజు ధరిస్తే లక్ష్మి విడిచిపెడుతుంది.

★ ధాన్యం, ధనం, పూజాద్రవ్యాలు, పెద్దలు - వీటికి కాళ్లు తగిలితే లక్ష్మికి ఆగ్రహం

కలుగుతుంది.

★ కలహాలుండే ఇంట లక్ష్మి తొలగి, అలక్ష్మి నెలకొంటుంది. ఉల్లాసం, ఉత్సాహం లక్ష్మీస్థానాలు. 'అలక్ష్మీః కలహాధారా' అని పురాణోక్తి.

★ అప్రయత్నం, సోమరితనం - లక్ష్మికి వీడ్కోలు చెప్తాయి.

★ స్త్రీ దుఃఖపడేచోట లక్ష్మి ఉండదు.

- ఇలా అనేకమైన అంశాలు శాస్త్రాలు చెప్తున్నాయి. లక్ష్మీ స్థానాలుగా ఇళ్లు కళకళ లాడాలని గృహిణీ గృహస్థులు కొందరు ఇంకా ఈ సదాచారాలని పాటిస్తున్నారు.

లక్ష్మీ అనుగ్రహం కోసం శుక్రవార పూజలు, వరలక్ష్మీ వ్రతం మొదలైనవి ఆచరిస్తున్నారు. చారుమతి అనే సద్వనితకు లక్ష్మి స్వప్నంలో సాక్షాత్కరించి ఉపదేశించిన వ్రతంగా వరలక్ష్మీ వ్రతాన్ని చెప్తారు. ఆ వ్రత కథలోనే చారుమతి లక్షణాలు వివరించి వుంటాయి. ఆ లక్షణాలున్న వారికి లక్ష్మి అనుగ్రహం తప్పక లభిస్తుంది.

స్త్రీలలో లక్ష్మి

లక్ష్మీకళ ప్రతి స్త్రీలోనూ ఉంటుంది. పురుషుడి పుణ్యం కొద్దీ స్త్రీ లభిస్తుందని శాస్త్రవచనం. ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ, భార్యనైనా సరే, స్త్రీని కొట్టడం, పరుష భాషలాడడం 'అమంగళకరం' అని శాస్త్రాలు ఘోషించాయి. స్త్రీ పాపం చేయదు. చేసినా 'పురుషుడి కారణం గానే' అని వివరించారు. వీడి పుణ్యం కొద్దీ ఆమె నడత. ఆమె ఫలరూపిణి. కాబట్టే ఎంత ఘోరకృత్యం చేసినప్పటికీ స్త్రీని పువ్వుతోనైనా సరే దండించకూడదు అని స్మృతి.

''త్వత్కళా సర్వయోషితః'' అని ఇంద్రుడు మహాలక్ష్మిని స్తుతిస్తాడు. ఈ కారణం చేతనే పేరంటాలు, సువాసినీ పూజ, కన్యకా పూజ మొదలైన స్త్రీ ఆరాధనలు సంప్రదాయా లయ్యాయి.

వరలక్ష్మి - అంటే 'సర్వశ్రేష్ఠమైన లక్ష్మి' అని అర్థం.

జ్యోతిష శాస్త్ర రీత్యా శ్రావణమాసం ఆధ్యాత్మికంగా లక్ష్మీప్రదమైన మాసం. ఈ మాసంలో లక్ష్మిని ఆరాధించేందుకే వరలక్ష్మీ వ్రతం ఉద్దేశింపబడింది.

సోమవారం, శుక్రవారం - లక్ష్మీ ప్రీతి కరాలు. ఆ రోజుల్లో ఉభయ సంధ్యలలోనూ దీపారాధన, లక్ష్మీ అర్చన శ్రేష్ఠం. అష్టమి, నవమి, ఏకాదశి, త్రయోదశి, చతుర్దశి, అమావాస్య, పూర్ణిమ - లక్ష్మీ పూజలు విశేషంగా చేయాల్సిన తిథులు.

కొందరు మునులు దరిద్ర నివారణకై సనత్కుమారుని ప్రార్థిస్తే, ఆయన ఉపదేశం ప్రకారం లక్ష్మిని ఉపాసించి సంపన్నులయ్యారని స్కాందపురాణంలో ఇతివృత్తం.

సంపద - లోటులేని జీవితం గడప డానికే. పోషణకీ, కొంతమేరకు సౌఖ్యానికి (భోగానికి), దానానికి ధనాన్ని వినియోగించాలి. తపస్సుకి దారిద్ర్యం అడ్డురాకూడదు. శరీరం ఉన్నప్పుడు దానికి పోషణ అవసరం.

'శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మసాధనం' అన్నారు. అంటే ధర్మాచరణ కోసం లభించిన ఈ జీవితంలో, అందుకోసం అవసరమైన ధర్మసాధనలూ భగవంతుడిచ్చాడు. అలా ధర్మాచరణ కోసం ఇచ్చిన మొదటి సాధన - శరీరం... అని ఈ పై వాక్యంలోని భావం.

ధర్మ నిర్వహణ సామర్థ్యంగా శరీరం పనిచేయడానికీ, అలాగే ఈ శరీరంతో సహా మనతో ఉన్న బంధాలు, ధర్మాలు ఆచరించ డానికి కావలసిన సంపద కూడా మహాలక్ష్మే ప్రసాదించాలి.

మన్నామస్మరతాం లోకే దుర్లభం నాస్తి చింతితమ్।
దదామి సర్వమిష్టార్థం లక్ష్మీతి స్మరతాం ధ్రువమ్॥

(- స్కాందం)

''నామ స్తోత్రం చేసేవానికి దుర్లభ మంటూ ఉండదు. 'లక్ష్మీ' అనే నామాన్ని జపించేవానికి ఇష్టార్థాలన్నీ ప్రసాదిస్తాను'' - అని సాక్షాత్తూ ఆ తల్లే వచించింది.

లక్ష్మి తత్త్వం

'దేవీ భాగవతం'లో అమ్మవారి అయిదు ప్రధాన శక్తుల్ని చెప్తూ, లక్ష్మీదేవి గురించి ఇలా చెప్పారు.

శుద్ధ సత్త్వ స్వరూపాయా పద్మా సా పరమాత్మనః।
సర్వ సంపత్స్వరూపా సా తదధిష్ఠాతృ దేవతా॥
కాంతాతి దాంతా శాంతా చసుశీలా సర్వమంగళా।
లోభమోహ కామరోష మదహంకార వర్జితా॥
ప్రాణతుల్యా భగవతః ప్రేమపాత్రం ప్రియంవదా।
సర్వాసస్యాత్మికా దేవీ జీవనోపాయరూపిణీ॥

మహాలక్ష్మీశ్చ వైకుంఠే పతిసేవారతా సతీ।
స్వర్గేచ స్వర్గలక్ష్మీశ్చ రాజలక్ష్మీశ్చరాజసు॥
గృహేషు గృహలక్ష్మీశ్చ మర్త్యానాంగృహిణీ తథా।
సర్వప్రాణిషు ద్రవ్యేషు శోభారూపా మనోహరా॥
కీర్తిరూపా పుణ్యవతాం ప్రభారూపాన్న పేషుచ।
వాణిజ్య రూపా వణిజాం పాపినా కలహాంకురా॥
దయారూపా చ కథితా వేదోక్తా సర్వసమ్మతా।
''పరమాత్మని శుద్ధ సత్త్వస్వరూప శక్తి 'పద్మా' (లక్ష్మి

ఈ లక్ష్మి సర్వసంపత్తుల స్వరూపం ''సర్వ సంపదలకీ అధిష్ఠాతృదేవత. ఇంద్రియ నిగ్రహం, శాంతం, సుశీలత్వం వంటి సద్గుణా లకు ఆధారమైన సర్వమంగళ'' లోభం, మోహం, కామం, రోషం, మదం, అహంకారం వంటి గుణాలేవీ లేని చల్లని తల్లి.

భగవంతుని ప్రాణసమానురాలు. ప్రేమ పాత్రయై, ప్రియంవదగా ఆ లోకపతి యైన నారాయణునితో మెలగే తల్లి.

సర్వసస్యాలూ ఈ తల్లి రూపాలే. జీవనోపాయ రూపిణిగా భాసించే దేవి ఈమె.

వైకుంఠంలో మహాలక్ష్మిగా విష్ణుసేవా పరాయణురాలు.

స్వర్గంలో స్వర్గలక్ష్మి, రాజులలో రాజ్య లక్ష్మి, గృహాలలో గృహలక్ష్మి, సర్వప్రాణుల లోనూ, ద్రవ్యాలలోనూ, మనోహరమైన శోభ లక్ష్మీరూపమే. పుణ్యవంతులలో కీర్తిగా, నృపులలో ప్రభగా, వాణిజ్యవేత్తలలో వాణిజ్య రూపంగా, పాపులలో కలహరూపిణిగా ఉండే ఆ తల్లి అన్నిచోట్లా దయారూపిణే.''

నారాయణుడు సనాతనుడు, అనాది. అవిధంగా 'విష్ణోరనపాయినీ' అని చెప్పబడ్డ, విష్ణుని అవిభాజ్య శక్తి లక్ష్మి కూడా సనాతని, అనాది.

లీలగా ఆయన ఒక రూపం ధరించాక, ఆమె ఆయన వక్షఃస్థలంలో నిత్యం ఉంది.

తరువాత వివిధ అవతారాలు ధరించి నప్పుడు నారాయణుని పొందుతూనే ఉంది.

క్షీరసాగర మథన సమయంలో ఉద్భ వించడం ఒక లీల. అంతకు ముందే నారా యణుని అంతరంగవాసిని ఆమే. ఆ తరువాత భృగుమహర్షికి కుమార్తెగా భార్గవి. ఇంకా ఆ నారాయణుడు ఏ అవతారం ధరించినా, ఆ తల్లే దగ్గరుండి ఆయన చేత అవతార ప్రయోజనం నెరవేరేలా చేస్తుంది.

ఏవం యదా జగత్స్వామీ దేవదేవో జనార్దనః।
అవతారం కరోత్యేషా శ్రీః తత్ సహాయనీ॥

అని 'విష్ణు పురాణోక్తి'

క్షీరసాగరం నుండి లక్ష్మి

జగత్తు అనే సముద్రం నుండి సంపద కోసం - మనలోని సద్గుణాలూ, దుర్గుణాలూ అనే దేవదానవులు చేసే నిరంతర మథనమే క్షీరసారగ మథనం. ఆ మథనంలో ఎన్నో చేదు అనుభవాలు - హాలాహలం వంటివి వస్తాయి. అప్పుడు భగవంతుడే దిక్కని ఆశ్రయిస్తాం. ఆయన శివరూపంలో అనుగ్రహిస్తాడు. ఇంకా సాధనలో సంపదలొస్తాయి. ఈ సంపదలెన్ని వచ్చినా వాటన్నిటినీ భగవదర్పితంగా స్వీకరిం

చాలి. ఈ భావమే - సంపదల తల్లిగా క్షీర సాగరం నుండి ఆవిర్భవించిన లక్ష్మి విష్ణువుని చేపట్టడం. విష్ణువక్షోవాసిని అయిన లక్ష్మి సంప ద్రూపిణిగా విష్ణుసేవకే అంకితమయ్యింది - పాద సంవాహనం చేసే శక్తిగా ప్రకాశించింది.

ఎన్ని సంపదలు పంచుకున్నా, అమ్మ తత్త్వం మాత్రం సద్గుణాలకే లభించాలి. అవే జయించాలి. అప్పుడే వ్యష్టికీ, సమిష్టికీ క్షేమం. 'శ్రీ' అంటే 'విషము' అనే అర్థం కూడా ఉంది. మొదట పుట్టిన హలాహలంకూడా అమ్మ రూపమే. సంపదల సాధనలో మొదట రూపం పరీక్షలే. పరీక్షలూ లక్ష్మీరూపమే, ఫలరూపమైన అమృతమూ లక్ష్మీ స్వరూపమే.

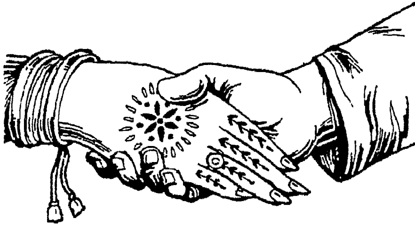
మన మానస క్షీర సాగరాన్ని భక్తితో మథనం చేసి, తొలి ఆటంకాల హాలాహలానికి వెరవకుండా, లక్ష్మీదేవిని నారాయణునితో సహా దర్శించి ఉపాసించి తరిద్దాం. ●

నిద్రలేవగానే చదువవలసినవి

శ్లో॥ కరాగ్రే వసతే లక్ష్మీః
కరమధ్యే సరస్వతీ
కరమూలే భవే ద్గౌరీ
ప్రభాతే కరదర్శనమ్

తా॥ అరచేతి మొదటి భాగంలో లక్ష్మీదేవి, మధ్యలో సరస్వతి, చివర గౌరి ఉంటారు. కనుక ఉదయాన్నే అరచెయ్యి చూడాలి.

అసలైన స్నేహితులు - భార్యాభర్తలు

మహాభారతంలోని యక్షప్రశ్నల్లో ఒక ప్రశ్న -

''పురుషుడికి నిజమైన స్నేహితులెవరు?''

దానికి ధర్మరాజిచ్చిన సమాధానం :

''పురుషుడికి నిజమైన స్నేహితురాలు - భార్య.''

భార్యాభర్తల బంధంపై ఆర్షమైన అవగాహన ఇది.

ధర్మాలన్నిటిలోకి ప్రధానమైనది దాంపత్యధర్మం. దీనిని ఆధారం చేసుకొనే మిగిలిన ధర్మాలన్నీ అభివృద్ధి చెందుతాయి. భార్యాభర్తలు ఒకే ధర్మంలో రెండు అవిభాజ్యతత్వాలు. దేవఋణం, పితౄణం, ఋషిఋణం తీర్చుకొనే సదాచారనిర్వహణ వీరుభయుల బాధ్యత. తద్వారా సమాజ క్షేమం, శ్రేయస్సు సాధ్యమౌతాయి. స్త్రీ పుంసయోగం సనాతనం. ఈ అద్వైతసిద్ధి భార్యాభర్తల బంధంలో కనిపిస్తుంది.

ద్విధాకృత్వాత్మనో దేహ మర్ధేన పురుషోభవత్ ।

అర్ధేన తస్యాం సా నారీ విరాజమసృజత్ ప్రభుః ॥

(మనుస్మృతి)

పరమేశ్వరుడు తన దేహాన్ని రెండు భాగాలు చేసి ఒక సగంతో పురుషాకృతినీ, రెండవ సగాన్ని స్త్రీ రూపంగా సృజించాడు. అదియే దాంపత్యావిర్భావానికి ప్రథమావస్థ. ఇదే అర్ధనారీశ్వర భావం. స్త్రీ పురుషులు కలిపి ఈశ్వరుడు. ఉమామహేశ్వర, లక్ష్మీనారాయణ, వాణీ హిరణ్యగర్భ. ఇలా జంట అయిన ఈశ్వరత్వమే ఈ దేశంలో ఉపాస్యమౌతోంది. కాబట్టే మోక్షపరంతం ఎడబాయని బంధం భార్యాభర్తలదేనని ఆర్షవాఙ్మయం చెప్తోంది.

జీవనచక్రగమనంలో ఒక్కొక్కరి బాధ్యతలు, కర్తవ్యాలు ధర్మాలుగా చెప్తున్నప్పుడు తర, తమ భేదాలుగా కనిపించవచ్చు. కానీ ఒకరిపట్ల ఒకరికుండాల్సిన బాధ్యతల్ని, ధర్మాలనీ అవి ఘోషిస్తున్నాయి. తద్వారా ఆ ఉత్తమ ధర్మం శ్రేయస్సుగా పరిణమించడానికే.

మహాభారతంలో యక్షప్రశ్నల్లోనే, ఇంకా వివరంగా చర్చించబడుతుంది :

ధర్మశ్చార్థశ్చ కామశ్చ పరస్పర విరోధినః ।

తేషాం నిత్య విరుద్ధానాం కథ మేకత్ర సంగమః ॥

''ధర్మార్థకామములు పరస్పర విరోధాలు. ఈ నిత్య విరుద్ధమైనవి ఒకచోట ఎలా సంగమిస్తాయి?'' - అని ప్రశ్న.

దానికి ధర్మజుని సమాధానం :

యదా ధర్మశ్చ భార్యా చ పరస్పర వశానుగౌ ।

తదా ధర్మార్థ కామానాం త్రయాణామపి సంగమః ॥

(మహాభారతం, అరణ్యపర్వం)

''మహాత్మా! ధర్మానికి అర్థకామాలు శత్రువులనడం సత్యమే. కానీ భార్య మధ్యవర్తినిగా ఉండి అర్థకామాల్లోని దోషాన్ని పారద్రోలి, పురుషుణ్ణి ధర్మమార్గంలో నడుపుతుంది.''

అర్థకామాలను నియంత్రించి, ధర్మమార్గంలో వాటి సుఖాన్ని అందించే శక్తి భార్య.

''గార్హపత్యాయ దేవాః మహ్యం త్వా అదుః'' - అని వివాహ సందర్భంలోని వేదమంత్రం.

''గృహస్థాశ్రమ ధర్మ నిర్వహణకై దేవతలు నిన్ను నాకు ప్రసాదించారు'' అని వరుడు వధువునుద్దేశించి చెప్పాల్సిన మంత్రమిది. భార్య, భర్తకు భగవంతుడిచ్చిన వరం - అని వేదం చెప్తోంది.

ఈ భావాలవల్లనే - **'ధర్మార్థకామేషు త్వయైషా నాతి చరితత్వా'** **'ధర్మార్థకామాలలో ఈమెను నువ్వు అతిక్రమించరాదు'** - అని వేదశాసనం. వెంటనే వరుడు **'నాతిచరామి'** - **'అతిక్రమించను'** అని శపథం చేస్తాడు. (మోక్షం - ఎవరికి వారు సాధించాల్సిందే. దానిలో ఇంకో వ్యక్తి ప్రసక్తి ఉండదు.)

కాబట్టి ధర్మనిర్వహణలో, అర్థసంపాదన, వ్యయ, భోగాలలో, కామసంతృప్తిలో స్త్రీ పురుషునకు సమాన భాగస్థురాలు.

అర్థస్యసంగ్రహే చైనాం వ్యయే చైవ నియోజయేత్ ।

శౌచే ధర్మేన్నపక్త్యాంచ పారిణాహ్యస్య చేక్షణే ॥

- మనుస్మృతి

1. ఆర్జించిన ధనాన్ని భార్యాధీనం చేయాలి.

2. ఆ ధనాన్ని రక్షించడానికీ, వ్యయపరచడానికీ ఆమెకి పూర్ణాధి కారం ఇయ్యాలి,

3. గృహానికి అవసరమైన సదాచారంలోనూ, శౌచంలోనూ, ధర్మములోనూ, ఆహారంలోనూ ఆమె అధికారిణి.

గృహమనే సామ్రాజ్యానికి ప్రధానాధికారిణిగా స్త్రీని స్మృతులు పేర్కొన్నాయి. స్త్రీ నుండి ధనాన్ని ఆశించడం తగదని శాస్త్రోక్తి. ధనంపై అధికారమేగానీ, ధనం సంపాదించే శ్రమ స్త్రీకి కలుగజేయకూడదు. అటువంటప్పుడు స్త్రీ నుండి కట్నాన్ని ఆశించడం, పుట్టింటి నుంచి ధనం తెమ్మని స్త్రీని బాధించడం ఎంత దోషమో, ఆలోచించాల్సిందే. తన ధనంతో స్త్రీని పోషించలేక, ఆమెను బాధించి ధనం వసూలు చేయడం పాపమనే ఋషి మతం.

''మూర్ధానాం పత్యు రారోహ'' అని వివాహమతం.

''ఓ కన్యా! పతినైన నా శిరస్సుపై అధిష్ఠించు'' అని వరుడి అభ్యర్ధన. అంత గౌరవించవలసిన స్థానం స్త్రీది.

''సమ్రాజ్ఞీ శ్వశురేభవ. సమ్రాజ్ఞీ శ్వశ్రాం ననాందరి సమ్రాజ్ఞీ భవ. సమ్రాజ్ఞీ అధి దేవృషు''

''నువ్వు నా గృహానికి సామ్రాజ్ఞివి. అత్తమామలకు, ఆడుబిడ్డలకు, బావమరుదులకు సామ్రాజ్ఞిగా ఉండి ఈ గృహాన్ని పాలించు'' అని వేదమంత్రం ద్వారా వేడుకుంటాడు వరుడు. ధర్మాభిముఖంగా గృహసామ్రాజ్యాన్ని నడపడంలో ప్రధానం స్త్రీమూర్తే.

స్త్రీ పురుష సంబంధం 'స్నేహ' భావమే. కాబట్టి 'పరస్పరం' అనే భావం ఇందులో ప్రధానం.

1. సఖా సప్త పదా భవ

2. సఖాయౌ సప్త పదా బభూవ

3. సఖ్యంతే గమే యగ్ం

4. సఖ్యాత్తే మా యోషగ్ం

5. సఖ్యాన్మే మాయోష్ఠాః (వివాహ మంత్రాలు)

1. ఓ కన్యా! ఏడడుగులు వేసి నాతో స్నేహితురాలివై యుండు 2. మనమిద్దరం స్నేహితులమైయుందాం. 3 నీ స్నేహం నాకు లభించాలి. 4. నీ స్నేహం నుండి విడవజాలను, 5. నా స్నేహాన్ని విడవకు - అని వేద మంత్రాలే భార్యాభర్తల్ని స్నేహితులుగా ప్రతిష్ఠించాయి. అందుకే **''భార్యా శ్రేష్ఠతమాసఖా''** (అతి గొప్ప స్నేహితురాలు భార్య) అని స్మృతి పలికింది.

స్నేహ ధర్మం గురించి యజుర్వేదం ఇలా చెప్తోంది.

యస్తి త్యాజ సఖివిదం సఖాయం

నతస్య వాచ్యపి భాగో అస్తి

యదీగ్ శ్రుణోత్యలకగ్ శ్రుణోతి

నహిప్రవేద సుకృతస్య పంథాం

''ఎవరు తనని స్నేహితునిగా భావిస్తారో, ఆ స్నేహితుని పరిత్యజించ రాదు. ఒకవేళ మిత్రత్యాగం చేస్తే, అతనికి ధర్మంలో భాగం ఉండదు. సుకృతమార్గం అతడికి గోచరించదు - అంటే ఇహ, పరాలలో క్షేమం ఉండదు అని భావం.''

వేదం దంపతుల్ని ఇలా ఆదేశిస్తోంది.

ఆర భేథా మనుసగ్ రభేథాం సమానం పంథా మవథోఘృతేన

యద్వాం పూర్ణం పరివిష్టం యదగ్నౌ తస్మై గోత్రా యేహ

జాయాపతీ సగ్ రభేథాం -

''జాయాపతీ! - ఓ దంపతులారా! మీరిరువురూ కలిసి వర్తించండి. కలిసి ధర్మాచరణ చేయండి.

సమానం పంథాం - సమాన మార్గాన్ని అనుసరించండి. మీద్వారా వంశమంతా తరించాలి.''

''త్వష్టా జాయా మజనయత్,

త్వష్టా స్యై త్వాం పతిం

త్వష్టా సహస్రమాయాగ్ంషి

దీర్ఘమాయుం కృణోతువామ్'' - (ఏకాగ్ని కాండం)

''ఓ పురుషుడా! నీ కోసమే పరమేశ్వరుడు ఈ భార్యను సృజించాడు. ఆమెకోసం పతిగా నిన్ను సృజించాడు'' అని అర్థం. అంటే - ''ఒకరికొరకు''గా సృష్టించబడ్డ బంధం భార్యాభర్తలది. ఒకరిపట్ల ఒకరికి బాధ్యతల్నీ, ధర్మాల్నీ శాస్త్రాలు చెప్పాయి.

ఈ సఖ్యత్వం గుర్తెరిగి, ధర్మనిర్వహణ సాగించినప్పుడు వ్యక్తికీ, సమాజానికీ శ్రేయస్సు.

ఐశ్వర్యాలను కురిపించే శ్రీ సూక్తం

లక్ష్మీ అర్చనలో ప్రధానంగా ఉపయోగించే దివ్యమంత్రాలు 'శ్రీసూక్తం'గా ప్రసిద్ధి పొందాయి. ఇది అథర్వ వేదమంత్రాలు. ఋగ్వేదంలో కూడా కనబడతాయి. ఈ మంత్రాలను 'ఋక్కులు' అంటారు. ఇవి ''సిద్ధ మంత్రాలు''.

పరమాత్మ విరాట్పురుషుడుగా ఆవిర్భవించినవైనాన్ని 'పురుషసూక్తం' అభివర్ణిస్తుంటే; జగత్పోషిణి అయిన ఆయన శక్తిని, చతుర్విధ పురుషార్థాలను (ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షాలను) ప్రసాదించే లక్ష్మీదేవిగా 'శ్రీసూక్తం'

శ్రీసూక్తంలో 16 ఋక్కులే ఉన్నాయి. (యఃశుచిప్రయతో... వరకు). వీటికి మాత్రమే వేదభాష్యకారులు సాయనులు వ్యాఖ్యానించారు. ఆ తరువాతి 16 మంత్రాలు, అనంతరం కాలంలో చేర్చారు. ఇవి కూడా శక్తిమంతమైన వేదమంత్రాలే కనుక వాటితో కలిపి పఠించవచ్చు.

స్వరరహితంగా ఈ సూక్తాన్ని ఉచ్చరించడమే చాలు - దివ్యంగా, మాధుర్యంగా వినిపించే శబ్దసంపుటి శక్తి స్పష్టమౌతుంది. ఈ సూక్తంలో అమ్మవారి వైభవం, ధూపగుణ సౌభాగ్యాలు వివరించబడ్డాయి. భావం గ్రహించి చేస్తే ఏ స్తోత్రపఠనమైనా, మంత్రజపమైనా శీఘ్ర ఫలాన్ని, దివ్యానుభూతిని కలిగిస్తాయని శాస్త్ర వచనం. అందుచేత ఈ శ్రీసూక్త మంత్రాలలోని భావాన్ని గమనిద్దాం.

వేదమంత్రాలలో అనేకానేక అర్థాలు దాగి ఉంటాయి. ఆధ్యాత్మికానుభూతి అంతర్నిహితమై ఉంటుంది. యోగి, యజ్ఞ, భక్తి, ఆత్మజ్ఞానం ఇలా అన్ని భూమికలలోను అర్థాన్ని చెప్పవచ్చు. అయితే స్థూలంగా ఒక భావాన్ని మాత్రమే చెప్పుకోగలం.

సాయనుని భాష్యానుసారం శ్రీ సూక్తంలోని భావాలను పరిశీలిద్దాం.

హిరణ్యవర్ణామితి పంచదశర్చస్య సూక్తస్య
ఆనందకర్దమ చిక్లీ తేందరా సుతా ఋషయః
శ్రీ రగ్నిశ్చేత్యుభే దేవతా,
ఆద్యాస్త్రిస్రోనుష్టుభః చతుర్థీబృహతీ
పంచమీ షష్ఠ్యౌ త్రిష్టుభౌ, తతోష్టావనుష్టుభః
అన్యా ప్రస్తారపంక్తిః
సకలాభీష్ట సిద్ధ్యర్థే జపే విని యోగః

''హిరణ్యవర్ణాం'' అని ప్రారంభమయ్యే ఈ 15 మంత్రాల (16వది ఫలశ్రుతి) సూక్తానికి ద్రష్టలు ఆనంద, కర్దమ, చిక్లీత - అనబడే లక్ష్మీకుమారులు. ('ద్రష్ట' అంటే 'ఋషి'. దివ్య శబ్దాలను దర్శించేవాడు.

ఈ మంత్రానికి లక్ష్మీ, అగ్ని దేవతలు. లక్ష్మీదేవి అగ్నిరూపిణి. అగ్ని ఐశ్వర్య కారణం. కనుకనే ఈ సూక్తాన్ని ''అగ్ని శ్రీసూక్తం'' అని కూడా అంటారు. మంత్రాలు ఛందస్సుతో కూడుకున్నవి. మొదటి మూడు మంత్రాలు 'అనుష్టుప్' ఛందస్సు. నాలుగవది 'బృహతీ ఛందస్సు', అయిదు త్రిష్టుప్ ఛందస్సు. ఎనిమిదవది అనుష్టుప్ ఛందస్సు. మిగిలినవి ప్రసార పంక్తి. సమస్త అభీష్టాలను సిద్ధింపజేసేందుకు వినియోగింపబడే మంత్ర సమూహం ఈ సూక్తం.

హరిః ఓం :

హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం సువర్ణరజత స్రజామ్ ।

చంద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మ ఆవహ ॥

''ఓ జాతవేదా! (ఓ అగ్నీ!) బంగారు వర్ణం కలిగినదీ; హరిణీ (లేడి) రూప ౦ గలదీ (ఈ శబ్దానికి 'పచ్చనిది' అని అర్థం కూడా ఉంది. 'శ్రీ ధృత్వా హరిణీరూపం' - లక్ష్మి లేడి రూపం ధరించినట్టు దేవీ భాగవతోక్తి.) 'హరిం నయతి భక్తాన్' - భక్తులను హరి చెంతకు చేర్చేది - 'హరిణి' అని కూడా అర్థ ఉంది. ఈ అర్థం సముచితం. బంగారు వెండి ఆభరణాలు ధరించినదీ; చంద్రునివలె ఆహ్లాదకర కాంతితో ప్రకాశించేదీ, స్వర్ణమయమైన లక్ష్మీదేవిని మాకు ప్రసాదించు.''

శ్రీ సూక్తమంతా లక్ష్మీ ప్రాప్తికై ప్రార్థించ డమే. కాబట్టే 'అగ్ని శ్రీ సూక్తం' అని పేరు. దేవతలంతా నిరాకార బ్రహ్మాగ్ని రూపాలే. యజ్ఞంలోని అగ్నిని ప్రార్థించి, ఆ అగ్ని ద్వారా ఋషులు లక్ష్మిని సాక్షాత్కరింపజేసు కుంటారు.

అయితే - ఇక్కడ అగ్ని, మన హృద యంలో దీపించే 'బ్రహ్మాగ్ని' - లేదా 'చిదగ్ని'. ఆ చిదగ్నిని లక్ష్మీ ప్రసాదానికై ప్రార్థించడం ఇందులో ఆంతర్యం.

తాం మ ఆవహ జాతవేదో లక్ష్మీ మనపగామినీమ్ ।

యస్యాం హిరణ్యం విందేయం గామశ్వం పురుషానహమ్ ॥

''ఓ అగ్నీ! ఏ దేవి వల్ల ధనాన్నీ, పశు సంపదనీ, మిత్ర బాంధవ పరిచరాది అంగ బలాన్నీ సంపాదిస్తానో, ఏ దేవి ఒకసారి ప్రవేశిస్తే మరి వీడకుండా ఉంటుందో (ఏ దేవి పరమాత్మను ఏనాడూ వీడదో), ఆ దేవిని ఆహ్వానించు.''

అశ్వపూర్వాం రథమధ్యాం హస్తినాద ప్రబోధినీం

శ్రియం దేవీ ముపహ్వయే శ్రీర్మాదేవీ జుషతామ్

''ఆమె సైన్యానికి ముందు ఏనుగులు, మధ్యన రథములు ఉన్నాయి. ఏనుగుల నాదంతో ఆమె అజ్ఞానపు నిద్రను పోగొడు తుంది. ఆ లక్ష్మి నాయందు, నా గృహము నందు ప్రవేశించుగాక. ఆ శ్రీదేవతను ఆహ్వానిస్తున్నాను.

కాం సోస్మితాం హిరణ్యప్రాకారామార్ద్రాం జ్వలంతీం తృప్తాం తర్పయంతీమ్,

పద్మేస్థితాం పద్మవర్ణాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్

''ఇది' అని చెప్పలేని 'ఏదో' అవ్యక్తశక్తి లక్ష్మి. చిరునవ్వుతో ప్రకాశిస్తూ, బంగారు ప్రాకారం మధ్య నుండేదీ; 'ఆర్ద్ర' - తడియైనదీ; జ్వలిస్తున్నదీ, తృప్తి కలిగినదీ, తృప్తి కలిగించేదీ, పద్మముపై కూర్చొని, పద్మమువలె ప్రకాశించేదీ అయిన శ్రీ దేవతను ఆహ్వానిస్తున్నాము.''

'ఆర్ద్ర' - తడియైనది, జ్వలంతీ. - జ్వలిస్తున్నది. లోకంలో తడియైనది జ్వలించదు, జ్వలించేది తడియదు. కానీ అమ్మ పట్ల అలా కాదు. ఆమె మనస్సు దయార్ద్రం. సహజంగా జలరాశి పుత్రిక, దిగ్గజాల చేత అభిషేకింపబడే నిత్య ఆర్ద్ర శరీరిణి. ఆమె ప్రకాశం జాజ్వల్యం. ఆర్ద్రత, జ్వాల - రెండూ ఆమె రూపాలే. అంతే కాక - శిష్టులకు 'ఆర్ద్ర'. దుష్టులకు 'జ్వలంతి' అని కూడా చెప్పవచ్చు.

చంద్రాం ప్రభాసాం యశసా జ్వలంతీం శ్రియం లోకే దేవ జుష్టాముదారామ్

తాం పద్మినీమీం శరణమహం ప్రపద్యే లక్ష్మీర్మే నశ్యతాం త్వాం వృణే

''ప్రసన్నురాలూ, విశేష కాంతితో దీపించేదీ, సర్వకాలాలూ వెలిగే యశస్సుతో ప్రకాశించేదీ, ఇంద్రాది దేవతల చేత పూజింపబడేదీ,

ఉదారురాలూ అయిన పద్మాదేవిని శరణు పొందుతున్నాను.''

పద్మినీం + ఈం = పద్మినీమీం - అమ్మవారు పద్మిని. 'ఈ' అనేది శక్తివాచక శబ్దం. 'దేవజుష్టాం' శబ్దం ద్వారా సమస్త దేవతాశక్తులూ అమ్మవారిని ఆశ్రయించి ఉన్నాయనీ, దైవీ సంపత్తి (సద్గుణాలు) కలవారే లక్ష్మీదేవిని ఆశ్రయిస్తారని స్పష్టమౌతుంది.

ఆదిత్యవర్ణే తపసోధి జాతో వనస్పతిస్తవ వృక్షోథ బిల్వః ।

తస్యఫలాని తపసా నుదంతు మాయాంతరాయాశ్చ బాహ్యా అలక్ష్మీః ॥

''సూర్యునివంటి ప్రకాశం గలదేవీ! నీ తపస్సు వల్ల (ప్రకాశం వల్ల) వనస్పతులు కలిగాయి. బిల్వ వృక్షమూ, వాటి ఫలాలూ లభించాయి. నా వెలుపలా, లోపలా ఉన్న దరిద్రాలన్నీ నీ అనుగ్రహం చేత తొలగు గాక!''

కుసుమించకుండా ఫలించే వాటిని 'వనస్పతి' అంటారు. బిల్వం (మారేడు) లక్ష్మీరూపం. దీనికి 'శ్రీవృక్షం' అని కూడా పేరు. ఇది ఐశ్వర్యకారకం. కాబట్టే దీనితో ఈశ్వరుని పూజిస్తారు: లక్ష్మీదేవే తపస్సుతో బిల్వవృక్షంగా మారిందని పురాణ కథ. ''బిల్వ వనంలో పద్మాసని అయిన లక్ష్మిని ధ్యానిస్తే ఐశ్వర్యకారకం'' అని శాస్త్రోక్తి.

ఉపైతు మాం దేవసఖః కీర్తిశ్చ మణినా సహ

ప్రాదుర్భూతోస్మి రాష్ట్రేస్మిన్ కీర్తిమృద్ధిం దదాతు మే ॥

''దేవసఖుడైన కుబేరుడు తన కోశాధికారియైన మణిభద్రునితో (లేదా, అన్నికోరికలూ తీర్చే చింతామణితో), కీర్తితో నన్ను చేరుగాక. నేను ఏ రాజ్యంలో జనించానో, అక్కడ నాకు కీర్తినీ, వృద్ధినీ కలిగించుగాక.''

క్షుత్పిపాసామలాం జ్యేష్ఠాం అలక్ష్మీం నాశయామ్యహమ్

అభూతిమసమృద్ధిం చ సర్వాన్నిర్ణుదమే గృహాత్

''ఆకలి దప్పికలనీ మలినాన్నీ (అశౌచాన్నీ), జ్యేష్ఠ అయిన అలక్ష్మీనీ నేను తొలగించుకుంటున్నాను. నా నివాసం నుండి లేమి, క్షీణత తొలగుగాక.''

గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్

ఈశ్వరీం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్

''పరిమళ ద్రవ్యాల ద్వారా లభించేదీ, అసాధ్యురాలూ, సమృద్ధి గలదీ, ఏనుగులతో పూజింపబడేదీ, సర్వశాసకురాలూ అయిన లక్ష్మిని ఆహ్వానిస్తున్నాను.''

గంధద్వారాం – సుగంధ ద్రవ్యాలు కూడా సంపదే. ఆ సంపదలో లక్ష్మి ఉంటుంది. అందరినీ ఆకర్షించే, ఆహ్లాదపరచే సుగంధం శ్రీరూపమే. అంతేకాక, సుగంధం (వాసన) పుణ్యాన్ని తెలియజేసే పదం. 'పూర్వ పుణ్యం వల్ల లక్ష్మి కలుగుతుంది' అని అర్థం కూడా.

కరీషిణి – శబ్దానికి 'ఏనుగుల (కరి) చేత పూజింపబడేదీ' అనే అర్థంతో పాటూ, 'గోమయరూపం' అని కూడా చెప్పబడింది. గోమయం (ఆవు పేడ) పుణ్య ద్రవ్యంగా భారతీయ భావన. దీనిని కళ్లాపి చల్లడానికీ, పిడకలు చేసి అగ్ని రగల్చడానికీ వాడతారు. వైద్యశాస్త్ర పరంగా దీని క్రిమిసంహారకశక్తి అందరికీ తెలిసిందే. అంతేకాదు దుష్టశక్తులని నశింపజేసే శక్తి కూడా గోమయానికి ఉంది. కాబట్టి 'గోమయం'లో 'సిరి'ని చూడడం సముచితమే.

మనసః కామమాకూతిం వాచః సత్యమశీమహి

పశూనాం రూపమన్నస్య మయి శ్రీః శ్రయతాం యశః ॥

''మనస్సులోని కోరికలు, ఆలోచనలు, నెరవేర్చుకొనెదము గాక! వాక్కులు సత్యమగు గాక. పశుసంపద, వివిధ రూపాల అన్నములు, (భక్ష్య భోజ్య లేహ చోష్యములు) సంపదలు, కీర్తి నన్ను చేరుగాక!''

కర్దమేన ప్రజాభూతా మయి సంభవ కర్దమ

శ్రియం వాసయ మే కులే మాతరం పద్మమాలినీమ్ ॥

''కర్దమునిని కనుట చేత లక్ష్మీ పుత్రవతి అయినది. లక్ష్మీ తనయుడవైన కర్దమ మునీ! నా గృహమందు వసించుము. (నీవు నివసించడమే కాక) నీ తల్లియైన పద్మమాలిని (పద్మమాలను ధరించునది) నా కులమునందు నివసించుగాక!''

ఆపః సృజంతు స్నిగ్ధాని చిక్లీత వసమే గృహే

ని చ దేవీం మాతరం శ్రియం వాసయ మే కులే

''జలములు ఆనందకరమైన వాటిని కలిగించుగాక! లక్ష్మీ తనయుడైన చిక్లీత! నీవు మా యింట నివసించుము. నీ తల్లి లక్ష్మి నా కులము నందు నివసించుగాక!''

లక్ష్మీదేవి తనయులుగా కర్దముడు, చిక్లీతుడు చెప్పబడ్డారు. వీరిరువురూ సంపదశక్తులు. వీరే శ్రీసూక్తాన్ని దర్శించిన ఋషులు.

'జలములు' అన్నవి సాగరాన్ని చెప్తున్నాయి. సాగర మథనంలో సర్వసంపదలూ కలిగాయి. ఆ విధంగా జలాలు మనకు కూడా ఆనందదాయకమైన వస్తువుల్ని ప్రసాదించాలని కోరిక.

ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం పుష్టిం పింగలాం పద్మమాలినీమ్

చంద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మ ఆవహ ॥

''ఓ అగ్నీ! మా యింట లక్ష్మిని ఆవహింపజేయుము. 'పుష్కర' అంటే – ఏనుగు తుండము యొక్క అగ్రభాగం. ఏనుగులు తుండాగ్రాలతో వర్షింపజేసే దివ్యజలాలతో అభిషిక్తురాలయ్యే దేవిని 'పుష్కరిణి' అన్నారు. అంతేకాక 'పద్మ సరోవరవాసిని' అని కూడా చెప్పవచ్చు. సుగంధ బంధుర జలాలతో తడిసిన పద్మాదేవి పుష్టి స్వరూపిణి. ఎరుపు పసుపుల కలయికైన పింగళ వర్ణం ఆ తల్లి మేని రంగు. ఆహ్లాదకరమైన కాంతి గలిగిన కిరణ్మయి. (మన శరీరంలోని పింగళవర్ణ రూపమైన కుండలినీ శక్తి మహాలక్ష్మి స్వరూపిణి.)

ఆర్ద్రాం యఃకరిణీం యష్టిం సువర్ణాం హేమమాలినీమ్,

సూర్యాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదో మ ఆవహ ॥

''ఓ అగ్నీ! లక్ష్మిని నా యింట (నాయందు) ఆవహింపజేయుము. ఆర్ద్రస్వరూపిణీ, సమస్త కర్మలకూ ఆధారమైనదీ, బంగారు వర్ణం కలిగినదీ, సూర్యస్వరూపిణీ అయినది లక్ష్మి.''

'ఆర్ద్ర' శబ్దానికి 'అర్థింపబడేది' అని కూడా అర్థం.

యః కరిణీమ్ – అనే శబ్దానికి 'క్రియలను నడుపునది' అని భావం.

యష్టిమ్ – ధర్మ, అధికార స్వరూపిణి.

సూర్యమండలం అమ్మవారి వెలుగు పుంజమే. 'ఆదిత్యవర్ణ, హిరణ్యవర్ణ' అనే శబ్దాలు సౌరశక్తిని తెలియజేసేవి.

తాం మ ఆవహ జాతవేదో లక్ష్మీ మనప గామినీమ్

యస్యాం హిరణ్యం ప్రభూతం గావో దాస్యో

శ్వాన్విందేయం పురుషా నహమ్

''ఓ అగ్నీ! ఏనాడు ఖీడని లక్ష్మిని నా యింట ఆవహింపజేయుము. ఏ దేవి కృప వల్ల స్వర్ణములు, ఐశ్వర్యములు, పశుసంపదలు, పరిచారబలం, శ్రేయోభిలాషులైన మిత్రులు లభిస్తారో, ఆ లక్ష్మిని ఆవహింపజేయుము.''

'లక్ష్మీ రూపం డబ్బు మాత్రమే కాదు'.

''ధనమగ్నిర్ధనం వాయుః ధనం సూర్యః'', అని ప్రాకృతిక శక్తులు కూడా ధనాలే. పిలిస్తే పలికే, సాయపడే మనుష్యులు, పాడి, పంట, ఉత్సాహం, ఉల్లాసం ఇవన్నీ లక్ష్మీరూపాలే. వేదధర్మం మోక్ష పురుషార్థమో, పరమార్థ జ్ఞానమో మాత్రమే కాక ధర్మ, అర్థ, కామాలను కూడా పొందే అంశాలు ప్రస్తావించింది. ఇహలోకాన్ని విస్మరించలేదు. పరిపూర్ణ జీవనమే వేదం ప్రతిపాదించే అంశం.

ఈ 15 ఋక్కుల తరువాత, 16వ ఋక్కు ఫలశ్రుతిని తెలియజేస్తుంది.

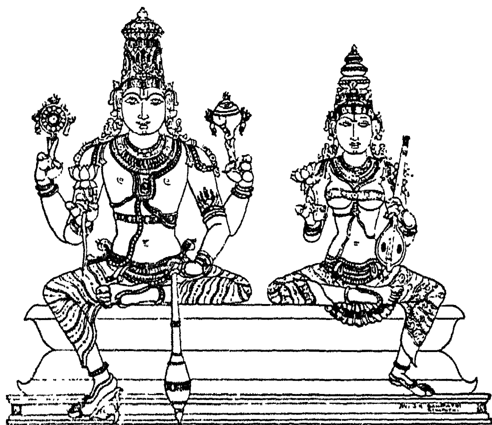
యశ్శుచిః ప్రయతో భూత్వా జుహుయాదాజ్యమన్వహమ్ ।

శ్రియః పంచదశర్చం చ శ్రీకామః సతతం జపేత్ ॥

''శ్రీకాముడు (సంపదను కోరేవాడు) శుచిగా, భక్తిగా ప్రతిదినం దీనిని అనుష్ఠించాలి. (పఠనమే కాక) ఈ మంత్రాలు పఠిస్తూ నేతిలో అగ్ని యందు ఆహుతులనివ్వాలి. ఈ 15 దివ్యమంత్రాలను నిత్యం జపించాలి.''

వేదాలకు స్థూలంగా కొంత భావం మాత్రమే మనం తెలుసుకోగలం. కానీ అనంతమైన అర్థాలు వేదాలలో దాగివున్నాయి. ఒక్కొక్క అక్షరాన్ని ఉచ్చరించినంతనే అనేక అర్థాలను, ప్రయోజనాలను సమకూర్చే దివ్యమంత్రాలివి.

మన పద్యం

హరికిన్ బట్టపుదేవి, పున్నెములు ప్రోవర్థంపు పెన్నిక్క, చందురు తోబుట్టువు, భారతీగిరిసుతల్‌తో నాడు పూబోణి, తామరలందుండెడి ముద్దరాలు, జగముల్ మన్నించు నిల్లాలు, భాసురతన్ లేములు వాపు తల్లి, సిరి యిచ్చున్ నిత్య కల్యాణముల్

ఇది మహాకవి పోతనగారి పద్యం. శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతానికి ప్రారంభంలో ఇష్టదేవతాస్తుతిలో, లక్ష్మీదేవిని స్తుతిస్తూ రచించిన పద్యం. ప్రతి తెలుగువాడూ కంఠస్థం చేయదగ్గది. ఛందస్సు పేరు - మత్తేభం.

హరికిన్ బట్టపు దేవి : శ్రీ మహావిష్ణువునకు పట్టపుదేవి; **పున్నెముల ప్రోవు :** పుణ్యములన్ని ఒకచోట చేరినట్లున్న తల్లి; **అర్థంపు పెన్నిక్క :** సంపదలకు నివాసస్థలం; **చందురుతోబుట్టువు :** క్షీరసాగరంలో లక్ష్మితో పాటూ చంద్రుడు కూడా కలిగాడు. కాబట్టి అమ్మవారిని 'చంద్రసోదరి' అన్నారు. 'తోబుట్టువు - అంటే అక్కచెల్లెలు, **భారతీగిరిసుతల్‌తో నాడుపూబోణి:** సరస్వతీ దేవితో, (గిరిసుత - కొండ కూతురు) పార్వతితో ఆడుకొనే సుకుమారి (పూలలాంటి సౌకుమార్యం కలది - పూబోణి), **తామరలందుండెడి ముద్దరాలు :** అమ్మవారికి 'పద్మ' అని పేరు. పద్మంలో కూర్చొని పద్మం చేత ధరిస్తుంది. వికసించిన జ్ఞానమే పద్మం. ఇది ఐశ్వర్యానికి సంకేతం. అమ్మ జ్ఞాన ఐశ్వర్యాల రూపంగనుక పద్మాలలో ఉంటుంది. 'ముద్దరాలు' అంటే 'సౌందర్యవతి' అని అర్థం.

జగముల్ మన్నించు నిల్లాలు : జగత్తులన్నీ గౌరవించే ఇల్లాలు; భాసురతన్: బాగుగా (ప్రకాశవంతంగా); **లేములు :** దరిద్రాలను; **వాపు తల్లి :** పోగొట్టే తల్లి; సిరి : లక్ష్మీదేవి; **నిత్య కల్యాణముల్ :** ఎల్లప్పుడూ శుభములను; **ఇచ్చున్ :** ఇచ్చుగాక.●

కొత్త శీర్షిక ప్రారంభం

జయభారతనారి–1

లిటిల్ ఫ్లవర్ బాలికా విద్యాలయ విద్యార్థిను లను ఉద్దేశిస్తూ స్వామిజీ ప్రసంగిస్తున్నారు. ''ఈ దేశపు స్త్రీలు 'శక్తి'తో పోల్చబడ్డారని భారతీయ సంస్కృతీ సంప్రదాయాలు విదితం చేస్తున్నాయి. వేదాలు, పురాణేతిహాసాలు, చరిత్ర ఒకటేమిటి? సమస్త భారతీయ వాఙ్మయమూ సంఘంలో భారతనారి పాత్రను ప్రస్ఫుటంగా ఎత్తిచూపాయి'' అంటూ ఆగారు స్వామీజీ.

''కానీ స్వామీజీ! ఈ దేశంలో స్త్రీలు నిజ మైన చరిత్రను సృష్టించారా?'' అని అడిగింది ఒక బాలిక.

''ఔనమ్మా! తల్లి ధరణి గర్భంలో మేలిమి రత్నాలు దాగి ఉన్నట్లు స్త్రీ రత్నాల చరిత్రలు భారతీయ ఘనచరిత్రలో దాగి ఉన్నాయి'' అన్నారు స్వామీజీ. విద్యాలయ బాలబాలికలు ఆయనను అనేక ప్రశ్నలు అడిగారు. ఒక బాలిక అడిగింది ''స్వామిజీ! భారతీయ పురుషులు శౌర్యవంతులుగా వర్ణించబడగా మా స్త్రీలు నాజూకుగా, బలహీనంగా పేర్కొనబడ్డారు. అసలు మా పూర్వీకులు తత్వశాస్త్రం, వ్యాక రణం, గణితం, జ్యోతిషం వంటి పురుషాధిక్య రంగాల్లో రాణించారా?''

''సరిగ్గా చెప్పావు తల్లీ! ప్రాచీన భారత స్త్రీలు కవిత్వం, సంగీతం, నృత్యం, చిత్రలేఖనం వంటి లలిత కళా రంగాల్లోనే రాణించి సం తుష్టులైనా నువ్వు చెప్పిన ఆయా రంగాల్లో కూడా ప్రవేశించి రాణించారు'' అన్నారు స్వామిజీ.

''అయితే వేదాల మాటేమిటి? వాటిలో స్త్రీలకు స్థానం ఉందా?'' అడిగింది మరొక బాలిక.

''ఎందుకులేదు? ఎందరో స్త్రీలు మంత్ర ద్రష్టలై ఋగ్వేద మంత్రాలకు, సూక్తాలకు ద్రష్టలయ్యారు'' అన్నారు స్వామిజీ.

''వారెవరు? వారిలో కొంతమంది పేర్లు తెలుపగలరా స్వామిజీ'' అడిగింది వేరొక బాలిక.

''విశ్వవర, వాగ్దేవి, అపల, యమి, యశశ్వి, ఊర్వశి, ఘోష, సూర్య, జుహు, ఇంద్రాణి, శచి, గోధ, శ్రద్ధ, రామస మొదలైన వారు చాలా ప్రసిద్ధులు'' అన్నారు స్వామిజీ.

''మిగతా రంగాల మాటేమిటి స్వామిజీ?'' అందొక బాలిక.

స్వామిజీ అన్నారు ''మైత్రేయి, గార్గి, సాహిత్య తర్క శాస్త్రాల్లో నిష్ణాతులు. మదాలస, అత్రియిలు మంచి వేదాంతులు. అనసూయ తల్లి దేవహూతి, అరుంధతులు విద్యాధికులు.''

''మరి విజ్ఞానశాస్త్రం సంబంధించి?'' అని అడిగింది ఒక విద్యార్థిని.

''ఖానా దేవి ఖగోళశాస్త్రంలోనూ, లీలావతి గణితశాస్త్రంలోనూ పారంగతులు'' అన్నారు స్వామిజీ.

''మిగతా పండితులెవరు?''

''మధురవాణి, జబు – ఉన్నీసా, మొల్ల, నాచ్చి, ముక్తాబాయి. వైజయంతి న్యాయశాస్త్ర ప్రవీణురాలు' అన్నారు స్వామిజీ.

''అయితే స్వామిజీ! మన పూర్వీకుల్లో చాలామంది స్త్రీలు వివిధ విషయాల్లో నిష్ణాతులు న్నారన్నమాట!'' అన్నారు మిగిలిన బాలికలు.

''అవును! మన వెనుకటి పండితులు, ముఖ్యంగా స్త్రీలు, మీకు ప్రతి జీవన విషయా నికి సంబంధించిన జ్ఞానాన్నివ్వాలి. మీరు గనుక వారి గురించి గాని వారి జీవిత చరిత్రలను గాని తెలుసుకుంటే మీ తోటివారిలో అగ్రస్థానం పొందగలరు'' అన్నారు స్వామిజీ.

''ఏవిధంగా స్వామిజీ?'' ఒక బాలిక

''నీ పేరేమిటి?'' అడిగారు స్వామిజీ.

''నా పేరు వీణ'' అందా బాలిక.

''వీణా! నేను పేర్కొన్న స్త్రీలలో ఏ ఒక్కరి చరిత్రనైనా తెలుసుకోనడం తటస్థించినప్పుడు నీ ప్రశ్నకు సమాధానం దొరుకుతుంది. అప్పుడు నువ్వు వారే విధంగా జీవిత సమస్య లను ఎదుర్కొన్నారో, ఏవిధంగా తాము తల పెట్టిన కార్యాల్లో విజయం సాధించారో, ఏ విధంగా వారి జీవితాలను త్యాగం చేశారో తెలుసుకోగలవు'' అన్నారు స్వామిజీ.

''కానీ నేనేవిధంగా ఈ మహాత్ముల చరిత్ర లను తెలుసుకోగలను?'' అని అడిగింది వీణ.

''ఎవరినుంచైనా సరే. నీ గురువు, తండ్రి, తల్లి, తాతలు, వృద్ధ స్త్రీలు, పుస్తకాల ద్వారా తెలుసుకోవచ్చు'' అన్నారు స్వామిజీ.

''ధన్యురాలిని స్వామీ! నేను వాగ్దానం చేస్తున్నాను. ఈరోజునుండి అవకాశం వచ్చినప్పు డల్లా ఈ స్త్రీల జీవిత చరిత్రలను, కార్యాలను గూర్చి తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తాను. దానికోసం నిరంతరం శ్రమిస్తాను'' అంది వీణ.

''మంచిది. నీవంటి బాలికలు ఈ స్త్రీల చరిత్రలు తెలుసుకోవడానికి మార్గాలను తప్పకుండా అన్వేషించాలి. మన ఉన్నతి కోసం వారిని తప్పనిసరిగా జ్ఞాపకం చేసుకుని మెచ్చు కోవాలి. నీ పట్టుదల నాకు చాలా నచ్చింది'' అన్నారు స్వామిజీ.

(వచ్చే సంచిక నుండి - స్ఫూర్తి కలిగించే మన దేశ వనితలు)

మహిమాన్విత 'శక్తి' క్షేత్రం

గౌహతీ నగరం బ్రహ్మపుత్రనది దక్షిణ తీరంలో నెలకొని ఉంది. కాళికా పురాణం, విష్ణు పురాణాలలో కామరూప దేశంగా ప్రసిద్ధి వడసిన ఈ నగరం, కామాఖ్య దేవాలయం చుట్టూ సువారు 450 చదరపు మైళ్ల విస్తీర్ణంలో వ్యాపించి ఉంది. పురాణ కాలంలో దీన్ని 'ప్రాగ్జ్యోతిషపురం' అని పిలిచారు.

ఈ పూర్వోత్తర దిగ్భాగం దట్టమైన పచ్చని అడవులతో నిండిన కొండలతోను సారవంతమైన మైదానాలతోను నిండి వుంది. ఈ ప్రాంతంలో సూర్యుడు తొందరగా ఉదయించి తొందరగా అసమిసాడు. గౌహతి చేరిన వెంటనే ఈ సహజ లక్షణాలే యాత్రికులను ఆకట్టుకుంటాయి. అస్సాం రాష్ట్రం మొత్తంలోనే అతి జనసమ్మర్ధమై అత్యధిక శాతం విద్యాధికులను కలిగిన ఈ నగరం 'కామరూప్' జిల్లాలో ఉంది. అలనాటి నుండి ఈనాటి వరకు 'గౌహతి' ఈ ప్రాంతపు ధార్మిక, రాజకీయ నాడీ కేంద్రంగా భాసిల్లుతోంది.

ఎన్నో దేవాలయాలు

ఈ నగరాన్ని 'పంచతీర్థ' అని పిలవడం కద్దు. అయిదు ప్రసిద్ధ దేవాలయాలకు నిలయమవడం వల్ల ఈ పేరు వచ్చింది. నీలాచల పర్వతంపై కామాఖ్య దేవాలయం నెలకొని ఉంది. ఈ దేవాలయానికి దారితీసే మార్గం అతి సుందరంగా ఉంటుంది. ఉమానంద (నెమలి దీవి) దగ్గరి శివాలయం ప్రసిద్ధమై మహాశివరాత్రి ఉత్సవాలకు అశేష భక్తులు వస్తారు. బ్రహ్మపుత్ర నదిలో ప్రయాణం గొప్ప అనుభవం. నదీ ప్రాంతంలో జలకాలాడే డాల్ఫిన్ చేపలు కనులవిందు చేస్తాయి.

కామాఖ్య మహిమ

అష్టాదశ శక్తి పీఠాలలో 'కామాఖ్య' ఒకటి. దక్షయజ్ఞ ధ్వంసం తర్వాత 'సతీ' దేహాన్ని ధరించి, శివుడు చేసే ఆనందతాండవం, క్రమంగా ప్రళయతాండవమవగా, లోకోద్ధరణ కోసం పరాశక్తి ఆజ్ఞతో ఆ సతీదేహాన్ని విష్ణువు 18 భాగాలుగా ఖండించాడు. అవి పడ్డ క్షేత్రాలు శక్తిపీఠాలయ్యాయి.

పరాశక్తి మర్మభాగం పడ్డచోటు ఈ కామాఖ్యాపీఠం అమ్మవారు దశమహావిద్యలతో (కాళి, తార, ఛిన్నమిస్త, బగళా ముఖి, ధూమావతి, మాతంగి, భైరవి, షోడశి, త్రిపురసుందరి, కమలా) ఒక్కడ నెలకొని ఉన్నారు. 'యోని రూపం'లోనే నిత్యార్ధంగా అమ్మవారు ఇక్కడ నెలసారు.

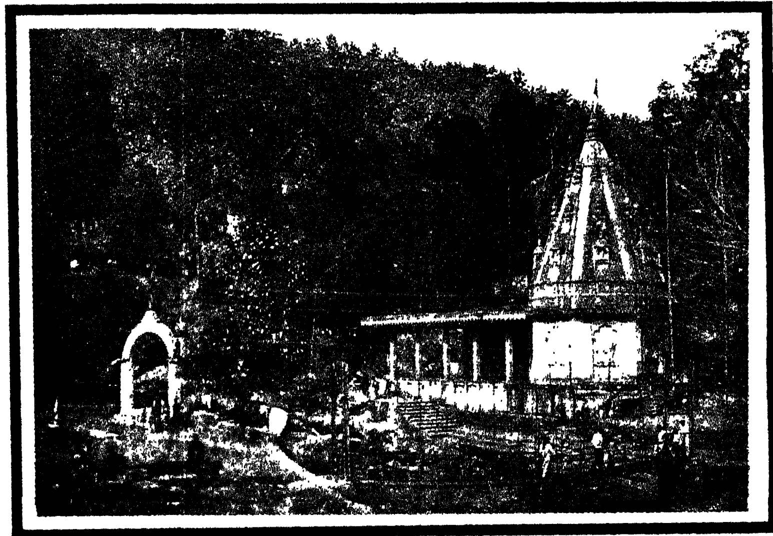
తంత్ర విద్యలకి ఈ క్షేత్రం మహాప్రశస్తి. శక్త్యారాధకులకు అతి దివ్యక్షేత్రం. శివునకు 'కాశీ' ఎలాగో, ఆదిశక్తికి 'కామాఖ్య' అలాగ. ఈ తల్లి వల్ల ఈ ప్రాంతం 'కామరూప క్షేత్రం'

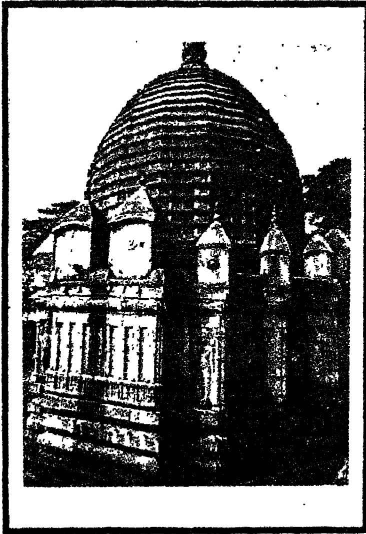
తాంత్రిక విధానంలో బలిపూజలూ జరుగుతాయి. అయితే, నల్లని జంతువుల్ని, అదీ పురుష జంతువుల్ని మాత్రమే బలి ఇస్తారు. ఇక్కడ ఆడ జంతువుల్ని వధించరాదని నియమం.

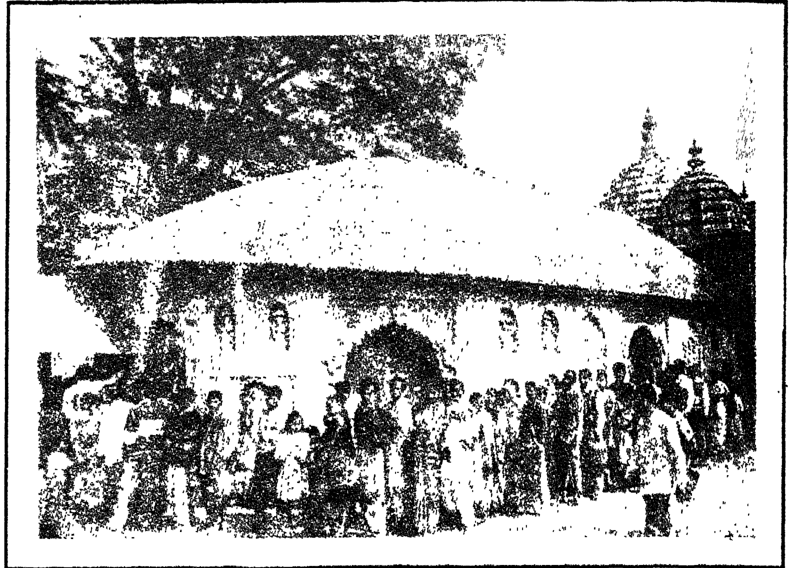
మానసాదేవి

నీలాచల పర్వతంపై ఈ తల్లి నెలకొని వుంది. ఈ కామాఖ్య ఆలయానికి సమీపాన 'మానసాదేవి' ఆలయం ఉంది. ఈ తల్లిని 'విషహరి' అంటారు. సర్వశక్తి స్వరూపిణి అయిన ఈ మానసాదేవి శరీరంనిండా, తలపై, కాళ్లకింద సర్పాల రూపాలు ఉంటాయి. సర్పరాజైన వాసుకి సోదరి, జరత్కారుని భార్య. ఈ దేవి స్మరణమే విషహరణమని పురాణాలు చెప్తున్నాయి.

బ్రహ్మపుత్ర నదీ మధ్యలో 'పీకాక్ (నెమలి) ద్వీపం'లో 'ఉమానంద' నామంతో శివుడు నెలకొని ఉన్నాడు. ఈ స్వామికి అయిదు ముఖాలు ఉండడం విశేషం.

గౌహతికి 22 కి.మీ.లలో 'కామరూప' జిల్లాలోనే 'హాజ్' ప్రాంతంలో మణికూట పర్వతంపై 'హయగ్రీవ స్వామి' ఆలయం ఉంది.

శ్రీకృష్ణుడు నరకాసురుని వధించిన చోటుగా చెప్పబడ్డ సుక్లేశ్వర్ ఘాట్ దగ్గర 'అశ్వక్రాంత్ స్వామి' ఆలయం.

గౌహతిలో 'చిత్రాచల పర్వతం'పై నవ గ్రహం ఆలయం ఉంది. పూర్వకాలం నుండి ఈ ప్రాంతంలో జ్యోతిషశాస్త్ర, గణిత సంఖ్యా శాస్త్ర అధ్యయనం, చర్చలు బాగా జరిగేవి. ఈ ప్రాంతం అంతరిక్ష పరిశోధనలకు చాలా అనువైన కేంద్రం అని భావించవచ్చు. ఈ కారణం చేతనే దీనికి 'ప్రాగ్జ్యోతిషపురం' అనే పేరు వచ్చిందేమో!

ఇప్పటికీ దేశంలోనే అత్యుత్తమ ప్లానెటోరియం 'గౌహతి'లోనే ఉంది.

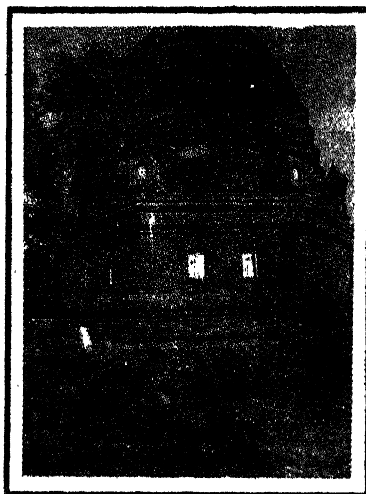
గౌహతిలోని 'తారాదేవి' శక్తిపీఠం, భైరవి దేవాలయం (తేజ్‌పూర్, గౌహతికి 190 కి.మీ.) ప్రసిద్ధాలు.

బ్రహ్మపుత్ర తీరంలో 'శుక్రేశ్వర్' నామంతో శుక్రాచార్య ప్రతిష్ఠితమైన శివలింగం ఉంది.

'అంబుబాషి'

జగదంబ సతీదేవి యోని భాగం పడినచోటు కనుక - ఏడాదికో సారి అయిదు రోజుల పాటు 'అంబుబాషి' అనే పేరుతో (జూన్ రెండోవారం) పిలుస్తారు. ఈ సమయంలో అమ్మవారు 'బహిష్టు' అవుతారని కథనం. ఈ నాలుగు రోజులూ ఈ దేవాలయం మూసి ఉంటుంది.

అయిదోనాడు దేవాలయం తెరిచే రోజున విగ్రహం క్రింద నుండి బయటికివచ్చే నీరు ఎర్రగా ఉంటుంది. ఆ దినాల్లో గౌహతిలోని

ఇతర దేవాలయాలూ మూసివేస్తారు.

1. కోటిలింగ, 2. కామేశ్వర, 3. సిద్ధేశ్వర, 4. అఘోర, 5. అమృతేశ్వర - అనే పంచ శివాలయాలు కూడా ఇక్కడి ప్రసిద్ధం.

'కామాఖ్య' దేవి - సమస్త శక్తుల సమీహార మూర్తి.

మంత్రసిద్ధిని, దేవీకృపనీ ప్రసాదించే ఈ 'కామాఖ్యదేవి'ని స్తుతించే మంత్రాత్మక స్తోత్రం పురాణాల్లో చెప్పబడింది.

కామేశ్వరీంచ కామాఖ్యాం
కామరూప నివాసినీమ్
తప్తకాంచన సంకాశాం
తాం నమామి సురేశ్వరీమ్

ఈ మహాస్తోత్ర పఠనం వల్ల దేవీ మంత్రాలు సిద్ధిస్తాయి. ఈ క్షేత్రంలో ఈ స్తోత్రాన్ని జపిస్తే దేవీ అనుగ్రహం శీఘ్రంగా లభిస్తుంది.

ఎన్నో దివ్యమైన అద్భుతాలున్న క్షేత్రాలు - మన భారతావని ప్రత్యేకతలు. ఇవే మనందర్నీ సాంస్కృతికంగా ఏకం చేస్తున్నాయి. ఆసేతు శీతాచలం 'మనమంతా భారతీయులం' అనే దివ్యసూత్రంతో కలుపుతున్నాయి. ●

మన రాజనీతి ఇది

ప్రవృత్తి (లౌకిక) విద్యల్లో అర్థశాస్త్రం, కామ శాస్త్రం చాలా ప్రధానమైనవి. మొదటిది సామాజిక భద్రతామూలమైన శాస్త్రం కాగా, రెండవది వ్యక్తి భద్రతాసంబంధమైనది. కనుక నేటి పరిభాషలో మొదటిదాన్ని సామాజిక శాస్త్రంగా, రెండవదాన్ని మనస్తత్త్వ శాస్త్రంగా వ్యవహరించవచ్చు. లోకమంటే అర్థ, కామా త్మకమైనదనే తాత్పర్యం.

ఈ రెండు బిందువుల మధ్య గీయబడ్డ సరళరేఖ జీవితం. దీనికి ఉపరిబిందువు లేకపోతే, దేనికదిగా విడిపోయి, అపురు షార్థాలు లేదా కాపురుషార్థాలు అవుతాయి. అంటే అర్థం అర్థం కోసమే; కామం కోసమే, అలాగే కామం అర్థం కోసమూ, కామం కోసమూనని తాత్పర్యం (ఇది రసాభాస సిద్ధాంతానికి మూలం). ఇందుచేత వీటికి పురుషార్థ కల్పన ఎలా జరుగుతుందంటే, ఊర్ధ్వబిందు సమన్వయంతో. దీన్ని మనం త్రోసి రాజన్న స్థితే నేటి వ్యవస్థాస్వరూపమంతా.

డా. తుమ్మపూడి కోటీశ్వరరావు

ఈ అవ్యవస్థ నేటి మానవుని అవిశ్రాంత మైన, క్షోభిస్తున్న మానసిక వ్యవస్థయొక్క అభివ్యక్తి. దీనిక్కారణం ఆధునిక మనస్తత్త్వ శాస్త్రవేత్తలు చెబుతున్న ఊర్ధ్వబిందువు లేదా చైతన్యం, మనిషి నుండి దూరం కావడం (న్యూరోసిస్). కనుక వ్యక్తావ్యక్త చైతన్య సమన్వయం మానవుని యొక్క విశ్రాంత సమతామనస్కతనుండి రూపొందుతుంది. దీనికి శిక్షణ కేంద్రం కుటుంబం. దీనియొక్క విస్తృత రూపమే రాష్ట్రం.

వికృత నాట్యాలు

కుటుంబ వ్యవస్థలో ప్రతివాడూ తనకు విధింపబడ్డ కర్మను నిర్వహిస్తూ, సమిష్టిక్షేమాన్ని ధ్యేయంగా పెట్టుకొని ప్రవర్తిస్తాడు. దీన్ని ఆధునిక కాలం విస్మరించింది కనుక, కుటుంబ వ్యవస్థ విచ్ఛిన్నమై, దానికి ప్రతిబింబంగానే రాష్ట్ర వ్యవస్థ - హింసాత్మక కుటిల క్రౌర్య అధికార వాంఛాలుబ్ధమైన ప్రభుత్వ వ్యవస్థ - ప్రపంచమంతా పరివ్యాప్తమై పోయింది. దీన్నే **Alder** అధికార సూత్రం **(Power Principle)** క్రింద వ్యాఖ్యానిం చాడు (కామ వ్యాపారాన్నంతా ఫ్రాయిడ్ వాఖ్యానించినట్లు).

ఈ రెండూ అపురుషార్థాలైన అర్థ కామాలు తప్ప, ధర్మ సహిత పురుషార్థ స్థితిని తెలియజేసేవి కావు. ఆధునిక భాషలో చెబితే 'మానసిక విషమత్వం' (న్యూరోసిస్). మానసిక విషమస్థితినుండి పుట్టిన వికారభావాలు. ఇందు చేత ఈవాళ ఈ అర్థ కామ రాక్షస పిశాచ రూపాలే వికృత నాట్యం చేస్తున్నాయి. (ఫ్రాయిడ్ ఈ వికృత స్థితికి ఔషధంగానే మనోవిశ్లేషణ చేసిన వైద్యుడని అంటారు.)

ప్రాచ్య దేశాలు చెప్పిన మత సంబంధం, యోగశాస్త్ర సంబంధ మనస్తత్త్వ శాస్త్రం ఆధి వ్యాధుల నుండి విముక్తుడైన జీవుని విశ్రాంత మనస్కత గురించి, దానికోసం చెప్పేవి.

కనుక ప్రాచీనుడు ఏ శాస్త్రాన్ని వ్రాసినా, మూలతత్త్వానికి ఉన్ముఖంగానే వ్రాశాడు. ఉపరితలంలో ప్రతిశాస్త్రమూ ఒకదానితో ఒకటి విభేదిస్తున్నట్లు కనిపించినా, మూలంలో అన్నీ కలిసి ఒకే సత్యాన్ని ధ్యేయంగా, గమ్యంగా పెట్టుకొని ప్రవర్తించినట్లు, నిష్పాక్షికంగా ఈ గ్రంథాధ్యయనం చేసినవారికి తెలుస్తుంది.

దీని కుదాహరణం మహాభారతమే. ఇం దులో మానవ మేధాశక్తి కల్పించిన సర్వ శాస్త్రాలూ చర్చించబడి, హృదయబిందువైన గీతను కేంద్రంగా చేసుకుని ప్రవర్తింపచేయ బడినట్లు భారత సారాంశంగా మనం గ్రహించ వచ్చు. దీన్నే తిక్కనగారు ధర్మాద్వైతస్థితి అన్నారు. కనుక ప్రవృత్తి శాస్త్రం చెప్పినా, నివృత్తిరూపసత్యాన్ని అది విస్మరించలేదు.

ప్రతి మేధావంతుడూ ప్రపంచంలో వ్యక్తిగత, సామాజిక, విశ్వగత సమతనే వ్యాఖ్యా నించాడు. ఒక ఆదర్శవ్యక్తి, ఒక ఆదర్శరాజ్యం - వీటిని గురించే వ్యాఖ్యానించాడు. ఈ త్రివిధ దశల్లో కూడా సమత్వమే సాధ్యాంశము.

రామాయణం దగ్గరనుండి మన కావ్యాల్లో శిల్పాల్లో చిత్రలేఖనాల్లో నగర వర్ణన, నాయకవర్ణన ప్రధానాంశములైనవి. అయోధ్యా నగర వర్ణన చూస్తే, ఆదర్శ వర్ణనమని ఎవరికైనా తెలిసే విషయమే. ఆ ఆదర్శ రాజ్యం పేరు రామరాజ్యం, అయోధ్య.

'ఆదర్శ' భావం

వేదంలో అయోధ్య దేవతానగరంగా చెప్పబడింది. ఈ దేవనగర భావమే దేవనాగరి. దేవత అంటే నాణేనికి బొమ్మ, మనిషి బొరుసు. దేవత వెలుగు, మనిషి నీడ. కనుక మానవుడు తానున్న విషమ వ్యవస్థ నుండి సమతావ్యవస్థకు చేసే ప్రయాణమే జీవితం - కురుక్షేత్రం. కురుక్షేత్రం రంగస్థలంగా జరిగిన యుద్ధ

మంతా దేవాసుర సంగ్రామంగా భారతం వర్ణిస్తుంది. గీతలో ఈ దైవాసుర సంపదను గూర్చి చెప్పబడ్డ అధ్యాయాన్ని మనం చూస్తే, భారత తాత్పర్యం బోధపడుతుంది.

రాజంటే ఏమిటో చెప్పడంకోసమే భారతం వ్రాయబడింది. రామాయణానికి మూడురెట్లు పెద్దదిగా భారతం రావడానికి కారణం, కుటుంబ విస్తృత రూపం రాష్ట్రం కావడం. భారత నాయకుడు ధర్మరాజు. రాజధర్మ స్వరూపుడు.

ఉపనిషత్తుల్లో సంపూర్ణ వ్యక్తిత్వం వికసించిన ఋషి హృదయాన్ని 'బ్రహ్మపురం'గా పేర్కొన్నారు. (ఈ విషయం ఛాందోగ్య ఉపనిషత్తులో ప్రస్తావించబడింది.)

దీన్ని ఒక పాశ్చాత్య పండితుడు తన గ్రంథానికి నామకరణంగా స్వీకరించాడు.

ఈ పురము స్వరాష్ట్రం (స్వర్గం). ఈ పురపాలకుని పేరు రాజర్షి. రాజు ప్రవృత్తి సంకేతం కాగా, ఋషి నివృత్తి సంకేతం. ఈ రెంటి సమత్వం సాధించిన వ్యక్తి పాలకుడు. వాడి నగరం, వాడి హృదయం – రెండూ ఒకటే. ఈ దృష్టితో భారతీయ రాజనీతి శాస్త్రాలు వ్రాయబడ్డవి.

రాజు X అధికారం

రాజు – ప్రజ శబ్దాలు ఈ తత్త్వాన్ని వ్యాఖ్యానించేవే. కావ్యనాయకుడు వీడు. ఎవడు బాహ్యాభ్యంతర సమన్వయం సాధిస్తున్నాడో వాడు ప్రజాపాలకుడు, కావ్యనాయకుడు కావాలే తప్ప, అధికార వాంఛాలుబ్ధుడు కాకూడదు. కనుక పై నగరాలను కవి శిల్పులు గానం చేశారంటే, దాని అర్థం భారతీయ రాజధర్మంలో ఉంది. ఈవిధంగా ఈ శాస్త్రం కూడా ఆధ్యాత్మికశాస్త్రమే అవుతున్నది. ఉపరితలంలో చూస్తే, అది భౌతిక శాస్త్రంగా కనపడుతుంది. అలాగే కామశాస్త్రం కూడా. తత్త్వతః విచారిస్తే తప్ప, మూలం తెలియదు. అందుచేత ఇక్కడ తాత్త్విక మూలమే వ్యాఖ్యాతమౌతున్నది. ఉపరితలంలోని షడంగాదిరూప రాజనీతి వ్యాకరణం ఇక్కడ స్పృశింపబడటం లేదు.

భారతం కేవల యుద్ధవీరుణ్ణి నాయకునిగా చేయకుండా, ధర్మవీరుణ్ణి నాయకునిగా చేస్తున్నది. ఈ పథకమే భారతకర్తకు లేకపోతే, యుద్ధపర్వ అనంతరం అభిషేక పర్వం వ్రాసి ఉండేవాడు.

శాంతిపర్వం మొదలైనవి ధర్మవీరుడైన రాజును శిక్షించడానికి – సుశిక్షణ మివ్వడానికి – చెప్పబడ్డవి. ఇందుచేత వీరరసానికి అనుకూలంగా రాజధర్మం ప్రవర్తిల్లినది అనడానికి ఈ గ్రంథం ఒక తార్కాణంగా వ్రాయబడింది.

రాజధర్మం – ధర్మరాజు

భీష్ముడు రాజధర్మ వక్త. శ్రోత ధర్మరాజు. రాజధర్మ శబ్దాన్ని తిరుగవేస్తే ధర్మరాజు. అది వ్యక్తి నామం కాదు – ఒక భావానికి సంకేతం.

భారతానికి ఆత్మ గీత. అది యుద్ధవిద్యా తంత్రానికి తాత్త్వికాకృతి. రాజధర్మానికి ఆధ్యాత్మిక రూపం. యుద్ధం బాహ్యాభ్యంతరాలుగా ఉంటుంది. మొదటిది మిథ్యాయుద్ధం. రెండవది తథ్యం. రాజంటే రెంటిలో విశారదుడు. సవ్యసాచి అంటే – అర్థమిదే. ధనుంజయుడంటే అగ్ని. అతని గాండీవం 'దివ్యం' తప్ప, వెదురుబ్రద్ద కాదు. దివ్యమంటే ముండకం చెప్పిన ఓంకారం.

నరుడు సమష్టి మానవ ప్రతినిధి. నారాయణుడు దివ్యగురువు. ధర్మరాజు రాజు. భారతం ఆధ్యాత్మిక – భౌతిక యుద్ధ తంత్రం. కనుక మానవ చైతన్యం దివ్యారోహణ గాథ. సంభవ పర్వంతో మొదలై స్వర్గారోహంలో ముగిసిన తాత్పర్యమేమిటి? – బాహ్యమే అంతరం. దీని వికాసమే అది. కనుక రెంటికీ అభేదమే. కనుక బాహ్య యుద్ధం. అంతర ఘర్షణ సనాతనమే కనుక, ఈ విరుద్ధాంశ సంఘర్షణను యోగంగా సమన్వయించుకొని మనం సాధించినవాని కథ.

రామాయణం దైవం మనిషిగా అవతరించిన కథ. భారతం మనిషి దైవంగా పరిణమించిన కథ. ఈ పరిణామ ప్రక్రియ యుద్ధం. అంటే విరుద్ధ విషయాల సంఘర్షణ. దీనిని భౌతికంగా చూడక, దివ్యంగా దర్శించిన కథ భారతం. కనుకనే రణం యజ్ఞంగా భావించబడింది.

''అనలుడుభాస్కరుండు సుధాంశుడు నశ్వరసంప్రవర్తకుల్ వినుము నరేంద్ర ఈ క్రతువు విష్ణుమయం బది నిర్వహించి రర్జునుడును కర్ణుడుం దగు -.....''

('అనుశాసనిక' పీఠిక)

ఆధికారిక రాజనీతి నిరంకుశ పాలనకూ, భారత తాత్త్విక రాజధర్మానికీ చుక్కెదురు. దీనికి దైవం పునాది. నేటి పాలనానీతికి ధనాధికారాలు పునాదులు. ఇక్కడ పురుషార్థ దృష్టి లేదు. కేవల భౌతిక అర్థదృష్టి.

శ్రీకృష్ణదేవరాయలవారు ఆముక్తంలో మంత్రుల లక్షణాలన్నీ గుదిగ్రుచ్చారు.

మరీ చివరి అంశం రాజు ప్రార్థిస్తే (ప్రజా ప్రతినిధిగా) – మంత్రిత్వాన్ని అంగీకరించాలట. అంటే మనస్తత్వంలో ఎంత సంయమం, విరక్తత – త్యాగబుద్ధి ఉండాలి! అధర్మమంటే భయముండాలి. వసు రాజ్యానికి మంత్రి కావాలి.

భారతంలో ''తను దాన గెలువకుండగ పగర గెలుచుటరిది – పగను నాశనం చేయాలి తప్ప పగ దూరం కాదు'' – వంటి భావాలు మాటిమాటికి కన్పిస్తాయి. కనుక నాటి రాజు రాజర్షి తప్ప, కర్మయోగి తప్ప, కామపాలకుడు కాదు. ఈ దృష్టి రాయలవారు చెప్పిన రాజనీతిలోనూ (16వ శతాబ్దిరచనలోనూ) కన్పిస్తుంది.

లక్ష్మీదేవి చంచలత్వం?!

'చంచల'' ''చపలా'' అని పేర్లున్నాయి. ఒకచోట స్థిరంగా ఉండదని దీని భావం. ఇది చాలామందికి అనుభవమే. ఇప్పటి కోటీశ్వరుడు, మరోరోజు నిరుపేద. ఇప్పటి నిరుపేద మరోనాటికి ధనికుడు. అలాగే ఒక మహామూర్ఖుడు, హఠాత్తుగా విద్యావేత్త అవుతాడు. మహా విద్యావేత్తల ఇంట మూర్ఖులూ పుడతారు. మూర్ఖుల ఇంట విద్యావేత్తలూ పుడతారు. 'పండితపుత్రః పరమశుంఠః' అనే నానుడి ఎలానూ వుంది. ఇలా విద్యా, ధనం

సాంగస్వాధ్యాయ వాచస్పతి

రూపాలే కాక ఆరోగ్యాదిరూపాల్లో నున్న ఏ లక్ష్మీ రూపమూ నిలకడగా ఒకచోట ఉండదు. దానితో 'చంచలా' 'చపలా' అన్నారు.

అయితే నిజానికి అమ్మవారి లక్షణం చాంచల్యం కాదు. మన కర్మాచరణకీ, బుద్ధికీ స్థిరత లేకపోవడం చేత, కర్మఫలప్రదాయిని జగదంబ అస్థిర ఫలాలను ప్రసాదిస్తోంది. **యాదృశీ భావనాస్తత్ర సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ** - ఎటువంటి భావన ఉంటుందో, అటువంటి సిద్ధే కలుగుతుంది.

నిజానికి అమ్మవారి సహజ గుణం - **'అనవరత నారాయణాశ్రయం'**. క్షణకాలం కూడా నారాయణుని విరహాన్ని భరించలేని తల్లి ఆమె.

'దశస్వప్యవతారేషు శక్తిరేషానపాయినీ' - నారాయణుని అవతారాలన్నిటిలోనూ ఆయన శక్తి ప్రత్యక్షంగానో, అంతర్లీనంగానో ఆయననే ఆశ్రయించి ఉంటోంది.

నారాయణుని గుణాలకు ఆకర్షితయై, స్థిరంగా ఆ స్వామి వక్షస్థలాన కొలువై ఉంటుంది.

ఆవిధంగా నారాయణుని వద్ద 'సుస్థిర' అయిన దేవి, లోకాన చంచల, చపల అని పించుకోడానికి కారణం ఏమిటి?

భక్తులు, విద్యా, ధనాది దరిద్రాలేవి ఏర్పడినా భగవంతుని ఆరాధిస్తారు. దీనినను గ్రహించి నారాయణుడు సన్నిహితుడౌతాడు. ఈ సాన్నిహిత్యానికి పూర్వక్షణం మాతృసాన్నిధ్యం భక్తునికి ఏర్పడుతోంది. ఏ లేమితో ఆ భక్తులు ఆ స్వామిని అర్చిస్తున్నారో, ఆ లేమిని తొల గించుతుంది. సిద్ధి పొందాక అతడు స్వామిని తలచడం మానేశాడు. ఎప్పుడైతే నారాయణుని తలచడం మానేశాడో, అప్పుడే ఆ నారాయణశక్తి లక్ష్మి కూడా అతడ్ని వదిలిపెడుతుంది. నారాయణుడున్న చోటే లక్ష్మి నివాసం.

ప్రకృతి 'భగవంతుని శక్తి' అని గ్రహించినంత కాలమే - మనల్ని అనుగ్రహిస్తుంది.

ఎవరైతే నిరంతరం నారాయణ స్మరణలో ఉంటారో వారికి దారిద్ర్యం ఉండదు. లక్ష్మీ ఉపాసన చేస్తే నారాయణుడొస్తాడో లేదో గానీ, నారాయణుని ఉపాసిస్తే లక్ష్మీ అనుగ్రహం తప్పక లభిస్తుంది.

లక్ష్మీ సహిత నారాయణో పాసన సర్వధా :ం.

ఈ భావమే శ్రీనారాయణ భట్టాద్రి (నారాయణీయం - రచించిన మహాకవి) ఇలా చెప్తాడు :

తత్రాదృశ్ఛధురాత్మకం తవవపుస్సంప్రాప్య సంపన్మయీ
సా దేవీ పరమోత్సుకా చిరతరం నాస్తే స్వభక్తేష్వపి ।
తే నాస్యా బత కష్ట మచ్యుతవిభో త్వద్రూపమానోజ్ఞక
ప్రేమస్థైర్యమయా దచాపలబలా చ్చాపల్యవార్తాదభూత్... ॥

''మధుర మనోజ్ఞమైన నీ మూర్తిపై మిగులు వేడుక పొంది, సర్వైశ్వర్య స్వరూపిణి అయిన లక్ష్మీదేవి, తన భక్తుల దగ్గర కూడా ఎక్కువసేపు నిలబడదు. అయ్యో! నీ రాణియైన ఈమెకు నీ రూప, గుణ సౌభాగ్యాలపై ఏర్పడ్డ సుస్థిర ప్రేమబలం చేతనే 'లక్ష్మి చంచల' అని అపకీర్తి వచ్చింది. గుణమే ఇక్కడ దోషకారణ మయ్యింది.''

లక్ష్మీస్తావక రామణీయక హృతై వేయం పరేష్వస్థిరే-
త్యస్మిన్నన్యదపి ప్రమాణమధునా వక్ష్యామి లక్ష్మీ పతే ।
యే త్వద్ధ్యాన గుణాను కీర్తన రసాసక్తా హి భక్తా జనా
స్తేష్వేషా వసతి స్థిరైవ దయిత ప్రస్తావ దత్తాదరా ॥

''ఈ విషయంలో మరో కారణం తోస్తుంది. నీ సౌందర్యం చేత హృదయమాకర్షింపబడిన లక్ష్మి; నీ సొగసును నీ లీలలను నిత్యం గానం చేసే భక్తులనెల్లప్పుడూ వెన్నంటి ఉంది, అక్కడే స్థిరనివాసం ఏర్పరచుకోవడం చేత వేరొక చోట నిలుకడగా ఉండదు. అందుకే ఆమెకు 'చంచలా' అనే మాట వచ్చి వుంటుంది.'' ●

ఋషిపీఠం

అక్షరపరబ్రహ్మం

విశ్వనాథ పావనశాస్త్రి

బ్యాంకులో డాలర్లు మార్చి బయటకొచ్చాడు రాబర్ట్!

''చూశావా రాబర్ట్! పైన బోర్డు! మావాళ్ళు తెలుగులో వ్రాశారు - బ్యాంకు - అని?'' అన్నాడు ప్రక్కనే ఉన్న చార్వాకరావు.

రాబర్ట్, ''ఔను, మొన్న ఒకచోట చూశాను. వాళ్ళు - బేంకు - అని రాశారు'' అన్నాడు చార్వాకరావు నవ్వి. ''సర్లే. ఇదేం చూశావు! కొందరు - బాంకు - అని వ్రాసేవాళ్ళున్నారు. ఏమిటో? తెలుగులో ఇట్లాంటి అక్షరాలు కొన్ని లేవు'' అన్నాడు.

''నేనీ మధ్య ఈ అక్షరాల గురించి కూడా కొంత పరిశోధన చేస్తున్నాను. తెలుగులో ఉన్నన్ని అక్షరాలు చాలా భాషల్లో లేవు. తెలుగు, సంస్కృతంలోంచే పుట్టినప్పటికీ, అందులో సంస్కృతంలో కన్నా, నాలుగక్షరాలు ఎక్కువే ఉన్నాయి'' అన్నాడు రాబర్ట్.

హఠాత్తుగా చార్వాకరావుకి స్వభాషాభిమానం పొంగుకొచ్చింది. ''ఔను సంస్కృతం కన్నా తెలుగు గొప్పది.''

''అలా అనకు. అలా అంటే, సంస్కృతం కన్నా చాలా భాషలు గొప్పవైపోతాయి. ఆ అక్షరాలు సంస్కృతంలో ఎందుకు లేవో?'' అన్నాడు రాబర్ట్.

చార్వాకరావు వ్యంగ్యంగా, ''అది దేవభాష కదా! దేవతలు పలకలేకపోయి ఉంటారు'' అన్నాడు. రాబర్ట్, ''తప్పు. మనకు తెలియని విషయం గురించి అలా మాట్లాడ కూడదు. ఈ విషయంలో స్వామి సత్యనాథా నంద ఏమంటారో కనుక్కుందాం'' అన్నాడు.

''నీకీ మధ్య ఆయన పిచ్చి బాగానే పట్టింది. సరే, పద పోదాం!'' అన్నాడు.

ఇద్దరూ స్వామి సత్యనాథానంద ఆశ్రమం వైపు కదిలారు.

వాళ్ళిద్దరినీ చూడగానే స్వామి చదువుతున్న గ్రంథం మూసి పక్కన పెట్టారు. రాబర్ట్ ఆయనకి నమస్కారం చేశాడు.

చార్వాకరావు కూర్చుంటూ, ''స్వామీజీ ఏదో గ్రంథం చదువుతున్నారు. ఏమిటో దాని పేరు?'' అన్నాడు.

స్వామి, ''ప్రాతిశాఖ్యం - యజుర్వేద ప్రాతిశాఖ్యం'' అన్నారు.

చార్వాకరావు, ''యజుర్వేద ప్రాతి శాఖ్యమా? అంటే?'' అన్నాడు.

స్వామి నవ్వి యిలా అన్నారు. ''మానవ కంఠ యంత్రంలోంచి, శబ్దం ఎలా బయటికి వస్తుందో, దాన్ని ఏ క్రమంలో అభ్యాసం చేయాలో, వచ్చిన శబ్దాలు అక్షరాలుగా ఎలా విభజించడమో - వివరించే వేదభాగం'' అన్నారు.

''ఓహో! వేదిక్ ఆల్ఫాబెట్సా?'' అన్నాడు చార్వాకరావు.

''ఆల్ఫా బెట్స్ కావు. అక్షరాలు'' అన్నారు స్వామి.

''అయ్యా! ఏమిటి తేడా? అది ఇంగ్లీషు, ఇది సంస్కృతం అంతేగా?!'' అన్నాడు చార్వాకరావు.

''కాదు. ఇంగ్లీషులో **A** అనే ఉచ్చారణ - ఆల్ఫా అనే అక్షరానికి చిహ్నం. అలాగే **B** అనే ఉచ్చారణ - బీటా అనే అక్షరానికి చిహ్నం. ఆ వర్ణమాల ఆ క్రమంలో ఉంది కాబట్టి, దాన్ని ఆల్ఫా బెట్స్ అన్నారు.''

చార్వాకరావు నవ్వి, ''మనవి - అ - నుంచి - క్ష - వరకు ఉన్నాయి కాబట్టి అక్షరాలన్నారు'' అన్నాడు.

''అప్పుడు అక్షము అంటే సరిపోతుంది అక్ష-రం ఎందుకు?'' అన్నాడు.

''క్షరము అనగా నశించేది. అక్షరము అనగా నశించనది. అక్షరం నశించదు. అందు కని అనుంటారు'' అన్నాడు రాబర్ట్.

దానికి సమాధానంగా స్వామి, ''శబ్దం నశించకుండా, ఆకాశంలో నిక్షిప్తమై ఉంటుంది కాబట్టి. నువు చెప్పింది నిజమే! అది విశేషార్థం. కాని శబ్దం అనే మాటకి ధ్వని అనే అర్థం కూడా ఉంది. ఆకాశం శబ్ద గుణం కలది. అందులో సర్వ శబ్దాలూ నశించకుండా నిక్షిప్తమై ఉంటాయి. అప్పుడు సర్వ ధ్వనులూ అక్షరాలే కావాలి. కాని అలా కావడం లేదు. కాబట్టి అది అసలు అర్థం కాదు'' అని అన్నారు.

''ఈ విషయం మరి కాస్త వివరంగా చెప్పమని ప్రార్థిస్తున్నాను'' అన్నాడు రాబర్ట్. స్వామి చిరునవ్వు నవ్వారు.

''ప్రధానంగా అక్షరాలు రెండు రకాలు. ఒకటి ప్రాణములు. రెండు ప్రాణులు. అకారంతో ప్రారంభమయ్యేవి ప్రాణములు. వాటినే అచ్చులని కూడా అంటారు. 'క్'తో ప్రారంభమయ్యేవి ప్రాణులు - ప్రాణాలతో కూడినప్పుడే వీటికి విలువ.

మానవ జన్మ ఎత్తంగానె - ఎవరి ప్రమేయమూ, ఉద్బోధా లేకుండానే స్వరపేటిక నుంచి ప్రథమంగా ఆవిర్భవించే ధ్వని 'అ'. అదే మొదటి ప్రాణాక్షరం. ఆ అక్షరమే ''ఉ... ఆ...'' అంటూ ఏడుపుగా వినిపిస్తుంది. అప్పటిదాకా మాతృ గర్భంలో మౌని అయిన జీవుడు, పెదవి విప్పే ఘడియ అది. అప్పటిదాకా మూసి ఉన్న ఆ పెదవులు విప్పేటప్పుడు - ''మ''కారం వెనక్కి మళ్ళి ''ఉ'' కార సాయంతో ''అ'' కారాన్ని ముందుకి తోస్తుంది. పరమ ప్రాణాక్షరమైన ఈ 'అ'కారాన్ని పట్టుకుని, ఆ 'ఉ' కారంలో సంధించి, తిరిగి 'మ'కారంలో లయింపజెయ్యడమే అక్షర పరబ్రహ్మోపాసన. అదే 'ఓం'కారోపాసన.

ఆ ప్రయత్నంలో ఉపాసిస్తున్న జీవుడు, తన మహాకంఠ యంత్రంలో వదిలే ధ్వనులలో స్వచ్ఛమైన ధ్వనులని గుర్తించాడు. కంఠ మధ్యం నుంచి పెదవుల పర్యంతం సాగే ఈ శబ్ద ప్రయాణాన్ని వరసగా మజిలీలుగా గుర్తుపెట్టుకున్నాడు. ఆ మజిలీలో మొదటిది 'అ' - రెండవది 'క్' - మూడవది 'ష్' - నాల్గవది 'ర్' - అయిదవది 'అమ్'. ఈ పంచస్థానాలూ, పంచభూతాలకి స్థావరాలు. అది వేరే కథ. 'అ' కారంతో ప్రారంభమైన ఈ ప్రయాణం. ''అమ్''లో ఆవృతం (Circuit) పూర్తిచేసింది. అందుకే ఈ శబ్ద ప్రయాణ యాత్రకి ''అ-క్-ష్-ర్-అమ్'' - ''అక్షరం'' అని నామకరణం చేశాడు.

ఇలా ''అ''కారంలో తెరుచుకున్న ఆ నోటిని తిరిగి ''మ''కారం వైపు మళ్ళించే ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు గదా! ఆ ప్రయత్నంలో నోరు కొద్ది కొద్దిగా మూసుకుంటున్నకొద్దీ ఒక్కొక్క అక్షరం వెలువడుతోందని గుర్తించాడు - వాటిని వరసగా అ - ఇ - ఉ - ఎ - ఒ - లుగా గుర్తించాడు. వాటిని ఇంకా సూక్ష్మంగా పరిశీలించాడు. వాటన్నటినీ క్రమంగా అ ఆ - ఇ ఈ - ఉ ఊ - ఋ ౠ - ఎ ఏ ఐ - ఒ ఓ ఔ విభజించాడు. వీటన్నిటినీ ప్రాణాక్షరాలుగా గ్రహించాడు. ప్రాణం ఉన్న ఏ వ్యక్తి అయినా వాటిని పలకగలడు. వాటిని అం - అనే అక్షరం ఒక ఆవృతంతో పూర్తిచేసి, తిరిగి ''అః''తో మరో ఆవృత అభ్యాసానికి శ్రీకారం చుట్టాడు.

అలాగే ప్రాణ్యక్షరాలు - మొదటి ప్రాణ్యక్షరం 'క' - మొదట ప్రాణాక్షరం పుట్టినచోటే పుడుతుంది అనగా స్వరపేటిలో 'అ' ఎక్కడ పుట్టిందో, ''క'' కూడా అక్కడే పుడుతోంది. అక్కడ పుట్టే అన్ని అక్షరాలనీ గ్రహించాడు. అవి క, ఖ, గ, ఘ = ఈ క- గల సమ్మేళనమే ఙ.

ఆ తరువాత వరసగా 'చ' వర్గము - చఛజఝఞ; ''ట'' వర్గము - టఠడఢణ; ''త'' వర్గము - త థ ద ధ న; ''ప'' వర్గము - పఫబభమ. ఇందులో ''క'' వర్గము - మొదటగా కంఠమూ నాలుకా కలిస్తే పుడుతోంది. తరువాత ''చ'' వర్గము - నాలుక మధ్య భాగమూ నోటిపై భాగమూ కలిస్తే పుడుతోంది. ఆ తరువాతది ''ట'' వర్గము - ఇది నాలుక చివరి భాగమూ నోటి పై భాగమూ కలిసి పుడుతోంది - తరువాతది అయిన 'త' వర్గమూ - నాలుకా దంతాలు కలిసి పుడుతోంది - చివరిదైన 'ప' వర్గమే కేవలం పెదవుల కలయికలతో పుడుతోంది.

ఇలా మానవ కంఠయంత్రంలోంచి స్పష్టమైన అక్షరాలు - ఏ క్రమంలో వస్తున్నాయో పరిశీలించిన ఋషులు - వర్ణమాలని ఆ క్రమంలోనే వేదంలో ధర్శించారు. మనచేత అక్షరాభ్యాసం ఆ క్రమంలోనే చేయించారు.

అనేక భాషల్లో అనేక ధ్వనులతో అనేక రకాలైన అక్షరాలున్నాయి. ఇంగ్లీషులో Bat, Bank లాటి మాటల్లోని ఉచ్చారణ ఉంది. అలాగే రష్యన్, ఉర్దూ భాషల్లో ''ఖ'' అనే అక్షరాన్ని ఖాండ్రించినట్లు ఉచ్చరిస్తారు. అవన్నీ వికృతాక్షరాలు. వాటిని ఉపాసించ నవసరం లేదు.

ఈ అక్షర బ్రహ్మోపాసన చేశాడు కాబట్టే - ''పాణిని'' మహర్షిగా కీర్తించబడ్డాడు.'' అని ముగించారు స్వామి సత్యానాధానంద.

''మనం రోజూ మాట్లాడే అక్షరాల్లో ఇంత విషయం ఉందా?''

నల్లవాడైన చార్వాకరావు తెల్లబోయాడు. తెల్లవాడైన రాబర్ట్‌కి విషయం తేటతెల్లమై స్వామికి నమస్కరించాడు.

భారతస్త్రీ - 'బ్రహ్మవాదిని

చాతుర్వర్ణ్యాలు గుణ, కర్మలచే నిర్ణయించ బడ్డవి... అన్న మాట ఒక పవిత్రమైన అజ్ఞగా, శ్రీకృష్ణుడి ఆదేశంగా మనం అందరం నమ్మ దలుచుకుంటే, ఇవ్వాళ సంఘంలో ఇంత కల్లోలం ఉండేది కాదు. నిర్మాణాత్మకమైన ఆలోచనా, ఒక అద్భుతమైన సమాజాన్నీ సంపదగా పొందగలిగిన శక్తి భారతమాతకి ఉన్నది. కానీ ఆ తల్లి ఔన్నత్యాన్ని, ఔదార్యాన్ని, ఆధ్యాత్మిక సంపదను కూడా ముక్కలు చెయ్యగలిగిన ఈ అజ్ఞాన అహంకారం ఇవ్వాళ దేశంలో సుస్థిరతను దూరం చేసింది.

భారతమాతకు శరీరం ఆధ్యాత్మికత అయితే ఆమెకు ఉన్న ఆభరణాలలో ముఖ్య మైనవి, కుటుంబ వ్యవస్థ, అతిథి పూజ, ఆత్మగౌరవం.

జలంధర

కానీ, కొన్ని విచిత్ర పరిస్థితుల్లో అవే ఆమెకు సంకెళ్లు అయిపోయాయి. ఈ బంధ నాల ఇబ్బంది నుంచి ఆమెను విడదీసి మళ్లీ వాటిని అలంకారాలుగా మార్చాలంటే జరగ వలసిన ముఖ్యమైన కర్తవ్యం... భారతదేశపు స్త్రీని గౌరవించుకోవడం.

ఎప్పుడైతే స్త్రీని సహధర్మచారిణి గా కాకుండా సేవకు, దాస్యానికి ఉపయోగించే స్థితికి దిగజార్చారో, ఆనాడు జరిగిన మారణ హోమంలో సమిధలు ఆమె మేధస్సు, ఆత్మశక్తి. దీనివల్ల పురుషుడు ఔన్నత్యానికి నీ సహనం, సహకారం, నీ సేవ కావాలంటే నమ్మింది. అది కాలం నాటినుంచీ స్త్రీ స్థితి ఇదే అంటే ఔనను కున్నది. ఆమె యజమాని భర్తో, తండ్రో, కొడుకో, లేక సేవచేసే ఇంటి అధికారో... ఎవ రైనా ఆమె వాళ్ల ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షాలకు ఉపయోగించే ఉపకరణం మాత్రమే అంటే కావచ్చుననుకున్నది... ఈ పద్ధతి వలన ఆమె శారీరకంగా, మానసికంగా, ఆర్థికంగా ఆధార పడటానికి అలవాటుపడిపోయింది. ఈ అస్తవ్యస్త పరిస్థితుల్లో ఆమె ''నేను ఆలోచించ గలను. నాకు విడిగా జన్మ ఉంది. దానికి కూడా ఆధ్యాత్మిక ఔన్నత్యం, జ్ఞానం కావాలి'' అన్నది మర్చిపోయింది. ఈ క్షుద్ర మానసిక దాస్యం నుంచి పుట్టినవే దేవదాసీలను వేశ్యలుగా మార్చ డం, భగవంతుడికి భార్యగా దానం చేసి మంది అనుభవించడం, కన్యాశుల్కం, వరకట్నం, బాధ్యతారహిత ప్రపంచంలో అభద్రతా భావంతో బ్రతకవలసిరావడం... ఇవన్నీ ఒకదాని తరువాత ఒకటిగా స్త్రీని కాటువేశాయి.

ఇదంతా ఒక బలవంతులైన వర్గం తల పెట్టిన సాంఘిక నైచ్యం...

కానీ, స్త్రీలలో కూడా గుణకర్మలను బట్టి జ్ఞానులు, దస్యులు, మంత్రద్రష్టలు ఉన్నారు... ఆధారపడిపోయే బ్రతికే స్త్రీ, మానసిక దాస్యం చేసేందుకు సిద్ధంగా ఉండే స్త్రీ అప్పటికీ ఇప్ప టికీ అలాగే ఉండిపోవచ్చు. అది ఆమె లక్షణం అవ్వచ్చు... కానీ స్త్రీలందరూ ఇదే లక్షణం కల వారనుకోవడం వల్ల సంఘంలో సమస్యలు ఉత్పన్నమై, మంచి లక్షణాలు గల బిడ్డలు, మేధోవంతులైన జాతి మనకు లేకుండాపో తుంది. అందుకనే మేధావులు ఈ బలవంతపు నైచ్యాలనుంచి బైటపడి, స్త్రీలో మేధావుల్ని, ఆధ్యాత్మికవాదుల్ని, వ్యక్తిత్వం కలవారిని, ఔన్నత్యంతో గుర్తిస్తున్నారు.

వేదకాలంలో స్త్రీలకు జంధ్యం ఉండేది. కొన్ని దేవతా స్వరూపాలను చూస్తే మనకు అర్థమౌతుంది. ఇప్పటికీ కథియవార్ రాజ్‌పుట్ స్త్రీలకు జంధ్యం ఉంటుంది. యాజ్ఞవల్క్యుల వంటి గొప్ప మేధావిని వాదనలో నిలబెట్టిన గార్గికి జంధ్యం ఉండేది.

ఎప్పుడైతే స్త్రీని పవిత్ర కార్యాలకు దూరం చేశారో, అప్పటినుంచీ వివాహమైన మొగవాడు రెండు జంధ్యాలు ధరిస్తున్నాడు.

మన దేశంలో మంత్రద్రష్టలు, వేదనిధులు అయిన స్త్రీని 'బ్రహ్మవాదిని' అనేవారు. వేదం యొక్క వేదస్వరూపాన్ని 300 యోగులు గ్రహించారు. అందులో 32 మంది యోగి నులు. ఉపనిషత్తుల్లో మనకు పరిచయం చెయ్యబడే జ్ఞానులు, యోగినులు అయిన వారిలో ముఖ్యులు:

1. వాగంభరని
2. సర్పరజని
3. ఉమాహైమవతి
4. మైత్రేయి (యాజ్ఞవల్క్య మహర్షి భార్య)
5. గార్గి (జనకుడి కొలువులోని యోగిని)
6. అదితి
7. పృథ్వి
8. సీత
9. ఉష

10. రాత్రి
11. ఇంద్రాణి
12. వాక్
13. ఇల
14. సరస్వతి
15. భారతి
16. హోత్రివారుతి
17. శరణ్యు
18. సినీవాలీ
19. గంగు
20. రాక
21. సున్నృత
22. పురంధి
23. ధిషణ
24. ఔమతి
25. నిరుతి
26. శ్రద్ధ
27. అనుమతి
28. ఆరామతి
29. లోపాముద్ర
30. దంపతి
31. పృశ్ని
32. అరణ్యాని
33. వరుణని

ఋషి స్థితికి చేరకున్నవారిలో ముఖ్యులు:

1. ఘోష
2. అపల
3. లోపాముద్ర
4. విశ్వావర
5. సూర్య
6. ఇంద్రాణి
7. సర్పరజని
8. మమత
9. యమి

ఖేల అనే రాజు భార్య విస్పల, ముద్గలాని - వీరంతా యుద్ధ శాస్త్రంలో నిపుణులు. సీత, సావిత్రి కేవలం దుఃఖభాజినులు, అసహాయులు కారు. వీరి విజ్ఞానం అపారమైనది. ఆ నాటిస్త్రీలలో విపరీతమైన ఔన్నత్యము, జ్ఞానము, తత్వము, అపురూపమైన స్త్రీత్వం కలిసి ఉండేవి... అందుకే వారు ఆరాధ్యులయ్యారు.

శిఖిధ్వజుడనే రాజు వైభవాలన్నీ అనుభవించి, వీటన్నింటినీ మించినదేదో ఉన్నది అని ఆ శాశ్వతానందాన్ని కనుగొనాలని, సర్వం త్యజించి అడవులకు వెళ్లిపోతాడు. ఆయన భార్య ''చూడల'' చాలా గొప్ప ఆధ్యాత్మికత, వైర్యాగం ఉన్న స్త్రీమూర్తి. కానీ, ఆమె భర్తలాగా దానిని ఏనాడూ ప్రదర్శించలేదు... అతని వైభవ ప్రదర్శనను, ఆ తరువాత వైరాగ్య ప్రదర్శనను సమతుల్యంగా చూస్తూ ఉండగలిగినంత వేదాంతి.

భర్త అడవులకు వెళ్లగానే ఆమె పురుషు వేషధారిణిగా వెళ్లి అడవిలో అతణ్ణి చూసింది. ''మీరెవరు?'' అని అడిగింది. శిఖిధ్వజుడు ఆమెను గుర్తుపట్టలేదు. మరొక సన్యాసి అనుకున్నాడు. తాను ఒక మహారాజునని, తనకు గొప్ప రాజ్యము, వైభవము ఉండేవని అవన్నీ ఒద్దనుకుని, కాలదన్ని సన్యసించానని చెప్పాడు:

''అవన్నీ ఎందుకు ఒదిలిపెట్టావు?'' అని అడిగింది చూడల. 'ఆత్మశాంతికి' అని జవాబిచ్చాడతను. ''మరి దొరికిందా?'' అన్న ఆమె ప్రశ్నకు, ''లేదు... నా అన్వేషణ ఫలించలేదు...'' అని నిరాశగా జవాబు చెప్పాడతను.

అప్పుడు యతిరూపంలో ఉన్న చూడల అతనికి, వస్తువుల్ని ఒదిలిపెట్టడం వైరాగ్యం కాదని, త్యజించవలసింది వాటిమీద కామన. అవి ఒకప్పుడు నావే అన్న అహంకారం, ఇప్పుడు నేను వాటిని ఒదిలిపెట్టగలిగానన్న గర్వం - ఇవన్నీ ఒదిలిపెట్టాలని, బాహ్య ప్రపంచంలో ఉంటున్నా అంతఃప్రయాణం చెయ్యగలగాలని, అన్నింటినీ మించిన అద్భుత పదార్థాన్ని నీలోనే ఉన్నదని కనుక్కోగలగాలని ఉపదేశం చేసింది... ఆమె ఉపదేశం మహిమ వలన అతనిలో ఏదో తెరదీసినట్లే యతిరూపంలో ఉన్న ఆమె కాళ్లమీద పడి తనను శిష్యుడిగా అంగీకరించమని బ్రతిమాలాడు. అప్పుడు ఆమె తన నిజరూపంతో బైటపడి, తెలుసుకోవలసినదేమిటో అతనికి తెలియచెపుతుంది.

ఆలోచించి ఓ మంచి లక్ష్యాన్ని ఎన్నుకోండి. దానినే మీ జీవిత సర్వస్వంగా మార్చుకోండి. దాని గురించే ఆలోచించండి. దాని గురించే స్వప్నించండి. దాని కోసమే జీవించండి.
- స్వామి వివేకానంద

అటువంటి ప్రజ్ఞావంతులను, ఆధ్యాత్మిక వేత్తలను స్త్రీలలో చూసినది భారతదేశం... ఆమెకు ఎవరూ స్వాతంత్ర్యం ఇవ్వనక్కర్లేదు. ఆ స్వాతంత్ర్యం ఎలా తెచ్చుకోవాలో పాశ్చాత్య దేశాల నుంచి నేర్చుకోనక్కర్లేదు. ఆమెను మానసిక శారీరక, ఆధ్యాత్మిక దాస్యంలో బంధించే ''ఇదే ధర్మం'' అనేసైచ్య మంత్రోచ్చాటన నుంచి బైటపడితే చాలు.

తనను తాను తెలుసుకున్న వాడు భగవంతుడౌతాడంటారు. తనను తాను తెలుసుకుంటే, తనన్నింటికీ మూలం అన్న స్వతంత్రోపాసన వస్తుంది స్త్రీకి... అప్పుడు ఆమె అందరికీ జ్ఞాన భిక్ష పెట్టగల ఆధ్యాత్మిక అన్నపూర్ణ అవగలదు. ఇది తప్పదు.

అష్టలక్ష్ముల అనుగ్రహమే మనకు ఆధారం

అష్టలక్ష్మీ రూపాలుగా లక్ష్మీదేవిని అర్చించే సంప్రదాయం ఉంది. అనంతలక్ష్మీ రూపాలున్నప్పటికీ ప్రధానంగా ఎనిమిదింటిని పూజిస్తాం. అవి : 1. ఆదిలక్ష్మి 2. విద్యాలక్ష్మి 3. ధనలక్ష్మి 4. ధాన్యలక్ష్మి 5. ధైర్యలక్ష్మి 6. గజలక్ష్మి 7. విజయలక్ష్మి 8. సంతానలక్ష్మి.

ఇది ఒక క్రమం అయితే - మరో క్రమంలో 'విద్యాలక్ష్మి'గా బదులుగా 'ఐశ్వర్య లక్ష్మి'ని, 'ధైర్యలక్ష్మి'కి బదులుగా 'వీరలక్ష్మి'ని చెప్తారు. రెండు రకాలూ ఉత్తమమైనవే. అయితే మొదటి క్రమం మరింత సమంజసంగా ఉందనిపిస్తుంది. 'విద్య' కూడా లక్ష్మీరూపమే. విద్య ద్వారా పోషింపబడేవారికి, ఆ విద్యే లక్ష్మి. కాబట్టి లక్ష్మీ నామాలలో 'విద్యా', 'సరస్వతీ' నామాలు చెప్పబడ్డాయి. ధైర్యానికీ, వీరానికీ భేదం చెప్పనవసరం లేదు. వీరానికి కూడా 'ధైర్యం' కావలసిందే. ధైర్యం ప్రతికార్యానికీ కావాలి. 'ధైర్యే సాహసే లక్ష్మీ' అని చెప్పబడింది కూడా.

★ అన్ని లక్ష్మీమూర్తులకూ ప్రధానమైన పరాశక్తిగా 'ఆదిలక్ష్మి'ని చెప్తారు. సర్వవ్యాపిని, సర్వైశ్వర్య స్వరూపిణిగా ఈ తల్లి సాక్షాత్కరిస్తుంది. చక్కని హస్తాలు, ఉత్తమ సాముద్రిక లక్షణాలు, సర్వాభరణాలు, పద్మంతో కూడిన అభయముద్ర, వరదముద్ర... ఈ ఎనిమిది మంగళకర చిహ్నములతో కూడినది ఆదిలక్ష్మి.

★ బుద్ధి, జ్ఞానం, వేదాది సమస్త విద్యలనీ ప్రసాదించే శక్తిగా విద్యాలక్ష్మిని కొలుస్తారు.

★ 'ధన మూలమిదం జగత్' అని నానుడి. అయితే న్యాయార్జితమైన ధనం పరిణామంలో శ్రేయోదాయిని. ధర్మబద్ధంగా సంపాదించిన ధనమే దేవత అవుతుంది. ఈ లక్ష్మిని ఉపాసించడం వల్ల ధనం లభిస్తుంది. 'సువర్ణ రజస్రజాం' అని పేర్కొన్న ఈ లక్ష్మి సర్వసద్యోగాలనిచ్చే ధనానికి అధిష్ఠాన దేవత. ఆదిశంకరుల కనకధారాస్తవానికి ప్రసన్నురాలైన తల్లి.

'ధనమగ్నిర్ధనం వాయుర్ధనం సూర్యః' అని ప్రాకృతిక శక్తుల్ని కూడా 'ధనం'గా పేర్కొన్నారు. గోధనం, భూధనం... మొదలైన సంపదలు ఈ తల్లి ప్రసాదాలు.

★ 'ధాన్యలక్ష్మి' సమస్త సస్యప్రదాయిని. **'అన్నాద్భవంతి భూతాని'** అని గీత. సమస్త భూతకోటికీ ఆధారం అన్నం. ఆ అన్నాన్ని అధిష్ఠించిన దేవత ధాన్యలక్ష్మి. ఈ తల్లి పోషణ లేనిదే జీవజాలం లేదు. స్వాహా, స్వధా రూపిణిగా దేవతలకు, పితృదేవతలకు సైతం అన్నాన్ని అందిస్తున్నది ఈ తల్లే. సమస్త సస్య, ఆరణ్య, నదీనదాలూ ఈ తల్లి రూపాలే.

★ 'ధైర్యలక్ష్మి' సమస్త విజయాలకీ, వీరత్వానికీ ప్రతీక. ఈ లక్ష్మి కృప లేనిదే ఏ కార్యమూ సిద్ధించదు. ఏ పనికైనా నాలుగు దశలుంటాయి. 1. సంకల్పం 2. ఆ పనిచేసే జ్ఞానం 3. క్రియ 4. ఫలం. సంకల్పాన్ని ఫలం దాకా తీసుకువెళ్లాలంటే చివరివరకూ ఉండాల్సింది - ధైర్యం. ధృతి (పట్టు సడలకుండా ఉండడం)నే 'ధైర్యం' అంటారు. ముఖ్యంగా ధర్మాచరణకి కావలసినదీ, ఎన్ని ప్రతికూల పరిస్థితులెదురైనా ధర్మనిష్ఠ చెదరకుండా ఉండే గుణం - 'ధైర్యం'. ఈ గుణానికి అధిష్ఠాన దేవి లక్ష్మి.

★ 'గజలక్ష్మి' దేవి ఐశ్వర్యమూర్తి. ముఖ్యంగా, గృహ, భవనాదులలో సంపదలు నిలిపే తల్లి. మూలశక్తిగా ఈ తల్లిని అభివర్ణించవచ్చు. కొలనులో ఉండి గజముల చేత అభిషేకించబడుతూ, పద్మములు ధరించిన రూపం ఇది. అష్టలక్ష్ములలో అతి ప్రధానలక్ష్మి. గృహ ద్వారాలలో, దేవాలయ ద్వారాలలో ఈ గజ

లక్ష్మీ ప్రతిమని ఉంచితే ఆ ఇంటికీ, ఆలయానికీ క్షేమ సంపదలు లభిస్తాయని శాస్త్రం.

పరమైశ్వర్యమయమైన లంకా నగరంలో రావణ భవనాలు పుష్పకం ఈ లక్ష్మీ శిల్పం చేత చిత్రితమయ్యాయని వాల్మీకి రామాయణం సుందరకాండలో వర్ణించబడింది.

నియుజ్యమానా స్తు గజాస్సు హస్తా ।
స్సకేసరా శ్చోత్పల ప్రీతిహస్తా
బభూవదేవీ చ కృతా సుహస్తా
లక్ష్మీస్తథాపద్మిని పద్మహస్తా ॥

★ కార్యసాఫల్యమే విజయం. ఇహలోక సాధనలకే కాక, ఆధ్యాత్మిక సాధనలకీ విజయం కావాలి. బహిశ్శత్రువులపైనే కాదు, అంతశ్శత్రువులపైన కూడా విజయం కావాలి. ప్రతి రంగంలో విజయమే కీర్తినిచ్చి నిలుపుతుంది. ప్రతివారి లక్ష్యమూ అదే. ఆ విజయమే లక్ష్మిగా పూజలందుకొంటుందీ రూపంలో.

★ సంతానం కూడా సంపదే. 'ప్రజా తంతుం మామవచ్ఛేత్సీః' అని వేదం గురు రూపంలో ఆదేశించింది. 'తరతరాలుగా వస్తున్న సంతాన తంతువు ఛేదించరాదు' అని. వంశ వృద్ధి గృహస్థాశ్రమ ప్రధాన బాధ్యత. సంతాన సంపదలోని ఆనందం అనుభవైక

ఒక మనిషికి అవసరమైన ప్రధాన సంపదలుగా ఈ ఎనిమిది లక్ష్ములను శాస్త్రం అందించింది.

లక్ష్మీ దేవతలుగా, దైవప్రసాదాలుగా వీటిని ఆస్తికుడు భావిస్తాడు. నాస్తికుడు దేవతగా భావించకపోయినా, ఈ లక్ష్ముల అవసరం లేనిదీ బ్రతుకలేడు.

మన చుట్టూ ఉన్న ఐశ్వర్యాన్ని భగవన్మయంగా దర్శించడం వల్ల, ఆ ఐశ్వ ర్యానుభవం మనకి చిత్తశుద్ధినీ, ధర్మనిరతినీ ఇచ్చి - వ్యక్తికీ, సంఘానికీ, క్షేమకారియై, ఇహపరసౌఖ్యాలు ప్రసాదిస్తుంది.

పాఠకులకో శుభవార

శ్రీ కాంచీపుర కామకోటి పీఠాధిపతులలో ఒకరు -

జగద్గురు శ్రీశ్రీశ్రీ విజయేంద్ర సరస్వతీ స్వాములవారు

'ఋషిపీఠం - భారతీయ మానసపత్రిక' చూసి, చాలా సంతోషించి, తమ దివ్యానుగ్రహ ఆశీస్సులను అందించారు. అంతేకాక - పాఠకుల ఆధ్యాత్మిక, ధార్మిక సందేహాలకు సమాధానాలిచ్చేందుకు, దయతో అంగీకరించారు. పాఠకులు ఈ దివ్యమైన సదవకాశాన్ని సద్వినియోగపరచుకుంటూ, తమ సందేహాలను 'ఋషిపీఠం' - భారతీయ మానస పత్రిక, నెం.3, కామారాజశాలై, ఫస్ట్ ఫ్లోర్, అశోక్‌నగర్, చెన్నై - 600 083 చిరునామాకు వ్రాయండి. ఆచార్యులవారి సమాధానాలను రానున్న సంచికలలో ప్రచురిస్తాం.

- సంపాదకుడు

ఈ నెల విశేషాలు

ఆగస్టు '99

(శ్రీ ప్రమాధి నామ సంవత్సర ఆషాఢ బహుళ చవితి ఆదివారం నుండి శ్రావణ బహుళ పంచమీ మంగళవారం వరకు)

ముఖ్య దినాలు

7 ఏకాదశి
10 మాస శివరాత్రి
11 అమావాస్య, సూర్యగ్రహణం
15 శుక్రమౌఢ్యమి ప్రారంభం
17 సింహసంక్రమణం, మంగళ గౌరీవ్రతం
20 వరలక్ష్మీవ్రతం
22 ఏకాదశి
26 శ్రావణ పూర్ణిమ
హయగ్రీవ జయంతి
శుక్రమౌఢ్యమి త్యాగం
వైఖానస జయంతి
(రాఖీ) రక్షాబంధనం

సాంగస్వాధ్యాయ వాచస్పతి
శ్రీ దెందుకూరి మల్లికార్జున సోమయాజి

● 11 సూర్యగ్రహణం. ఇది ఆషాఢ అమావాస్య.

ఈరోజున రాహుగ్రస్త సూర్యగ్రహణం. (మాగ్నెట్ 0.983) ఇది ఆశ్లేషా నక్షత్రం కర్కాటక రాశిలో కలుగుతోంది. కృష్ణవర్ణం, ఉత్తరగోళం, అపసవ్య గ్రహణం, పశ్చిమ దిశ స్పర్శ, ఉత్తర ఈశాన్యమందు మోక్షము.

★ హైదరాబాద్ ప్రాంతానికి సాయంత్రం 5-7 ని.లు స్పర్శ నుండి సూర్యాస్తమయం 6.45 నిమిషాల వరకు కనిపిస్తుంది.

★ విశాఖపట్నం ప్రాంతానికి సా. గం.5-6 ని.లు స్పర్శ నుండి సూర్యాస్తమయం సా.గం.6.20 ని.లు వరకు కనిపిస్తుంది.

★ తిరుపతి ప్రాంతానికి సా.గం.5-11 ని.లు స్పర్శ కలిగి, సూర్యాస్తమయం సా.గం. 6.33 ని.లు వరకు కనిపిస్తుంది.

★ మద్రాసు ప్రాంతానికి సా.గం. 5-12 స్పర్శ నుండి సూర్యాస్తమయం గం. 6-11 ని.ల వరకు కనిపిస్తుంది.

★ రాజమండ్రికి స్పర్శ సా.గం. 5.08 మధ్య కాలం సా.గం. 6.10 మోక్షకాలం సా.గం. 7.2 ని.లు.

సూర్యాస్తమయం అయిన తర్వాత మాత్రమే గ్రహణం విడుపు. కాబట్టి ఆ పూట విడుపు శుద్ధి చేయడం కుదరదు. కేవలం పట్టు స్నానమే (సా. 5.08 ప్రాంతంలో) చేయాలి. మరునాడు సూర్యుడ్ని చూసిగానీ స్నానం చేయరాదు. అప్పుడే పూర్ణశుద్ధి అవుతుంది. కాబట్టి ఆరాత్రి భోజనాదులు పనికిరాదు. వృద్ధ బాలాతురాన్ వినా - వృద్ధులు, బాలురు, ఆహారం లేక ఉండలేని అనారోగ్యవంతులు మాత్రమూ స్వల్పాహారం తీసుకోవచ్చు.

సూర్యగ్రహణానికి ముందు తొమ్మిది గంటల నుండి ఏ ఆహారమూ తీసుకోరాదు. గర్భిణీ స్త్రీలు గ్రహణ సమయంలో ఒక శయ్య మీద పడుకోవాలి. మాట్లాడడం, నీరు తాగడం, శరీరాన్ని గోక్కోవడం... ఆహారం తీసుకోవడం పనికి రాదు. మలమూత్ర విసర్జనకు అవకాశం ఈయకుండా ఆహారాన్ని నిగ్రహించుకోవాలి. ముఖ్యంగా గ్రహణాన్ని చూడరాదు. ఆ ఛాయ ఒంటిమీద పడకూడదు.

వీటికి వైజ్ఞానికమైన నిదర్శనాలు ఇటీవల స్పష్టం చేయబడ్డాయి. ఏ పరికరాల సాయం లేకుండానే, నిమిషాలతో సహా గ్రహణ కాలాలను లెక్కకట్టి చెప్పగలిగేటంత జ్యోతిష గణిత శాస్త్ర విజ్ఞానాలను అభివృద్ధి పరచిన శాస్త్రకారులే, తమ దివ్యజ్ఞానంతో ఈ విషయాలను లోకక్షేమం కోసం తెలియజేశారు.

ఆరోజున (ఆషాఢ బహుళ అమావాస్య) వచ్చే శ్రాద్ధాదులను కూడా జరపరాదు. మరుసటి దినం సూర్య దర్శనానంతరం ఇల్లూ వాకిళ్లూ కడిగి శ్రాద్ధం పెట్టాలి. 'ముచ్యమాన్ భవేత్ శ్రాద్ధమ్'.

గ్రహణం పట్టు చూపిన వెంటనే స్నానం చేసి జప, దానాదులు చేసుకోవాలి. ఈ సమయంలో చేసే జపం అధిక సంఖ్యలో గుణితమై మహిమాన్వితమై, ఫలవంతమౌతుం దని శాస్త్ర వచనం. వారి వారికి ఉద్దేశింపబడ్డ గాయత్ర్యాది మంత్రాలు ఈ సమయంలో జపించాలి.

వారేష్వన్యేషు యత్పుణ్యం గ్రహణే చంద్రసూర్యయోః।
తత్పుణ్యం కోటి గుణితం గ్రస్తే చూడామణౌ స్మృతమ్॥

అని స్మృతి ఆధారం

ఒక్కొక్క గ్రహణానికీ ఒక్కొక్క పుణ్య నదీ స్నానం విశేషమని శాస్త్రం చెప్తోంది. రాహుగ్రస్త సూర్యగ్రహణ మహాపుణ్యకాలంలో నర్మదానదీ స్నానం ప్రశస్తి.

సూర్యేచ రాహుణాగ్రస్తే
తమో భూతే మహామునే।
నర్మదా తోయ సంస్పర్శే
కృతకృత్యా భవంతి తే॥

నర్మదానదీ స్నానం చేయలేనివారు ఏ

నీటితో స్నానం చేసినా నర్మదను తలచుకొని స్నానం చేయాలి.

"స్నానాఽసంభవే తత్ స్మరణా దపి పుణ్యం ఉక్తమ్ తత్రైవ స్మృతః"

- అనే స్మృతి వాక్యమే ప్రమాణం.

తీర్థాలలో నర్మద, క్షేత్రాలలో 'కురుక్షేత్రం' ఈ గ్రహణ స్నాన సమయంలో స్మరింపదగ్గవి.

'కురుక్షేత్రం మహాపుణ్యం రాహుగ్రస్తే దివాకరే.'

ఆశ్లేషా నక్షత్ర జాతులు, కర్కాటక రాశివారు ఈ గ్రహణాన్ని చూడరాదు. ఛాయ కూడా సోకనీయరాదు. మరురోజు సూర్యోదయంతో స్నానం చేసి తగిన శాంతులు, శివాభిషేకం చేయించుకోవాలి.

● 15 శుక్రమౌఢ్యమి ప్రారంభం

శుక్రగ్రహ అస్తమయం నుండి 'శుక్ర మౌఢ్యం' ప్రారంభమౌతుంది. సూర్యాస్తమయం లాగా శుక్రగ్రహాస్తమయం (కనిపించకపోవడం). శుక్రగ్రహ స్వభావం బలాన్నీ, పుష్టినీ, భావసంపదను, వీర్యాన్ని చేకూర్చడం. దైవికమైన ఆధ్యాత్మిక కర్మలలో ఈ దివ్యభావ రస వీర్య సంపదలు లేకపోతే మనం చేసే కార్యకలాపాలు నూరుపాళ్లూ ఫలించకపోవడం వల్ల - మనం ఎదురుచూసే ఫలం సరిగా పొందలేము కాబట్టి, ఈ మౌఢ్య కాలంలో ముఖ్య కార్యాలు ప్రారంభించడం, శుభకార్య నిర్వహణ చేయరాదని శాస్త్రాల అభిప్రాయం.

ఈనెల 26 తోనే శుక్ర మౌఢ్యమి ముగుస్తుంది. ఆనాటి నుండి మళ్లీ పుణ్యకార్యాలు నిర్వహించవచ్చు. అయితే మూఢమి కాలంలోనూ నిత్యకర్మలు మానరాదు.

● 17 సింహసంక్రమణం, మంగళ గౌరీవ్రతం

సూర్యభగవానుడు సింహరాశిలో ప్రవేశించే సమయం.

ప్రతి నెలా సంక్రమణ వేళ దేవతార్చన, పుణ్యకర్మల నిర్వహణ శ్రేష్ఠం.

ఈ మంగళవారం నుండి నూతనంగా కాపురానికొచ్చిన ముత్తయిదువలు మంగళగౌరీ వ్రతాన్ని ప్రారంభిస్తారు. మాంగల్య వృద్ధి కోసమైనది.

● 20 వరలక్ష్మీవ్రతం

శ్రావణమాసంలో వచ్చే ముఖ్య పర్వమిది. శ్రావణపూర్ణిమ ముందు వచ్చే శుక్రవారం శ్రీ మహాలక్ష్మిని 'వరలక్ష్మి' పేరుతో అర్చించడం మన సంప్రదాయం. సర్వవిధ సంపదలను అనుగ్రహించే వ్రతమిది.

కలశాన వరలక్ష్మిని ఆవాహన చేసి, షోడశోపచారాలతో పూజించడం ఈ వ్రతాచరణవిధి. స్త్రీలందరూ లక్ష్మీమయంగా అలంకరించుకొని, అమ్మవారిని అర్చిస్తారు.

● 26 శ్రావణపూర్ణిమ

★ ఈరోజు నూతన యజ్ఞోపవీతధారణ చేసి జప, అర్చనాదులు నిర్వహిస్తారు.

★ భ్రాతృ క్షేమకారకంగా 'రక్షాబంధన' పర్వం కూడా కొన్ని ప్రాంతాల ఆచారం.

★ నారాయణుని విద్యామూర్తి 'హయగ్రీవుని' జయంత్యుత్సవం ఈరోజే. విద్యార్థులు తప్పకుండా ఆచరించవలసిన పూజ ఇది.

★ ఈ దినాన్నే వైఖానస జయంతి. విఖనస మహర్షి ఆగమ ప్రవర్తకులు. వీరి సంప్రదాయం 'వైఖానస సంప్రదాయం'గా వైష్ణవాచారమయ్యింది. వీరు విష్ణు పారిషదమూర్తి అవతారం. (పారిషద - పరిషత్తులోని వారు). వీరి శాస్త్ర రచనలు వైఖానసాగమం, వైఖానస శ్రౌత సూత్రం, వైఖానస సంహిత - మొదలైన గ్రంథాలుగా ప్రసిద్ధాలు. శ్రీ విష్ణు పరతత్వాన్నీ, ఆలయ నిర్మాణాలనీ, విగ్రహాల లక్షణాలనీ, అర్చావతార పద్ధతులను తెలియజేసేవే వీరి శాస్త్ర రచనలు. ఈరోజు దక్షిణ భారతదేశమంతటా వీరి ఆగమశాస్త్రమే ప్రసిద్ధి. ●

రచయితలకు ఆహ్వానం

'ఋషిపీఠం' భారతీయ మైన ఆర్ష విద్యలలోని శాశ్వత విలువలని విశ్లేషించి, వ్యాఖ్యానించి, నేటి కాలం వారికి అనువైన రీతిలో అందించే రచనలను ఆహ్వానిస్తోంది.

● రచన సాధికారికంగా ఉండేలా జాగ్రత్త వహించవలసి ఉంటుంది.

● క్లుప్తత, సూటిగా చెప్పడం, సరళంగా, సుబోధకంగా ఉండేలా భాషని అందివ్వడం ముఖ్యం.

● ప్రచురణకి అనుగుణంగా ఎడిట్ చేసే బాధ్యత సంపాదక వర్గానికి ఉంటుంది.

● రచనలు వేటికీ అనువాదాలు, కాపీలు కావని హామీ పత్రం జత చేయాలి.

● పత్రిక నియమానుసారం వీలువెంబడి రచనలు ప్రచురితమవుతాయి. ప్రచురణకు అంగీకరించిన వెంటనే, ఆ విషయం తెలియజేయబడుతుంది.

● వీలైనంతవరకు ఉటంకించే అంశాల మూలగ్రంథాలను కూడా పేర్కొనాలి.

● రచనల పరిశీలనకు కనీసం రెండు నెలల వ్యవధి అవసరం.

● ప్రచురితమయ్యే ప్రతి రచనకు 'ఋషిపీఠం' నియమానుసారం పారితోషికం ఉంటుంది.

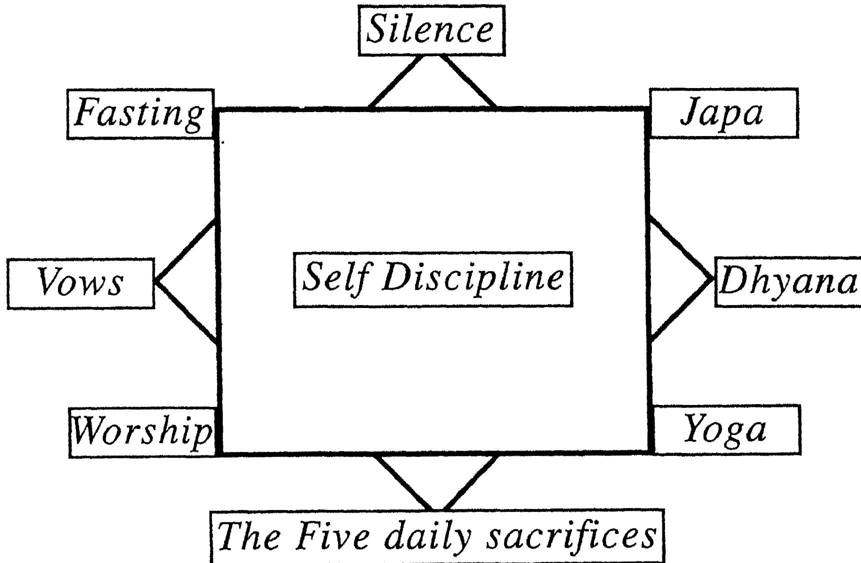
VEDIC HERITAGE

Namaste Sarade Devi, Veena Pustaka Dharini,
Tvamahaṃ Prarthaye, nityam Vidyadanam, ca dehi me.

SELF - DISCIPLINE

True wisdom begins with self - understanding based on self-discipline. Self - discipline is the first rule of successful leader. We can achieve self-discipline by following eight fold practices.

SILENCE

God is the friend of silence. Trees, flowers, grass grow in silence, See the stars, moon, and sun, how they move in silence. Silence does not speak about itself, doesnot make you speak but has a *sound* affect. It is often said "Speech is great and silence is greater." Great joys are silent. Silence gives consent too. Silent thoughts are more powerful than spoken words. Thers is time for speaking and a time of being still. It is only reason that teaches silence the heart teaches us to speak.

Mouna is a religious discipline that involves refraining from speaking. Avoid even writing and body language.

It develops - Introspection
And
Contemplative mind

A person who has above qualities is called *Muni.*

The days of Mouna can be - Mondays and Thursdays Also on every Ekadasi.

It is also said in our dharma-sastras *'eat in silence'*.

Silence is golden

JAPA - MEDITATION

Japa is an oral form of worship. The tradition of Japa in India dates back to the ancient times of the Rishis of the Veda.

Japa is a technique whereby one can appreciate the ways of the mind. In Japa one repeatedly chants a mantra., a particular or a brief sentence.

three forms of Japa are

* Ucca-japa - chanting Lord's name vocally and audibly,
* Manda-japa - chanting vocally but not audibly,
* Citta-japa - chanting purely mental - called Dhyana.

"The mind is a flow of thoughts. even though one thought leads to another, this is not a conscious Process. No one knows what his next thought will be. Thus one seems to have no control over one's mind."

A more significant purpose of Japa is discerning the nature of the self as silence.

Mantra is a mental prayer, making japa more tha a mere technique. Use of the Japa - Mala is very useful as an aid in the practice of japa. It si made of 108 meru beads.

Japa serves as a prayer and as a useful technique for understanding the ways of the mind.

DHYANA

Citta-japa - chanting purely mental is called dhyana. Sri Aurobindo once said about kinds of meditation:

'There is a meditation which leads one to the threshold of a Vast Silence; there is a kind which opens the floodgates of Knowledge or Power; there is another which fills one with purity, bhakti and joy, and so on.

The art of the control and application of mental energies has been developed into a fine science of Dhyana. Dhyana has several forms to suit different natures or the different stages of development of the same nature.

Forms of dhyana are -

- ✔ Contemplation - a steady regard of the mind on an object, e.g. an idea, a form or an image - on murthi.
- ✔ Pervading Silence - way of Knowledge for developing the necessary viveka, discriminating self from non-self.

Centres of DHYANA -

- ❃ Head
- ❃ In-between the eyebrows
- ❃ Heart

In moments when the inner lamps are lit And the life's cherished guests are left outside Our spirit sits alone and speaks to its gulfs.

YOGA

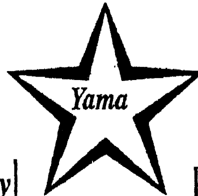
To live a higher life needs a higher equipments.

A preliminary discipline which cultures the mind, life and body and builds up a will for a progressive elevation of them through the pathways of morality and mental enlightenment into the purer heights of the Spirit, - is through Yoga. yama and Niyamas of yoga.

Yama and Niyamas of Yoga

Ahimsa - non-Violence

Aparigraha-non-greed | ***Satyam - truth***

Brahmacharya - celibacy | ***Asteyam not wanting***

Shaucha - purity

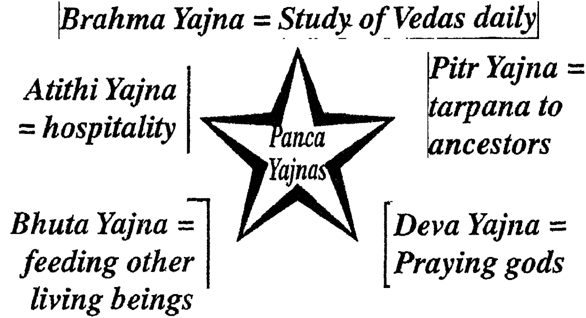
Ishvara - Pranidhana-adoration | ***Santosha - contentment***

Svadhyaya - good knowledge | ***Tapas - austerity***

THE FIVE DAILY SACRIFICES

One who is sensitive and mature does not take anything in the creation for granted. Such a person is grateful ot the Lord for all that he has been given in life. To express one's appreciation one performs the five daily acts of worship called panca- yajnas.

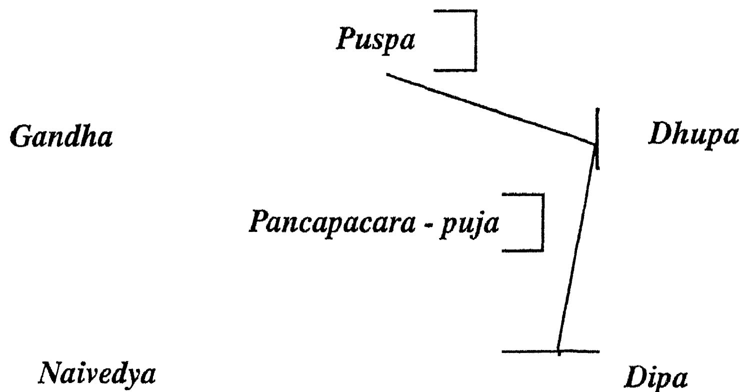
*'The ritual to the Vedas is in the form of teaching the Vedas; the ritual to ancestors is **tarpana;** the ritual to gods is the **fire ritual;** the ritual to living creatures is **giving food;** and the ritual to human beings is **service to guests**.'*

WORSHIP

'Man is a religious being,
the heart instincts work of God.'

Worship or puja is one of the most beautiful ways to bring out the devotee within oneself and establish a relationship with god.

Traditionally pancapacara -puja is performed.

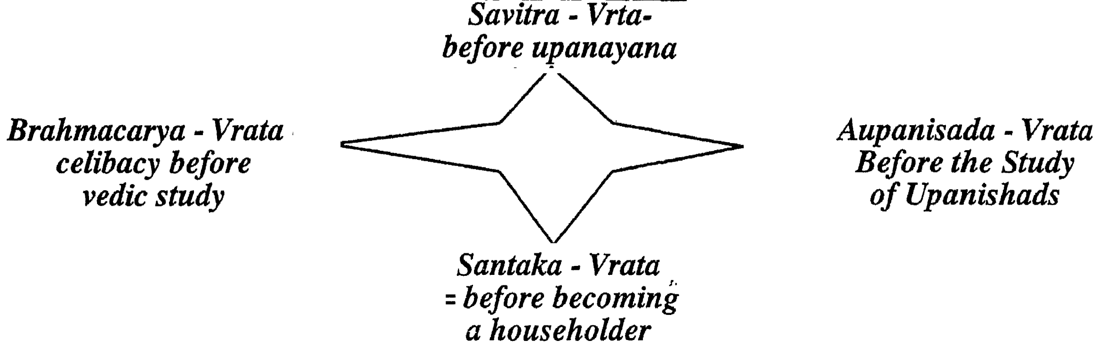

Worship is performed at home and temple.

VOWS

'A Vrata - vow, is a form of self discipline that one observes as a means for inner growth, thereby helping one develop a stong character.'

SOME OF THE VRATAS

TYES OF VRATAS

** Puja- Vrata - for certain dieties;*
** yatra - Vrata - thirthayatra = piligrimage;*
** upavasa - Vrata - fasting*
** Japa - Vrata - chanting mantras;*
** Mouna- Vrata - observing silence;*
** Prayascitta - Vrata - dip in holy river;*
** Pratijina - Vrata - self imposed discipline;*

FASTING

upavasa - fasting is a vow.

'Deliberate fasting helps develop forbearance, which makes it easy for one to deal with the discomforts experienced in life.'

Occasions for fasting -

** Ekadasi - the eleventh day after new-moon or full -moon*
** caturthi - the fourth day*
** astami- the eighth day*
** caturdasi - the fourteenth day*
** amavasya - new moon day*
** purnima- full moon day*
** eclipses and festivals like - Sivaratri, and Ramanavami,*

Some fast on particular days to worship particular deity =
** Monday - Lord Siva;*
** Tuesday - Lord Hanuman*
** Saturday - Lord Visnu*

It is daid - 'there is on mantra greater than Gayatri, no god greater than one's mother, no place of pilgraimage greater than kasi and no vow equal to ekadasi.'

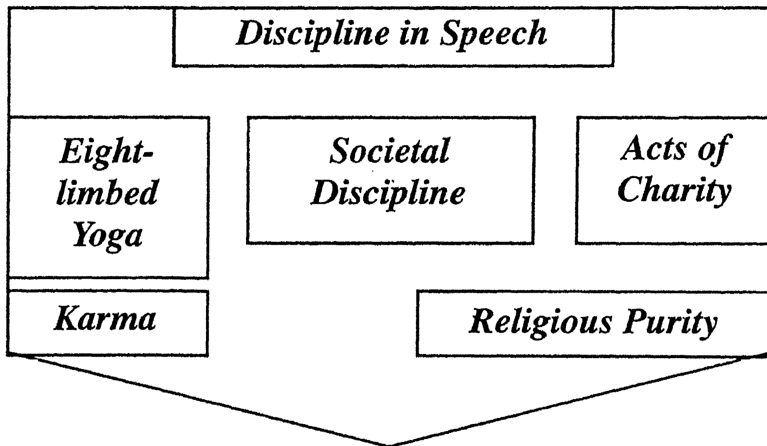
SOCIETAL DISCIPLINE

'To attain excellence in society an assemblage of qualifications is requisite : Disciplined Intellect, clear thinking, eloquence, knowledge of human nature, true politeness to prevent giving pain and a deep sense of morality.'

Pillars of society are - truth and freedom.

Where there is free interchange of sentiments, the mind acquires new ideas and by frequent exercise of its powers, the understanding gains vigour. The ideal society would enable every man and woman to develop individual esteem, culture, and knowledge.

Societal Discipline can be achieved through

The most beautiful thing in the world is freedom fo speech. Speech is the index of mind.

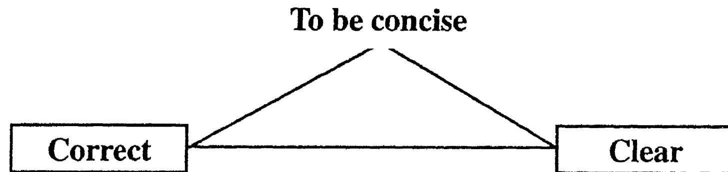
Let the speech be -
pure, forceful and sweet.

There are three things that ought to be considered before some things are spoken-
* The manner, -The place, -And the time.

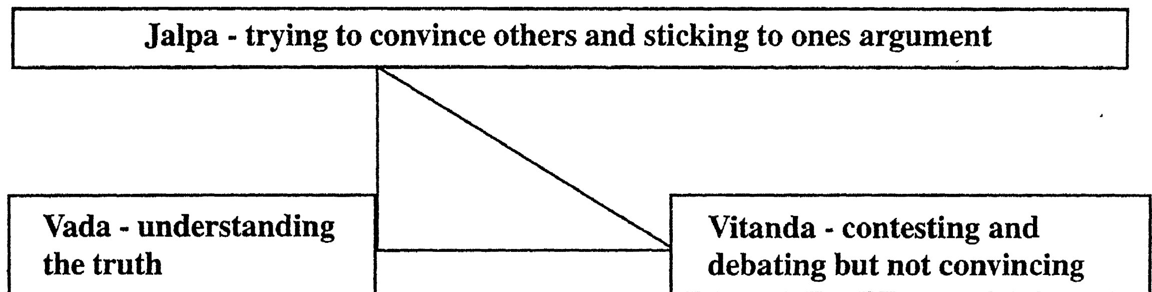
It is also said -

'Think all you speak, but speak not all you think.'
'Hear much, speak less.'
'Speech is silver and human.'

The three 'C' of speech are

Speech should be the finished product of one's thinking, not the raw material. Speech in the form of discussion is an important instrument for learning. Types according to Vedic tradition are -

ACTS OF CHARITY

Every good act is charity. Charity is love and love is the most perfect of human emotion. The truly generous is truly wise. We are rich by what we give and poor only by what we refuse and keep. Dana -charity is considered to be daily duty of an Indian.

Occasions for Charity

Events	Seasons	Places
On Birth	Sravana	Pilgrimage
On Sixtieth birth	Karthika	temple
On Death	Margisira	orphanage
On Eclipse		old age homes

బుష్పితం

Eight Forms of Charity

1. Anna -dana - food
2. Kanya - dana -marriage of a girl
3. Go -dana - cow
4. Vidya-dana-knowledge
5. Bhu-dana-land
6. Vastra and Svarna-dana-clothes and gold
7. Dhanya and Jala-dana-grains and water
8. Abhaya-dana-giving word or assurance

'No time or place restriction for being charitable.'

RELIGIOUS PURITY

Blessed are the pure in heart, for they shall see God.
Purity of life is the highest and truest art.
unto the pure, all things are pure.
Codes of conduct are -
acaras - to make one religiously pure.
Purificatory actions are -
* Acamana - sipping water three times
* performing acamana - chanting
mantras touching upper body
cheeks with thumb - Kesava, Narayana
eyes with ring finger - madhava, Govinda
nostrils with index finger - Visnu, Madhusudana
ears with little finger - Trivikrama, Vamana
shoulders with middle finger - Sridhara Hrsikesa
top of the head - Damodara.
* Darbha - kind of grass
* Madi- washing and wearing type of clothes
* Snana - akasa, vayu, agni, apah and prithvi

Religious impurity -
* On death
* On birth of a child
* On eclipese day
* Women During menstrual period Religious purity though a societal discipline leads to alertness and self discipline.

ఇంటింటా కల్పవృక్షం

డా. గాయత్రీ దేవి

ప్రాచీన కాలం నుండీ నేటికీ ''తులసి''ని పవిత్రంగా భావిస్తున్నామంటే, అందుకు కారణం ''తులసి''కి ప్రకృతి ఇచ్చిన ప్రత్యేక గుణాలూ, వాటివల్ల మనిషికి కలుగుతున్న ప్రయోజనాలూనూ.

ఆరోగ్య సూత్రాలని ఆచారంతో ముడిపెట్టి, ప్రతివారూ పాటించేలా చేయడం మన సంస్కృతిలోని ప్రత్యేకత. ఇతఃపూర్వం ఆచారాలను ప్రశ్నించేవారు తక్కువ. పాటించేవారు ఎక్కువ. ఇప్పుడు పాటించడానికి ముందు ప్రశ్నించేవారు ఎక్కువగా ఉన్నారు. అయితే వీరంతా ఆచారాల వెనుక ఉన్న విశిష్ట కారణాలని విశ్లేషించి చెబితే, అనుసరించాలని అనుకునేవారే.

ప్రతిరోజూ ''తులసి'' మొక్కకి పూజ చేసి, దాని చుట్టూ ప్రదక్షిణలు చేయడం మన సంప్రదాయం. ఈ సంప్రదాయం మన ఆరోగ్యరక్షణకే!

ఎలా?

తులసి ఆకులలో ''బాసైల్ కాంఫర్'' అనే ఒక తైల పదార్థం ఉంటుంది. అది ఆకులలో నుండి విడుదలై చుట్టూ ఉన్న గాలిలో కలిసిపోతూ ఉంటుంది. (అదే మనకి తులసి దగ్గర వచ్చే సువాసన). అలా గాలిలో కలిసిపోయిన బాసైల్ కాంఫర్‌కి గాలిని శుభ్రపరిచే లక్షణం ఉంది. గాలిలో ఉన్న రోగకారక సూక్ష్మజీవులని నశింపజేస్తుంది. ప్రదక్షిణాలు చేస్తూ మనం ఆ గాలిని పీలుస్తాం. మన శరీరంలోకి ప్రవేశించిన ఆ పరిశుద్ధ వాయువు ఊపిరితిత్తులమీద మంచి ప్రభావాన్ని చూపిస్తుంది. స్త్రీల జననేంద్రియాల మీద పనిచేసి, గర్భధారణ శక్తిని పెంచుతుంది.

పూజ తరువాత, దేవాలయములో కూడా తులసి ఆకులు వేసిన జలాన్ని తీర్థంగా స్వీకరిస్తాం. తులసి తీర్థం వలనశరీరంలో శ్లేష్మం ఎక్కువ కాకుండా ఉంటుంది.

తులసిని వైద్యశాస్త్రంలో చాలా ఎక్కువగా ఉపయోగిస్తారు. ముఖ్యంగా ఆయుర్వేద వైద్యంలో.

సాధారణంగా అందరికీ తెలిసి, తులసి రెండు రకాలు - కృష తులసి, రామతులసి. ఈ రెంటిలో కృష్ణ తులసి గుణవత్తరం అని ఆధునిక శాస్త్ర పరిశోధనలలో తెలుస్తోంది.

తులసి ఆకులు, మంజరులు (పూలగుత్తులు), కాండం, వేరూ, గింజలూ - అన్నీ భాగాలలోనూ ఔషధ గుణాలున్నాయి. తులసిలో ఉన్న కొన్ని ప్రత్యేక ఔషధ గుణాలూ - సేవనా విధానాలూ :

★ అజీర్ణంతో బాధపడేవారు రెండు చెంచాల తులసి ఆకుల రసంలో, కొద్దిగా సైంధవలవణం కలిపి సేవిస్తే చక్కటి గుణం కనిపిస్తుంది.

★ ఆకలి మందగించినప్పుడు, నోటికి రుచి తెలియనప్పుడూ కేవలం తులసి రసం కానీ, తులసి రసమూ, నల్ల మిరియాల చూర్ణమూ తేనె కలిపి కానీ ఇవ్వవచ్చు.

★ విరేచనాలు తగ్గడానికి తులసి ఆకులూ, నల్లమిరియాల చూర్ణమూ కలిపి మాటిమాటికీ తీసుకోవాలి.

★ పార్శ్వపు నొప్పి వచ్చేవారికి నీడలో ఆరబెట్టిన తులసి మంజరుల చూర్ణం తేనెలో కలిపి ఇవ్వాలి.

★ ఫ్లూ జ్వర రోగికి - 10 గ్రాముల తులసి ఆకులలో, 125 గ్రాముల నీరు కలిపి, సగం ఇగిరిపోయేవరకూ మరగకాచి, ఆ ద్రవం వెచ్చ వెచ్చగా ఉండగా ఇస్తే, జ్వరం తగ్గుతుంది.

★ ప్రతిరోజూ పిల్లలకి, రెండు చెంచాల తులసి ఆకుల రసం తాగిస్తూ ఉంటే - కడుపులో ఉండే క్రిములు నశిస్తాయి.

★ చర్మ రోగాలతో బాధపడేవారు రోజూ తులసి ఆకులు నమిలి తింటూ, తులసి రసాన్ని పైపూతగా వాడితే, ప్రయోజనకరంగా ఉంటుంది.

★ శోభి (ముఖం మీద ఏర్పడే తెల్లటి మచ్చలు)కి తులసి రసం రాస్తే మచ్చలు పోతాయి.

★ తులసి రసం దగ్గుని అమోఘంగా తగ్గిస్తుంది. తులసి మంజరులు, అల్లపు రసంలో కలిపి, దంచి, తేనె చేర్చి తీసుకుంటే దగ్గు తగ్గుతుంది.

★ తులసి రసంలో సైంధవ లవణం కలిపి రాస్తే దద్దుర్లు తగ్గిపోతాయి.

★ తులసి రసంలో ఏలకుల పొడి కలిపి తాగిస్తే వాంతులు తగ్గుతా..

★ మలేరియా జ్వరంతో బాధపడేవారు తులసి ఆకులు, మిరియాలు కలిపి నమిలితే తగ్గుముఖం పడుతుంది.

★ తులసి రక్తాన్ని శుద్ధి చేస్తుంది. వృద్ధి చేస్తుంది. స్త్రీల వ్యాధులలో తులసి మంచి ఔషధం. (అందుకేనేమో వారికి తులసి పూజ చెయ్యడం అలవాటయిపోయింది).

తులసి గురించి ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే ''సర్వ రోగనివారిణి'' అనాలి.●

తులసి మొక్కకి నీరుపోస్తూ చదువవలసినది

యన్మూలే సర్వతీర్థాని
యన్మధ్యే సర్వదేవతాః ।
యదగ్రే సర్వ వేదాశ్చ
తులసి! త్వాం నమామ్యహమ్ ॥

తా. దేని వ్రేళ్ళలో అన్ని పుణ్య తీర్థాలు, మధ్య అందరు దేవతలు, చివర అన్ని వేదాలు ఉంటాయో ఆ తులసికి నేను నమస్కరిస్తున్నాను.

తులసి పానీయం

రోగాలతో బాధపడేవారే కాదు, ఆరోగ్య వంతులు కూడా రోజూ తులసిని సేవించి, వ్యాధులు రాకుండా కాపాడుకోవచ్చు.

సాధారణంగా కాఫీ, టీలు సేవిస్తుంటారు కదా. వాటికి బదులుగా - ఈ పానీయాన్ని తయారుచేసుకుని, సేవించి చూడండి - టీ పొడికి బదులుగా నీడన ఆరబెట్టిన తులసి ఆకులు, అల్లం, మిరియాల పొడి, నీటిలో వేసి, మిగిలిన పద్ధతి అంతా టీ చేసినట్లు చేసి తాగండి. ప్రయోజనం మీకే తెలుస్తుంది.

తులసి పంచాంగాల్నీ నీడలో ఎండించి (ఎండలో ఎండబెడితే, గుణాలు తగ్గిపోతాయి) చూర్ణం చేసి, రోజూ పొద్దున్నే చల్లని నీళ్ళలో కలిపి తాగండి - రక్త వికారాలు, నిద్రలేమి దూరమవుతాయి.

చర్మరోగాలకి ఒక మలాము

తులసి రసం, కొబ్బరి నూనె సమాన భాగాలలో తీసుకుని, ఒక పాత్రలో పోసి, పొయ్యి మీద పెట్టి సన్నటి సెగ మీద కాగనివ్వండి. నీరు ఇగిరిపోగానే దింపి, తేనె మైనం కలపండి. దీనిని గాజు సీసాలో పోసి ఉంచుకుని వాడుకోవచ్చు.

అందరికీ దేవత తులసి

తులసిని భారతీయులే కాక ఇతర దేశాలవారు కూడా పవిత్రంగా భావిస్తారట. ఫ్రెంచి, లాటిన్, జర్మన్, ఇంగ్లీషు మొదలయిన భాషలలో తులసి పేరులో ''బాసైల్'' అనే పదం ఉంటుంది. ''బాసైల్' అంటే దేవత అని అర్థం. తూర్పు యూరప్‌లో ''సెయింట్ బాసిల్స్ డే'' అని తులసి ఉత్సవం జరుపుతారట!

త్వరలో...

ఈ సంవత్సరాన్ని 'సంస్కృత భాషా సంవత్సరం''గా ప్రకటించింది మన ప్రభుత్వం. విలువ తరగని మన విజ్ఞానం గ్రహించడానికి సంస్కృత భాషాధ్యయనం అవసరం. అది మన భావి పౌరులకు అందించేందుకు, నెలా నెలా సులభ పద్ధతులలో 'సంస్కృత బోధన' ఋషిపీఠం పత్రిక ద్వారా త్వరలోనే ప్రారంభించబోతున్నాం. సహృదయులైన మీరంతా ఈ మహోద్యమానికి స్పందించి ఈ పత్రికకు ఇతోధికంగా పాఠక సంఖ్యను పెంచవలసిందిగా మనవి.

మహర్షులు

బ్రహ్మర్షి వసిష్ఠుడు

ఋగ్వేదంలో దశ మండలాలు ఉన్నాయి. అందులో సప్తమ మండలానికి ద్రష్ట వసిష్ఠుడు. కనుకఆ సప్తమ మండలాన్ని ''వాసిష్ఠ మండలం'' అన్నారు.

''ఋషయో మంత్రద్రష్టారః'' - అని ఒక నిర్వచనం.

దివ్యశబ్దాలను తపస్సు ద్వారా దర్శించిన వారు ఋషులు. లెక్కకందని మహర్షులు తమ తపస్సుతో అందించిన దివ్యమంత్రరాశి వేదాలలో లభ్యం.

మన మహర్షుల గాథలు ప్రతి సంచికలోనూ అందజేయాలని సంకల్పం. గత సంచిక (ప్రారంభ సంచిక) లో వ్యాసమహర్షి గురించి తెలుసుకున్నాం. ఇప్పుడు వసిష్ఠ మహర్షి గురించి తెలుసుకుందాం.

వసిష్ఠ మహర్షి బ్రహ్మ మానసపుత్రుడు. సప్తర్షులలో ఒకడు. ప్రవృత్తి మార్గానికీ, నివృత్తి మార్గానికీ కూడా ఆదర్శప్రాయుడు.

పతివ్రతామ తల్లులలో దివ్యురాలైన అరుంధతి వసిష్ఠుని ధర్మపత్ని. దాంపత్య ధర్మానికి ప్రతీకగా వీరిరువురినీ చెప్తాయి శాస్త్రాలు.

బ్రహ్మమానస పుత్రుడైన వసిష్ఠుడు, బ్రహ్మజ్ఞచే సూర్యవంశానికి గురువుగా ఎందరెందరో మహాచక్రవర్తులకు ధర్మమార్గ నిర్దేశకత్వం వహించాడు. సూర్యవంశరాజైన 'నిమి' చక్రవర్తిచే, దైవవశాన, శాపం పొంది నిరాకారుడైన వసిష్ఠుడు – తిరిగి మిత్రావరుణ మహర్షులలో తేజోరూపాన ప్రవేశించాడు.

ఊర్వశి కారణంగా, మిత్రావరుణలలో నుండి బహిర్గతమైన వసిష్ఠ తేజం అగ్నిలో పడి వసిష్ఠుడై, 'కుంభం' లో భద్రపరుపబడి 'అగస్త్య మహర్షి' యై ఆవిర్భవించింది. వసిష్ఠుడు చిరంజీవి.

వేదాలలో ఈయన ప్రశస్తి ఉంది. భారతీయ సనాతన సంస్కృతి నిర్మాతలలో ఒకడు. విష్ణ్వవతారమైన శ్రీరామచంద్రునికే గురువుగా నిలిచిన మహాత్ముడు. రామచంద్రునకు వసిష్ఠుడు ఉపదేశించిన జ్ఞానం ''యోగవాసిష్ఠం'' గా పేరుపొంది తత్త్వశాస్త్రాల్లో అగ్రస్థానాన్ని అలంకరించింది. విశ్వామిత్రుడు ఈ బ్రహ్మర్షితో స్పర్థవహించి, క్రమంగా ఈ మహాత్ముని శక్తిగ్రహించి, ఈయననే ఆదర్శంగా స్వీకరించి తాను 'బ్రహ్మర్షి' గా పట్టం పొందాడు. దానికి గానూ వాసిష్ఠుని ఆమోదాన్నే అర్థించాడు.

– ఇవి ఋగ్వేద మంత్రాలు.

జ్యోతిర్మయుడైన వసిష్ఠుడు బ్రహ్మ మానసజాతుడై, తదనంతరం మిత్రావరుణుల ద్వారా ఆకృతి ధరించడాన్ని పై మంత్రాలు చెప్తున్నాయి.

ఋగ్వేదంలో దశ మండలాలు ఉన్నాయి. అందులో సప్తమ మండలానికి ద్రష్ట వసిష్ఠుడు. కనుక ఆ సప్తమ మండలాన్ని ''వాసిష్ఠ మండలం'' అన్నారు. శాంతి సూక్తం, రోగనివారకమైన 'భగసూక్తం', 'వాస్తోష్పతి సూక్తం' మొదలైనవి చెప్పబడడమే కాక, అనావృష్టిని పోగొట్టే 'పర్జన్య సూక్తం' వంటివి చెప్పబడ్డవి.

వేదంలోని ఈ భాగమే కాక – 'వసిష్ఠ ధర్మసూత్రం' 'వసిష్ఠ స్మృతి' వంటి ధర్మశాస్త్రాలకు కూడా కర్త వసిష్ఠుడు.

'శ్రుతి స్మృతి విహితో ధర్మః' – అని వసిష్ఠుని మాట. శ్రుతి స్మృతులు విధించిన మార్గమే ధర్మం. వసిష్ఠుని కుమారుడు 'శక్తి'. శక్తి కుమారుడు 'పరాశరుడు'. పరాశరుని పుత్రుడు 'వ్యాసుడు'. వ్యాసుని సుతుడు శుకుడు. ఇదీ వసిష్ఠ వంశం. ●

వేద దేవతల రూపాలు

స్థావర (కదలనివి), జంగమ (కదిలేవి) జగత్తులో ప్రతి అంశానికీ అధిష్ఠాన దైవాలుంటాయి. నదులు, పర్వతాలు - మొదలైన వాటికి కూడా దివ్యదేహాల దేవతా రూపాలున్నాయి.

అదేవిధంగా ఋగ్వేద, యజుర్వేద, సామవేద, అధర్వణ వేదాలకూ దేవతా రూపాలున్నాయి. ఆయా వేదాలలో నున్న లక్షణాలు ఆ మూర్తుల్లో గోచరిస్తాయి. ఆ దివ్య రూపాలు ఇలా వుంటాయి....

ఋగ్వేద దేవత

శ్లో. ఋగ్వేదః శ్వేతవర్ణ స్స్యాత్ ద్విభుజో రాసభాననః ।
అక్షమాలాధర స్సౌమ్యః ప్రీతో వ్యాఖ్యాకృతోద్యమః ॥

ఋగ్వేద దేవత తెల్లని రంగు గలది. దీనికి రెండు చేతులుండును. దీని ముఖము గాడిదముఖము. అక్షమాలను ధరించి సౌమ్యముఖముతో, ప్రీతిని ప్రకటించుచు వ్యాఖ్యానము చేయు యత్నములో నుండును.

యజుర్వేద దేవత

శ్లో. "అజాస్యః పీతవర్ణ స్స్యాత్ యజుర్వేదో௨క్షసూత్ర ధృత్ ।
వామే కులిశపాణిస్తు భూతిదో మంగళప్రదః" ॥

యజుర్వేద దేవత మేక ముఖము కలదై పసుపు పచ్చని రంగుతో, జపమాలను ధరించి, ఎడమచేతియందు వజ్రాయుధమును ధరించి, ఐశ్వర్యమును శుభమును ప్రసాదించుచుండును.

సామవేద దేవత

శ్లో. నీలోత్పల దళశ్యామో సామవేదో హయాననః ।
అక్షమాలాన్వితో దక్షే వామే కుంభధరః స్మృతః ॥

సామవేద దేవత నల్లకలువ రేకు వలె నిగనిగలాడు నీలశరీరముతో, గుఱ్ఱము ముఖముతో కుడిచేతిలో అక్షమాలను ఎడమచేతితో కుండను (పూర్ణకుంభమును) ధరించి యుండును.

అధర్వణ వేద దేవత

శ్లో. అధర్వణాభిధో వేదో ధవళో మర్కటాననః ।
అక్షమాలాన్వితో వామే దక్షే కుంభ ధరః స్మృతః ॥

అధర్వవేద దేవత తెల్లని రంగుతో, కోతి ముఖముతో, ఎడమ చేతిలో జపమాలతో, కుడి చేతిలో (పూర్ణకుంభము) కుండతో విలసిల్లుచుండును.

నిత్యం చదవాల్సిన "దారిద్ర్యమోచన స్తోత్రమ్"

ప్రతి ఇంట్లో లక్ష్మీపూజ నిత్యం చేస్తున్న వారెందరో ఉన్నారు. పూజలో అంతర్భాగంగా శ్రీ మహాలక్ష్మిని 108 నామాలతో అర్చిస్తుంటారు. ముఖ్యంగా శుక్రవారాలలో, శ్రావణ శుక్రవారంలో తప్పనిసరిగా ఈ అష్టోత్తర శతనామార్చన చేస్తారు.

ముఖ్యంగా లక్ష్మీ అష్టోత్తర శతనామాలు మహా మహిమాన్వితాలు. ఈ 108 నామాలను స్తోత్రంగా నిత్యం చదివితే అన్ని దరిద్రాలూ తొలగుతాయని, సాక్షాత్తూ శంకరుడే పార్వతీ దేవికి వివరించాడు.

సర్వైశ్వర్యకరం పుణ్యం సర్వపాప ప్రణాశనమ్।
సర్వదారిద్ర్య శమనం శ్రవణాద్భుక్తి ముక్తిదమ్॥

అన్ని ఐశ్వర్యాలను ప్రసాదించి, పాపాలను తొలగించి, అన్ని దారిద్ర్యాలనూ పోగొడుతుందనీ, శ్రవణం వల్లనే భుక్తిముక్తులు లభిస్తాయని ఈశ్వరవచనం. "శ్రీ లక్ష్మీ అష్టోత్తర శతనామస్తోత్రం" పూర్తి పాఠం ఇది :

ధ్యానమ్

వన్దే పద్మకరాం ప్రసన్న వదనాం సౌభాగ్యదాం భాగ్యదాం
హస్తాభ్యామభయప్రదాం మణిగణైర్నానా విధైర్భూషితామ్।
భక్తాభీష్టఫలప్రదాం హరిహర బ్రహ్మాదిభిః సేవితాం

సరసిజనయనే సరోజహస్తే
ధవళ తమాంశుక గన్ధమాల్యశోభే।
భగవతి హరివల్లభే! మనోజ్ఞే
త్రిభువన భూతికరి! ప్రసీదమహ్యమ్॥

పద్మంపై కూర్చొని, పద్మాలను చేత బట్టుకొని సౌభాగ్యాలను ప్రసాదించే మహాలక్ష్మి అభయ, వరద ముద్రలను ధరించింది. అనేక విధాలైన మణులనీ, స్వర్ణాద్యాభరణాలనీ ధరించిన ఆ దేవి భక్తుల అభీష్టాలను నెరవేర్చే జగజ్జనని. హరిహర బ్రహ్మాదులే ఆ ఐశ్వర్యాల దేవిని సేవిస్తారు. ఆ దేవి చుట్టూ శంఖ, పద్మాది నవనిధులూ తమతమ శక్తులతో కొలుచుకుంటున్నాయి.

ఈ విధంగా భాసించే మహాలక్ష్మిని శ్రద్ధగా ధ్యానించి, ఈ స్తోత్రాన్ని పఠించాలి.

ప్రకృతిం వికృతిం విద్యాం సర్వభూతహిత ప్రదామ్।
శ్రద్ధాం విభూతిం సురభిం నమామి పరమాత్మికామ్॥
వాచం పద్మాలయాం పద్మాం శుచిం స్వాహాం స్వధాం సుధామ్।
ధన్యాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం నిత్యపుష్టాం విభావరీమ్॥
అదితిం చ దితిం దీప్తాం వసుధాం వసుధారిణీమ్॥
నమామి కమలాం కాన్తాం కామాం క్షీరోదసమ్భవామ్।
అనుగ్రహపరాం బుద్ధిం అనఘాం హరివల్లభామ్॥

నమామి ధర్మనిలయాం కరుణాం లోకమాతరమ్॥
పద్మప్రియాం పద్మహస్తాం పద్మాక్షీం పద్మ సున్దరీమ్।
పద్మోద్భవాం పద్మముఖీం పద్మనాభప్రియాం రమామ్॥

పుణ్యగన్ధాం సుప్రసన్నాం ప్రసాదాభిముఖీం ప్రభామ్॥
నమామి చన్ద్రవదనాం చన్ద్రాం చన్ద్రసహోదరీమ్।
చతుర్భుజాం చన్ద్రరూపాం ఇన్దిరామిన్దు శీతలామ్॥

విమలాం విశ్వజననీం తుష్టిం దారిద్ర్య నాశినీమ్॥
ప్రీతి పుష్కరిణీం శాన్తాం శుక్లమాల్యాంబరాం శ్రియమ్।
భాస్కరీం బిల్వనిలయాం వరారోహాం యశస్వినీమ్॥

ధనధాన్యకరీం సిద్ధిం స్త్రైణసౌమ్యాం శుభప్రదామ్॥
నృపవేశ్మగతానందా వరలక్ష్మీ వసుప్రదాం

నమామి మంగళాం దేవీం విష్ణు వక్షః స్థలస్థితామ్॥
విష్ణుపత్నీం ప్రసన్నాక్షీం నారాయణ సమాశ్రితామ్।
దారిద్ర్యధ్వంసినీం దేవీం సర్వోపద్రవవారిణీమ్॥
నవదుర్గాం మహాకాళీం బ్రహ్మవిష్ణు శివాత్మికామ్।
త్రికాలజ్ఞాన సంపన్నాం నమామి భువనేశ్వరీమ్॥

★ ★ ★

లక్ష్మం క్షీరసముద్ర రాజ
దాసీభూత సమస్త దేవవనితాం లోకైక దీపాంకురామ్
శ్రీమన్మన్ద కటాక్ష లబ్ధ విభవ బ్రహ్మేన్ద్ర గంగాధరామ్
త్వాం త్రైలోక్య కుటుంబినీం సరసిజాం వన్దే ముకుందప్రియామ్
॥

మాతర్నమామి కమలే! కమలాయతాక్షి
శ్రీవిష్ణు హృత్కమలవాసిని! విశ్వమాతః!
క్షీరోదజే! కమలకోమల గర్భగౌరి!
లక్ష్మి! ప్రసీద సతతం నమతాం శరణ్యే!

★ ఈ దివ్యస్తోత్రాన్ని మూడు పూటలూ చదివితే ఆరు మాసాలలోనే అమోఘమైన ఫలాలు కనిపిస్తాయి.

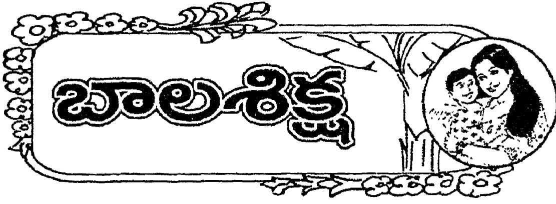
★ నిత్యం పఠించేవారికి అన్ని దారిద్ర్యాలూ తొలగుతాయి.

★ ఒక సంవత్సరం పాటు ప్రతి శుక్రవారం 100 మార్లు చొప్పున ఈ స్తోత్రాన్ని చదివితే కుబేరునితో సమానమైన ధనాన్ని పొందుతారు. అష్టైశ్వర్యాలూ లభిస్తాయి.

★ ప్రతి ప్రాతఃకాలం, సర్వాభరణ భూషితయైన శ్రీ మహాలక్ష్మిని భావన చేసి, ఈ స్తోత్రం చదివితే దుఃఖాలన్నీ ఉపశమిస్తాయి.

- ఇది శాస్త్రోక్తమైన ఫలశ్రుతి.

మహిమాన్వితమైన ఈ నామాలలో దాగిన భావం, వచ్చే సంచిక నుండి వివరంగా తెలుసుకుందాం.

జ్ఞాపకశక్తికి మంచి వ్యాయామం

పిల్లల్లో జ్ఞాపకశక్తిని పెంచాలంటే శ్లోకాలు, పద్యాలు కంఠస్థం చేయించి, తిరిగి అప్పజెప్పించుకోవడం మంచిది. వీటివల్ల ఉచ్చారణ శక్తి మెరుగవుతుంది. జ్ఞాపకశక్తి పెరుగుతుంది.

మన శ్లోకాలు, పద్యాలు, ఛందస్సులో కూర్చబడ్డవి. సంగీతంలో రాగాలులాగానే, ఛందస్సులకీ శక్తి ఉంటుంది. చిన్న చిన్న పద్యాలు మొదలుకొని క్రమంగా పెద్ద శ్లోకాలు, గద్యాలు అభ్యాసం చేయించే బాధ్యత పెద్దలదే.

మనం చేసే స్తోత్రప్రార్ధనలలో, పూజల్లో అర్థాలు మనకే తెలియకపోతే ఎలా? కాబట్టి రోజులో కొంత సమయమైనా పిల్లల చేత ఇవి నేర్పించడం మంచిది.

ఈ శ్లోకాలు పద్యాలు చదువుతూండడం - వీటి దివ్యశక్తితో భగవద్రక్ష కూడా లభిస్తుంది. ఈ శబ్దశక్తి స్పందనలవల్ల ఆరోగ్యం కూడా పరిరక్షించబడుతుంది. కనుక - పద్యపఠనం, శ్లోక పఠనం ఒక ముఖ్య వ్యాయామంగా పిల్లల చేత చేయించండి.

కంఠస్థం చేయవలసిన శ్లోకం

వక్రతుండ! మహాకాయ!
కోటిసూర్య సమ ప్రభ!
నిర్విఘ్నం కురుమే దేవ!
సర్వ కార్యేషు సర్వదా!

— ఇది గణపతిపై శ్లోకం. వినాయకుడి గుడికి వెళ్లినా, ఏ పని ప్రారంభించినా ఈ శ్లోకం చదవడం మంచిది. చదువుల్లోనూ, పనుల్లోనూ విఘ్నాలన్నీ తొలగించి బుద్ధి శక్తిని పెంచి, కార్యసాఫల్యం చేస్తుందీ శ్లోకం.

వక్రతుండ - వంకరగా నున్న తొండము గలవాడా! **మహాకాయ** - పెద్ద శరీరము గలవాడా! **కోటి సూర్యసమప్రభ** - కోటి సూర్యులతో సమానమైన కాంతి గలవాడా? (అంటే - ఊహకందని వెలుగు గలవాడా! - అని అర్థం), **దేవ! మే సర్వకార్యేషు** - నా యొక్క అన్ని కార్యములలోను, **సర్వదా** - ఎల్లప్పుడూ, **నిర్విఘ్నం కురు** - విఘ్నములు లేకుండా చేయుము. 'వక్రతుండ' అనే శబ్దమే మంత్రాత్మకమైనది. ●

విజ్ఞానం పోటీ

ఈ క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలను 'కాంపిటీషన్ కార్డు'పై రాసి, ఋషిపీఠం చిరునామాకు పంపండి. 'విజ్ఞానం పోటీ - 2'కి అని వ్రాయడం మరచిపోవద్దు. అన్ని సమాధానాలు సరిగ్గా రాసిన వారిలో ఇద్దరికి రూ. 50/-లు చొప్పున (రూ. 100/-) నగదు బహుమతి పంపుతాం. 14 సంవత్సరాలలోపు బాలబాలికలు మాత్రమే ఈ పోటీలో పాల్గొనాలి. కార్డుపై మీ చిరునామా, పేరు, వయస్సు, చదువు కూడా రాసి పంపండి.

1. శ్రీరామజననం కోసం దశరథుడు చేసిన యజ్ఞం?
2. శ్రీకృష్ణుడు ఎత్తిన పర్వతం పేరు?
3. జ్యోతిర్లింగాలు ఎన్ని?
4. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ప్రసిద్ధి చెందిన శ్రీరాముని క్షేత్రం?
5. మహాపురాణాలు ఎన్ని?
6. కామాక్షీ దేవి వెలసిన క్షేత్రం?
7. 'నను బ్రోవమని చెప్పవే' - కీర్తన వ్రాసిన దెవరు?
8. ఢిల్లీకి ఉన్న పురాణ నామం?
9. మహాభారత యుద్ధం జరిగినచోటు?
10. శివునికి ఇష్టమైన దళాల పేరు?

'విజ్ఞానం పోటీ – 1' ఫలితం

గత సంచిక (జులై '99)లోని విజ్ఞానం పోటీ - 1'కి పూర్తి సరియైన సమాధానాలేవీ రాలేదు. దీన్నిబట్టి పిల్లల్లో పెద్దలు కలిగించాల్సిన అవగాహన ఎంత వుందో అర్థమౌతుంది. మన సంస్కృతికి సంబంధించిన విషయాలు పిల్లలకి బాల్యంనుండే తెలియజేయాల్సిన బాధ్యత పెద్దలదే.

వచ్చిన సమాధానాలలో ఒక్క ప్రశ్నకు తప్ప, మిగిలిన తొమ్మిది ప్రశ్నలకు సరియైన సమాధానాలు రాసిన బాలిక (12 సంవత్సరాలు, 7వ తరగతి) జె.యామిని, 1/1845, గాంధీనగర్, కడప - 516 004కి ప్రత్యేక బహుమతిగా రూ. 35/-లు విలువ చేసే 'ఋషిపీఠం' వారి (సవితా ఆడియోస్) వారి ఆడియో క్యాసెట్‌ను పంపిస్తున్నాం. ఈ చిన్నారికి అభినందనలు.

- సంపాదకుడు

సరియైన సమాధానాలు : 1. అగస్త్యుడు 2. ఆదిశంకరాచార్య 3. గాండీవం 4. సంజయుడు 5. శుకమహర్షి 6. విశిష్టాద్వైతం 7. హిరణ్యాక్షుడు 8. భ్రమరాంబిక 9. జయవిజయులు 10. తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు.

ఉత్తంకుడి కథ

'వేద' అనే మహర్షికి అనేకమంది శిష్యులుండేవారు. వారిలో ఉత్తంకుడు ఒకడు. అతడు తన గురువును ఎంతో భక్తితో సేవిస్తూ తన విద్యాభ్యాసాన్ని ముగించుకున్నాడు. ఆశ్రమాన్ని వదలవలసిన సమయం ఆసన్నమయ్యింది. సెలవు తీసుకునే ముందు అతడు తన గురువును సమీపించి ''గురువర్యా! నేను మీ వద్ద నుండి అపారమైన జ్ఞానం సంపాదించాను. మీరు నాకు ఆశీర్వాదపూర్వకంగా ఆశ్రమం వదలడానికి అనుమతినిచ్చారు. గురుదక్షిణ చెల్లించుకోవడం ప్రతి శిష్యుడికీ ముఖ్య కర్తవ్యం. గురుదక్షిణగా మీకోసం ఏదైనా చెయ్యాలని నాకు కోరికగా ఉంది'' అన్నాడు.

''నాయనా! నువ్వు నన్ను ఎంతో మిన్నగా సేవించావు. మన బాంధవ్యం మరింత పెరి

గింది. కానీ ఉత్తంకా! గురుదక్షిణ తీసుకోమని నన్ను బలవంతపెడుతున్నావు కాబట్టి నా భార్య వద్దకు వెళ్లి, ఆమె కోరిక తెలుసుకుని, ఆమె చెప్పినట్లు చెయ్యి'' అన్నాడు వేదుడు.

ఉత్తంకుడు గురుపత్నిని సమీపించి గౌరవాభివందనాల్ని సలిపి ఇలా అన్నాడు ''మాతా! మీ పతిదేవులైన మా గురువు గారు నా విద్యాభ్యాసం పూర్ణమైనందుకు నాకు ఆశ్రమం వదలడానికి అనుమతినిచ్చారు. ప్రతి శిష్యుడు కృతజ్ఞతా పూర్వకంగా తన గురువుకు సమర్పించవలసిన గురుదక్షిణ సమర్పించాలనుకున్నాను. ఆయన నన్ను మీరు కోరిన విధంగా చెయ్యమని ఆనతినిచ్చారు. అందుచేత నేను మిమ్ములనే విధంగా సేవించగలనో సెలవియ్యండి.''

''ఉత్తంకా! ఇప్పటివరకు నువ్వు మా స్వంత కొడుకులా మెలిగి మమ్మల్నెంత గానో సేవించావు. నువ్వు గురుదక్షిణ చెల్లించడమేమిటి? అయినా సంప్రదాయాల్ని పాటించాలనుకుంటున్నావు కాబట్టి విను: నాకు పౌష్య మహారాజు భార్య చెవిపోగులు తెచ్చియ్యి. ఇంకొక నాల్గు దినాల్లో మా యింట విందారగించడానికి అతిథులు వస్తున్నారు. ఆ సమయంలో వాటిని ధరించాలని నాకు కోరికగా ఉంది'' అన్నది గురుపత్ని.

ఆవిధంగా ఆజ్ఞాపించాక, ఉత్తంకుడు తిన్నగా పౌష్య మహారాజు వద్దకు వెళ్లి రాణిగారి చెవిపోగులను యాచించాడు. పౌష్యుడు ఉత్తంకుడి కోరిక తిరస్కరించలేదు కానీ ఆభరణాలు తన భార్యవైనందున ఉత్తంకుణ్ణి ఆమెవద్దకు పంపాడు. ఉత్తంకుడు రాణిగారి కోసం అన్ని చోట్లా వెదికాడు కానీ ఆమె కనిపించలేదు. అతడు రాజుగారి వద్దకు తిరిగివెళ్లి ''రాజప్రాసాదంలో లేని రాణి గారి వద్దకు నన్ను పంపడం, కొమ్ముగన్న కుందేటిని వెదకడానికి పంపినట్లుంది'' అన్నాడు. అది విన్న రాజు ''నీ మనఃశరీరాలను పవిత్రం చేసుకోగలిగితే ఆమెను నీవు చూడగలుగుతావ''ని అన్నాడు. ఆమె అపరిశుద్ధుల కంటికి కనబడదు. మనఃకాయాల్ని పరిశుద్ధం చేసుకున్న ఉత్తంకుడు ఆమెను చూడగలిగాడు. ఆమె తన చెవిపోగులను ఉత్తంకుడికిస్తూ ''జాగ్రత్త! ఎట్టి పరిస్థితులలోను చెవిపోగులు నీ దృష్టిపథం వీడకూడదు. నాగరాజు తక్షకుడికి వాటిపై మక్కువ ఉంది. అతడు వాటిని తస్కరించగలడు'' అంది.

మార్గంలో ఉత్తంకుడు ఒక సరస్సు వద్దకు వచ్చాడు. విపరీతంగా అలసిపోవడం వల్ల రాణిగారి మాటల్ని మరచి చెవి పోగుల్ని క్రింద నుంచి ముఖప్రక్షాళన చేసుకోసాగాడు.

అతన్ని రహస్యంగా అనుసరిస్తున్న తక్షకుడు తృటిలో ఒక సన్యాసి వేషం ధరించి అక్కడకు వచ్చి చెవిప్రోగుల్ని తస్కరించి పరుగుతీశాడు. అది చూచిన ఉత్తంకుడు అతణ్ణి వెన్నంటాడు.

హితవచనం

కావ్యశాస్త్ర వినోదేన
కాలోగచ్ఛతి ధీమతాం
వ్యసనేన చ మూర్ఖాణాం
నిద్రయా కలహేన వా

బుద్ధిమంతులకు కావ్య, శాస్త్రాల పఠనంతోనూ, వాటి ఆలోచనతోనూ కాలం గడుస్తుంది. మూర్ఖులకు వ్యసనాలు, విచారం, నిద్ర, కలహం - వీటిలో కాలం గడుసుంది.

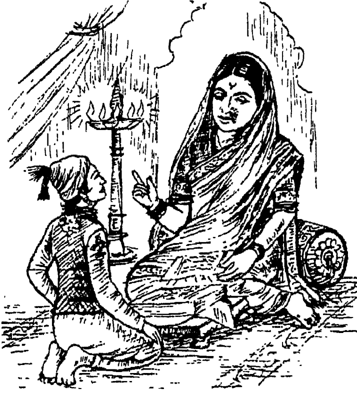
ఉన్నట్లుండి తక్షకుడు తన నిజరూపాన్ని పొంది దగ్గరలో నున్న ఒక పుట్టలో దూరాడు. తక్షకుణ్ణి ఎలాగైనా పట్టుకుని చెవిపోగుల్ని తిరిగి పొందాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఉత్తంకుడు ఆ పుట్టను త్రవ్వడం ప్రారంభించారు. గురుదక్షిణ చెల్లించుకోవడానికి పాముల నిలయమైన పాతాళానికైనా సరే చేరుకోవాలనే పట్టుదలతో ఉత్తంకుడు శరీరశ్రమ లెక్కచెయ్యకుండా అలా తవ్వుతూనే ఉన్నాడు.

జరుగుతున్నదంతా గమనిస్తున్న ఇంద్రాది దేవతలు ఉత్తంకుడి గురుభక్తికి మెచ్చి అతడిమీద జాలితో సహాయపడడానికి వచ్చారు. ఇంద్రుడు తన వజ్రాయుధాన్నిచ్చాడు. దాని సహాయంతో ఉత్తంకుడు పాతాళానికి గొయ్యి తవ్వాడు.

అగ్నిదేవుడు కూడా సహాయపడి పాతాళలోకాన్ని మంటలతో, పొగలతో కమ్ముకున్నాడు. దిక్కుతోచని పాములన్నీ తక్షకుడి వద్దకు వెళ్లి మొరపెట్టుకున్నాయి.

దేవతలే ఉత్తంకుడికి సహాయం చెయ్యడం, ఉత్తంకుడి గురుభక్తి, కృతజ్ఞతా భావానికి మెచ్చి తక్షకుడు చెవిపోగుల్ని ఉత్తంకుడికిచ్చారు. ఉత్తంకుడు శరవేగంతో ఆశ్రమాన్ని చేరుకుని ఆభరణాల్ని గురుపత్నికి సమర్పించాడు. సరిగ్గా విందు సమయానికి ఆమె వాటిని ధరించగల్గింది. ●

పిల్లలు బాణాల్లా ఉండాలి

'పుమాన్ బాణ ఇవేషుధిమ్''

- ఇది వివాహ మంత్రంలో చెప్పబడుతుంది. అంబుల పొదిలో బాణాల్లా పుత్రులు నీ గర్భమున ప్రవేశింతురుగాక.

బాణాల వంటి ఈ పిల్లలు దాంపత్యమనే ధనుస్సు నుండి భవిష్యత్తుపై ప్రయోగింపబడ్డవారు. దాంపత్యులు సంతానవమనే బాణాలకు ధనుస్సులు మాత్రమే.

బాణం నిశితత్వానికి ప్రతీక. దివ్య లక్ష్య సాధన కోసమే జననం. ప్రతి పిల్లవాడూ బాణంలా పదును పెట్టబడాలి.

''సిగ్ంహే, వ్యాఘ్ర ఉత యా పృదాకౌ త్విషిరగ్నౌ బ్రాహ్మణే సూర్యే యా ఇంద్రం యా దేవీ సుభగా జజాన, సాన ఆగనే వర్చసా సంవిదానా''

★ పిల్లలు సింహంలా సర్వశ్రేష్టులవ్వాలి.

★ వ్యాఘ్రం వలె నాయకత్వ, పౌరుషత్వాలు దీపించాలి.

★ కొండచిలువ వలె స్వదేశాన్నే విశ్వసించాలి. వీలైనంతవరకు స్వదేశాన్ని విడిచివెళ్లరాదు. తమ శక్తియుక్తులతో స్వదేశాభివృద్ధికి పాటుపడాలి. 'మోజుతో తనవారినీ, తన దేశాన్నీ వీడడాన్ని మన సంస్కృతి అంతగా సమర్థించలేదు.

★ అగ్నివలె శుద్ధాత్ముడై, ప్రతాపవంతుడై ఉండాలి.

★ వేదధర్మ రక్షకుడై, ఆచరణశీలుడై ఉండాలి.

★ సూర్యునివలె కాలనియమాన్ని పాటిస్తూ దక్షత చూపాలి.

★ ఇంద్రుని వలె రాజ్యరక్షణలో సర్వసమర్థులై ఉండాలి.

- ఇవి సత్పుత్రుల (పుత్రికల) లక్షణాలుగా భారతీయ సనాతన ధర్మం వివరిస్తోంది. దీనిని బట్టి పిల్లల్ని ఎలా తీర్చిదిద్దాలో తల్లిదండ్రులే ఆలోచించుకోవాలి. ●

సంకల్ప బలాన్నిచ్చే నామాలు - 2

(గత సంచిక తరువాయి)

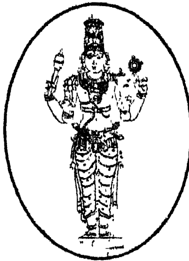
7. త్రివిక్రమాయ నమః

★ **త్రయో విక్రమాః త్రిషు లోకేషు క్రాంతాః యస్య సః త్రివిక్రమః**

మూడైన ఆక్రమణలతో ముల్లోకములను వ్యాపించిన వాడెవడో అతడు త్రివిక్రముడు.

త్రిరిత్యేవ త్రయోలోకాః కీర్తితా మునిసత్తమైః ।
క్రమతేతాం స్త్రిధా స్సర్వాః త్రివిక్రమ ఇతిశ్రుతః ॥

(హరివంశం)

'త్రిః' యనగా ముల్లోకాలు. ఆ లోకాలను మూడుగా ఆక్రమించి యుండుటచే త్రివిక్రముడని ప్రసిద్ధి. '**త్రీణి పదాని విచక్రమే**' - 'మూడడుగులతో ఆక్రమించినవాడు' అని వేదం చెబుతోంది.

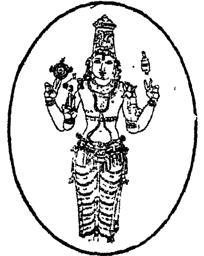
★ **వేదాన్ కాలాన్‌గుణాన్ లోకాన్ దేవమానుషదానవాన్, చేతనా చేతనాన్ మిశ్రాన్ త్రీణిపాదా విచక్రమే**

మూడు వేదాలను (ఋక్కులూ, సామములూ, యజుస్సులూ - అనే మూడు విధాలైన మంత్రాలను), మూడు కాలాలనూ, సత్వరజస్తమస్సులనే మూడు గుణాలను, భూర్భువస్సుర్లోకాలనే ముల్లోకాలనూ, త్రివిధ జీవులనూ, చేతన అచేతన మిశ్రమాలన్న త్రివిధ ద్రవ్యాలనూ, వ్యాపించి, దీపించిన కారణంగా తివిక్రముడు.

ఈ స్వామి గాయత్రిలోని 'ణి' అనే అక్షరానికీ, నేత్రతత్త్వానికీ, జ్యేష్ఠమాసానికీ, తులారాశికీ, వెన్నకీ నియామకుడు. 'లంబుసి' నాడిలోనూ, కుడిచెవిలోనూ, ఆకాశంలోనూ ఉండే స్వామి. ఆయుధాల వరుస - గద, చక్రం, శంఖం, పద్మం.

8. వామనాయనమః

★ **బలిం వామనరూపేణ యాచిత వానితి - వామనః**

బలి చక్రవర్తిని వామన (పొట్టి) రూపంలో యాచించడం చేత వామనుడు

★ **సంభజనీయ ఇతి వామనః** పూర్ణమైన శ్రద్ధావిశ్వాసాలతో బాగుగా సేవింపదగినవాడు, పొందదగినవాడు - వామనుడు.

★ **మధ్యేవామన మాసీనం విశ్వేదేవా ఉపాసతే** (మంత్రవర్ణం)

మధ్యనున్న వామనుని విశ్వేదేవతలు ఉపాసిస్తున్నారు. **రథస్థం వామనం దృష్ట్వా పునర్జన్మ న విద్యతే** (స్కంద పురాణం)

శరీరమనే రథ మధ్యంలో అణువుకంటె అణువై ఉన్న పరమాత్మ - వామనుడు. ఆయనను దర్శించితే పునర్జన్మ ఉండదు.

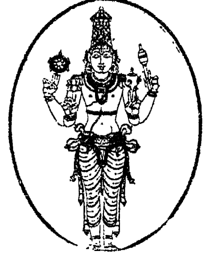
ఈ వామనుడు గాయత్రిలోని 'యం' అనే అక్షరానికీ, జిహ్వాతత్త్వానికీ, అషాఢ మాసానికీ, వృశ్చికరాశికీ, పెరుగుకీ నియామకుడు. మనలోని 'సరస్వతీ నాడి' లోనూ, చెవితమ్మెలోనూ వుండే ఈ స్వామి ధరించిన ఆయుధాల వరుస - చక్రం, గద, పద్మం, శంఖం.

9. శ్రీధరాయ నమః

★ **సర్వభూతానాం జననీం శ్రియం లక్ష్మీం వక్షసి వహన్ శ్రీధరః...**

సకల భూతాలకు జనని అయిన శ్రీదేవి లక్ష్మిని వక్షస్థలాన ధరించినవాడు శ్రీధరుడు. సమస్త సంపదలూ నారాయణుని ఆశ్రయించి ఉంటాయి.

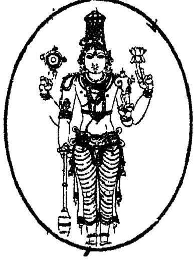
ఈ స్వామి గాయత్రీ యంత్రంలోని 'భ' అనే అక్షరానికీ, ఘ్రాణతత్త్వానికీ, శ్రావణమాసానికీ, ధనుర్ రాశికీ, పప్పు వంటకీ నియామకుడు. మనలో 'నంద' నాడిలో ఉంటాడు. ఆయుధాల వరుస - చక్రం, గద, శంఖం, పద్మం

10. హృషీకేశాయనమః

★ **హృషీ కాణీంద్రియాణి తేషామీశః క్షేత్రజ్ఞ రూపభాక్**

హృషీకములు - అంటే ఇంద్రియాలు. వాటికి శాసకుడైన పరమాత్మ, క్షేత్రజ్ఞుడు - హృషీకేశుడు.

★ **ఇంద్రియాణి యస్య వశే వర్తంతే సపరమాత్మా హృషీకేశః**

సమస్తేంద్రియాలు ఎవని స్వాధీనంలో ఉండి, ఎవని వలన నడుపబడుతున్నాయో ఆ పరమాత్మ హృషీకేశుడు.

ఈయన గాయత్రిలోని 'ర్గో' అనే అక్షరానికీ, వాక్తత్త్వానికీ, భాద్రపదమాసానికీ, మకర రాశికీ, ఆకు కూరలతో చేసే పదార్థాలకీ నియామకుడు. మనలో 'కుహూ' అనే నాడి ఈయన నివాస స్థానం. ఆయుధాల వరుస - చక్రం, పద్మం, శంఖం, గద.

11. పద్మనాభాయ నమః

★ **సర్వ జగత్కారణం పద్మం నాభౌయస్య సః పద్మనాభః**

ఎవని నాభియందు సకల జగములకు కారణభూతమైన పద్మమున్నదో అతడు 'పద్మనాభుడు'. 'అజనావద్యేక సమర్పితమ్' - బ్రహ్మకు కారణమైన ఒక పద్మమాతని నాబియందర్పితమై యున్నది - అని వేదవాక్కు.

పద్మస్యనాభౌ మధ్యే కర్ణికాయాం స్థిత ఇతి - పద్మనాభః

హృదయమనే పద్మనాభీ మధ్యన (కర్ణిక యందు) ఉన్నవాడు పద్మనాభుడు. ఈయన గాయత్రిలోని 'దే' అనే అక్షరానికీ, పాణితత్త్వానికీ, ఆశ్వయుజ మాసానికీ, కుంభ రాశికీ, కూరగాయలతో చేసే పదార్థాలకీ నియామకుడు. పూర్ణనాడిలో ఉండే ఈ స్వామిని శయన కాలంలో స్మరించడం మంచిది (శయనే పద్మనాభంచ). ఆయుధాల వరుస - పద్మం, చక్రం, గద. శంఖం.

12. దామోదరాయ నమః

★ **దమాది సాధనే నోదారా ఉత్కృష్టా మతిర్యాతయాగమ్యత ఇతి దామోదరః**

దమాత్ దామోదరో విభుః (మహాభారతం - శాంతిపర్వం)

దమము (ఇంద్రియ నిగ్రహం) మొదలైన వాటి ద్వారా, ఉత్కృష్టమైన బుద్ధి చేత పొందబడేవాడు దామోదరుడు.

★ **యశోదయా దామ్నా ఉదరే బద్ధ ఇతి - దామోదరః**

యశోద శ్రీకృష్ణ రూపంలో నున్న విష్ణుని 'ఉదరాన్ని' తాడుతో (దామము) బంధించి, రోటికి కట్టింది. ఈ రోటినీడ్చుకుంటూ వచ్చి, రెండు మద్ది చెట్ల మధ్య నుంచి, ఆ చెట్లను పడగొట్టి నిలిచాడు.

★ **దామాని లోకనామాని తాని యస్యోదరాంతరే।**

తేన దామోదరో దేవః శ్రీధరః పరికీర్తితః ॥

'దామములు' అంటే లోకాలు. ఆ లోకాలన్నీ ఎవరిని ఉదరంలో ఉన్నాయో అతడు దామోదరుడు.

ఈ స్వామి గాయత్రిలోని 'వ' అనే అక్షరానికీ, పాదతత్త్వానికీ, కార్తీక మాసానికీ, మీనరాశికీ, అన్ని రకాల పులుపు పదార్థాలకీ నియామకుడు. మన శరీరంలో 'వారుణీ నాడి'లో ఉంటాడు. ఆయుధాల వరుస - శంఖం, గద, చక్రం, పద్మం. (సశేషం)

సూక్ష్మశరీరాల వింతలు

డా. ప్రసాదరాయ కులపతి

కంటికి కనిపించే పాంచభౌతిక శరీరం కాక ప్రతి మనిషికీ కంటికి కనిపించని మరొక శరీరం వున్నదని యోగులేనాడో గుర్తించారు. దానినే సూక్ష్మ శరీరమంటారు, ఆంగ్లంలో **Astralor Subhebg** అని పిలుస్తారు. స్థూల శరీరానికీ, సూక్ష్మ శరీరానికీ అవినాభావ మైన ఒక సంబంధం నిరంతరమూ వెలసి వుంటుంది. రెంటికీ మధ్య ఒక అదృశ్యరజత సూత్ర బంధం వంటిది వుంటుంది.

కర్మవశాన మానవుడనుభవించవలసిన మంచి గానీ, చెడుగానీ, ముందు సూక్ష్మశరీరం మీదకు వస్తేనేగాని తరువాత భౌతిక శరీరం మీదకు రావు. సూక్ష్మ శరీరాలను దర్శించగల దివ్యదృష్టి సాధించిన వ్యక్తి మనుష్యులకేయే మంచి చెడులు రానున్న భావిలో జరగనున్నవో చెప్పగలుగుతాడు. అంతేకాక భూతప్రేతము లేవైనా ఆవహించి వుంటే ఆ విషయమూ దాని మీద స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది, అంతేకాదు సిద్ధుడైన యోగి స్థూలశరీరంతో దాని అధికారియైన మనిషి మనస్సుతో సంబంధం లేకుండా, అతనికి తెలియకుండా అతనికి సంబంధించిన ప్రాచీన, అప్రాచీన, భవిష్యత్ జీవిత విశేషాలను సూక్ష్మశరీరాన్ని ప్రశ్నించి తెలుసుకోవచ్చు.

రామకృష్ణ పరమహంస నరేంద్రుని ఆ విధంగానే ప్రశ్నించి అతడెక్కడనించి వచ్చిందీ, ఎందుకు వచ్చింది, ఎన్నాళ్ళు ఏవిధంగా జీవిత గమనాన్ని నిర్ణయించుకొన్నదీ తెలుసుకోగలిగాడు. స్థూలశరీరాన్ని ఆశ్రయించివున్న మనస్సు అబద్ధం చెపుతుందిగాని, సూక్ష్మశరీరాశ్రితమైన మనస్సు అబద్ధం చెప్పడముండదు. అందువల్లనే మరణానంతరం సూక్ష్మ శరీరముతో మాత్రమే వుండవలసిన పరిస్థితి వచ్చినప్పుడు పాపపుణ్యానుభవదాయకములైన కర్మలను వేటినీ పరలోకనాధుని ముందు దాచుకోలేడు.

ముందే మరణం?

మనిషికి ఏ కర్మానుభవం వచ్చినా అది ముందు సూక్ష్మంమీద రూపుదాల్చితే గాని స్థూలానికి దిగదన్నాము గదా! ముఖ్యంగా మరణం విషయంలో దీన్నిగురించి భగవద్గీత సూచించింది.

మయైవైతేనిహతాః పూర్వమేవ
నిమిత్తమాత్రం భవసవ్యసాచిన్!

కృష్ణుడర్జునునితో భీష్మద్రోణాది ప్రతిపక్ష యోధులను గురించి చెపుతూ వీరంతా ఇదివరకే నాచేత చంపబడ్డారు. నీవు నిమిత్త మాత్రుడవు కావలసినదని అన్నాడు. నీకు శక్తినిస్తాననో, నీకు అస్త్రాలు చెపుతాననో, నీ బాణాల చేత చంపిస్తాననో అనక 'ఇదివరకే వీళ్ళను చంపేశాను, నీవు కేవలం నిమిత్తమాత్రంగా బాణాలు వేయటమే' అని పలుకటంలో ఈ రహస్యం ఇమిడి వుంది. లోకక్షయ కృత్ప్రవృద్ధుడైన కృష్ణుడు, సూక్ష్మలోకంలో వాళ్ళ శరీరాలను ఖండించాడు. అది స్థూలశరీరం మీద ప్రతిఫలించే సమయం వచ్చేసరికి ఎవరేమి చేసినా చేయకపోయినా వాళ్ళు నేలకూలక తప్పదు.

మాంత్రికులు ప్రయోగాలు చేసేప్పుడు చంపదలచుకొన్న మనిషి బొమ్మను చేసి ప్రాణ ప్రతిష్ఠ చేస్తారు. ఆ ప్రాణకర్ష మంత్రశక్తివల్ల బొమ్మలోకి సూక్ష్మశరీరం ఆకర్షించబడి బంధింపబడుతుంది. బొమ్మకు ముల్లో; సూదో ఎక్కడ గుచ్చితే – అసలు మనిషికి అక్కడ బాధ కలుగుతుంది. ఏ అవయవాన్నైనా బొమ్మకు విరిచివేస్తే మనిషి శరీరంలో ఆ భాగం చచ్చుపడిపోతుంది. గుండెలో గ్రుచ్చటమో, తల నరకటమో బొమ్మకు చేస్తే మనిషి మరణిస్తాడు. ప్రయోగాలలోని రహస్యమిది.

కాశీమజిలీ కథల్లో మాంత్రికుడి లేక రాక్షసుడి ప్రాణాలు ఏడు సముద్రాలూ,

అవతల చిలుకలో వున్నవని వర్ణిస్తారు. అవి తంత్రశాస్త్ర దృష్టితో అసంబద్ధములూ, అసం భావ్యములూ కావు. మంత్రశక్తితో అటువంటివి వుంటే వుండవచ్చు. మంత్రసిద్ధులు తమ సూక్ష్మ శరీరాలను ఆవిధంగా రక్షించుకొనే ఏర్పాట్లు చేసుకోవచ్చు.

పూర్వబంధాల పలకరింపులు

స్థూల సూక్ష్మశరీరాల కుండే అను బం ధాన్ని కూడా జాగ్రత్తగా గమనించాలి. స్థూల శరీరం ద్వారా జరిగే కర్మల సారం సూక్ష్మానికి వెళుతుంది. అక్కడినించి అనుభవించవలసిన కర్మలు దిగుతూ వుంటవి. ఈ రాకపోకలతో నిరంతర సంబంధం నిలిచి వుంటుంది. మరో విశేషమేమిటంటే సూక్ష్మశరీరానికి దానిదైన ఒక ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వం వున్నట్లుగా ప్రవర్తిస్తుంది. సూక్ష్మశరీరపు మనస్సులలో స్థూలానికి గుర్తుం డని పూర్వజన్మ విశేషాలు, అప్పటి మనుషుల తోటి అనుబంధాలు ఎన్నో గుర్తుంటవి.

అందుచేత పూర్వపు వాళ్ళెవరైనా కనిపిస్తే మాట్లాడుతూ వుంటవి. కొన్నిసార్లు ఆ లోకాల లోని కొత్తవాళ్ళతో పరిచయాలు చేసుకొంటూ వుంటవి. ఇవేవీ స్థూలశరీరంలోని మనస్సుకు తెలియవు. స్వప్నావస్థలో మాత్రం కొన్ని వింతలు విశేషాలు కనిపిస్తూ వుంటవి. కలల్లో కొన్ని పర్యాయాలు కొత్త వ్యక్తులతో ప్రసంగించటం, వాళ్ళలో కొందరిదివరకు తెలిసినవారిలాగా వుండటం ఈ సూక్ష్మదేహపు పూర్వబంధాల పలకరింపుల వల్ల కావచ్చు. ఈ సూక్ష్మశరీరాల స్వతంత్ర వర్తనం కొందరు మహనీయుల జీవితాలలో అద్భుతంగా కనిపిస్తుంది.

ఒక యోగి అనుభవం

ఒకసారి కావ్యకంఠ వాసిష్ఠ గణపతిముని దక్షిణదేశంలోని ఒక దేవాలయంలో తపస్సు చేస్తున్నాడు. మధ్యాహ్నం దాటుతున్నది. ఉప వాసక్లేశం చేత చాలా అలసటతో వున్న స్థితిలో గురువైన రమణ మహర్షి వస్తే బాగుండు ననిపించింది. ఇంతలో హఠాత్తుగా మహర్షి వచ్చారు. తన ప్రక్కనే కూర్చొని గుండెమీద చేయి వేసి నిమిరి శక్తి ప్రసారం చేసి మాయ మైనారు. కొద్ది క్షణాలలో జరిగిన అపూర్వ ఘట్టమిది. దీన్ని గురించి రమణులు కూడా వివరించారు. ఒకరోజు ఉన్నట్లుండి తమ సూక్ష్మశరీరంతో కావ్యకంఠుని దగ్గరకు వెళ్లి ఏమో చేసినటులుగా అనుభూతి కలిగిందని అన్నారు.

అవతార మూర్తులుగా ప్రసిద్ధికెక్కిన కొందరు, భక్తులకు దర్శనమివ్వటంలోని రహస్యమిదే. వారికి తెలీకుండానే వారి సూక్ష్మ దేహం భక్తులకు దర్శనానుభూతులను ప్రసాదించవచ్చు. అందువల్లనే కొన్నిచోట్ల భక్తులు తమ ఆరాధ్యులతో – మీరు మాకు ఫలానా రోజు కనిపించి ఈ ఉపకారం చేశారనో, ఇలా రక్షించారనో అంటుంటే ఆ పూజ్యవ్యక్తి తల పంకించి చిరునవ్వు నవ్వి ఊరుకోటమో, కొన్ని సార్లు నాకేం తెలియదనటమో జరుగుతూ వుంటే, చూచేవారికి అర్థంకాక తమ మహత్వాన్ని చెప్పుకోటం ఇష్టం లేక, ఊరికే కాదంటున్నారు గాని వాళ్ళు తెలిసి చేసిన మహత్వమే, భక్తాను గ్రహమే అని భావించే స్థితి వుంది.

గణపతిముని శిష్యులు కూడా కొన్నిసార్లు గురుమూర్తి తమనావహించినటుల అను భూతులు పొంది మునిగారితో చెప్పగా అవి తన సూక్ష్మశరీరము యొక్క విలాసములని గుర్తించి చెప్పడం జరిగింది. ఈవిధంగా మహాసాధ కులు, సిద్ధులు అయిన వారి సూక్ష్మశరీరాలకు మామూలు వారి సూక్ష్మాలకు లేని విశిష్ట లక్షణాలు చాలా వుంటవి.

రామకృష్ణ పరమహంస జీవితంలో కూడా ఈ సూక్ష్మశరీరం వున్నట్లు ఆయన జీవిత చరిత్రలో గమనించవచ్చు. ఒకప్పుడు ఆయన ధ్యానంలో ఉండగా ఆయనలోనుండి ఒక సన్యాసి బయటికి వచ్చి ఎదురుగా కూర్చుని మాట్లాడేవాడట. ఈయన ప్రశ్నలడగటము ఆయన సమాధానాలు చెప్పటము కొంతసేపు జరిగిన తరువాత ఆ సన్యాసి మళ్ళీ లోపలికి ప్రవేశించి మాయమయ్యేవాడట. ఇలా కొంత కాలం గడిచిన తరువాత రోజూ తన ఎదురుగా కూర్చుండే సన్యాసి తానే అయినట్లు తెలుసుకో గలిగాడు. అంటే అది ఆయన సూక్ష్మ శరీర మన్నమాట.

సూక్ష్మశరీరంతో ప్రయాణం

పుదుచ్చేరిలోని అరవిందాశ్రమ శ్రీమాత జీవితంలో దీనికి సంబంధించిన కొన్ని విశేషాలు పరిశీలించవచ్చు. చిన్న వయసులోనే ఆమె చేసిన సాధనల ఫలితంగా భౌతిక శరీరంలో నుంచి ఇచ్ఛాపూర్వకంగా వెలువడి సూక్ష్మశరీరంతో ప్రయాణం చెయ్యగలిగేదట. ఒకసారి సముద్రంలో ఓడమీద ప్రయాణం చేస్తుండగా తుఫాను వచ్చింది. కల్లోలమై పోయి ఓడ మునిగిపోతుంది అన్న స్థితి వచ్చింది. అది అంతరిక్షంలోని దుష్టశక్తుల యొక్క క్రీడగా ఆమె తెలుసుకోగలిగింది. ప్రక్కనే ఆమెకు యోగవిద్యా రహస్యాలు నేర్పిన గురువు కూడా వున్నాడు. అతని సలహాతో ఆమె భౌతికశరీరం నుంచి వెలువడి సూక్ష్మశరీరంతో ఆకాశంలోకి ప్రయాణం చేసింది.

అక్కడ మానవాతీత జీవులు కొంతమంది తమ ఇచ్ఛాశక్తి చేత ఈ ఓడకు కావాలని ప్రమా దం కలగటం కోసం పెనుతుఫాను సృష్టించి నట్లుగా చూచి వాళ్ళ దగ్గరకు వెళ్ళి వాళ్ళతో మాట్లాడి బ్రతిమిలాడి వాళ్ళను ఒప్పించి తుఫాను ఉపసంహరించేటట్లుగా చేసింది. ఆ తరువాత నెమ్మదిగా దిగివచ్చి తన శరీరంలోకి మామూలుగా ప్రవేశించింది. దానితో కొద్ది క్షణాలకే వాతావరణం ప్రశాంతంగా మారిపోయి ఓడప్రయాణం మామూలుగా సాగింది.

సూక్ష్మదేహాన్ని వశం చేసుకుంటే ఇలాంటివెన్నో చెయ్యవచ్చు.

ఆంధ్రదేశంలో గుంటూరు మండలంలో చాలా సంవత్సరాల క్రింద తుందర్తి బుచ్చయ్యగారని ఒక మహానుభావుడుండేవాడు. ఆయన యోగశక్తుల గురించి చాలా కథలు ప్రచారంలో వుండేవి. ఆయన ప్రొద్దునే లేచి కాశీ, గయా, ప్రయాగాది మహా క్షేత్రాలలో స్నానసంధ్యాదులు చేసుకుని వచ్చేవాడట. ఆ ప్రాంతీయులు ఈయన స్వగ్రామంలో వుండగానే తీర్థయాత్రలకు వెళ్ళటం బుచ్చయ్యగారిని ఆయా తీర్థాలలో చూడటం, యాత్రలు ముగించుకొని ఇంటికి వచ్చిన తరువాత ఆయన ఆరోజు ఊళ్ళోనే వున్నాడని తెలుసుకొని ఆశ్చర్యపోయినాడట. అంటే యోగశక్తివల్ల బుచ్చయ్యగారు ఆయాక్షేత్రాలకు తన సూక్ష్మశరీరంతో ప్రయాణం చేసేవాడన్న మాట. అయితే ఈ కథలోని విశేషమల్లా ఆయన శరీరంతో ఆయా ప్రదేశాలలో ఇతరులకు కనబడటమే. తపస్సంపన్నుడైన యోగసిద్ధుడు గనుక ఆయనకది సాధ్యమైంది.

ఒకే సమయంలో రెండుచోట్ల!

అటువంటిదే పరమహంస యోగానంద రచించిన ఒక యోగి స్వీయచరిత్ర అన్నదాంట్లో చూడవచ్చు. అందులో ఒక యోగి ఒకచోట శిష్యులతో మాట్లాడుతూనే మరొకచోట అదే శరీరంతో కనిపిస్తాడు. అలానే యోగానందకు ఆయన గురువైన యుక్తేశ్వర్ శరీరాన్ని విడిచి పెట్టి పరలోకగతుడైన తరువాత కొంత కాలానికి కనిపించి మాట్లాడుతాడు. కుతూహలంకొద్దీ యోగానంద గురువు అనుమతితో ఆయనను స్పర్శించాడు కూడా. సిద్ధశక్తుల చేత దర్శన స్పర్శన భాషణానుకూలమైన శరీరాన్ని నిర్మించుకోవటం సాధ్యమేనని గురువు శిష్యునితో చెప్పాడు.

స్థూల శరీరం నుంచి ఇచ్ఛాపూర్వకంగా సూక్ష్మశరీరాన్ని విడగొట్టి కావలసినంతసేపు బయట సంచారం చేసి మళ్ళీ భౌతిక శరీరంలో ప్రవేశించటాన్ని గురించిన సాధన పద్ధతులను ప్రసిద్ధ లామా డాక్టర్ లోబ్‌సాంగ్ రాంపా తన గ్రంథాలలో అభివర్ణించాడు. ప్రతిరోజు శరీరంలో నుంచి బయటకు పోతున్నట్లుగా తీవ్రంగా సంకల్పించి సాధనచేస్తే కొన్నాళ్ళకు సూక్ష

బయటికి పోగలడని అతని సిద్ధాంతము.

బయటికి పోయిన తరువాత ఎన్ని వందల మైళ్లైనా ప్రయాణం చెయ్యగలగటం అక్కడి విశేషాలు చూచి రాగలగటం ఆ సాధనలోని అంశాలు. అంతేకాక సూక్ష్మలోకాలలో ఉండే ఇతర జీవులు, వారి విశేషాలు కూడా అతడు స్పష్టంగా వర్ణించాడు. యోగసాధన చేత ఇచ్ఛాశక్తితో బైటకు వెళ్ళగలిగిన సూక్ష్మశరీరం ఎక్కువ శక్తివంతంగా వుంటుంది. మనిషి నిద్రపోయేప్పుడు తిరిగే సూక్ష్మశరీరాలు ఒకవిధమైన సన్నని మత్తులో వుంటవని అతడంటాడు. సూక్ష్మలోకములో ప్రవేశించిన తరువాత అనేక విధములైన వింతలు, విడ్డూరాలు గోచరించవచ్చు. భయపెట్టే వికృత శరీరాలు కన్పించవచ్చు. ధైర్యంతో వుంటే అవి ఏమీ చేయలేవు. భయపడితే మాత్రం చాలా దుష్ఫలితాలు కలుగుతవి.

నిద్ర – సూక్ష్మశరీరం

నిద్రలో వున్నప్పుడు ఒక్కోసారి సూక్ష్మశరీరం కొన్ని వందల వేల మైళ్ళు ప్రయాణం చేయవచ్చు. దూరంగా వున్నప్పుడు భౌతిక కాయాన్ని ఎవరైనా నిద్రనుండి లేపితే చిక్కులు రావచ్చు. సామాన్యంగా ఎంత దూరాన వున్నా రెండు శరీరాలకుకు వున్న సూత్రబంధం చేత స్థూలశరీరాన్ని ఎవరైనా కదిపితే వెంటనే సూక్ష్మానికి వార్త చేరి పరిగెత్తుకుంటూ వస్తుంది. ఒకప్పుడు ఎప్పుడైనా కొంచెం ఆలస్యం కావచ్చు. అలా అయినప్పుడు మనిషి లేచి కూర్చున్నా భ్రాంతునివలె జడునివలె వుంటాడు. అందువల్లనే ఎవరినీ నిద్రపోతున్నప్పుడు హఠాత్తుగా లేపకూడదు. మరొక అంశం కూడా వుంది. పగలు నిద్రపోతే, పగటివేళ సూర్యకాంతి ముందు సూక్ష్మశరీరాలు కాంతిహీనంగా వుండి, ఒకోసారి దూరంగా సంచరిస్తూ తమ స్థూలాన్ని గుర్తుబట్టి వెంటనే దగ్గరకు రాలేక పోవచ్చు. కనుక పగలు నిద్రపోవటం అంత మంచిది కాదు. అయితే యీ ప్రమాదాలన్నీ కోటికొకటి ఎప్పుడో తటస్థించేవి. మామూలుగా జరిగేవికావు.

సమ్మోహన విద్యాప్రవీణుడు ఒక వ్యక్తిని హిప్నటైజు చేసి అతని మనస్సును ఆజ్ఞాపించి సుదూర ప్రదేశాలలో ఏం జరుగుతున్నది చెప్పమంటే వశీకృతుడు చెప్పగలుగుతున్నాడు. ఎక్కడో వున్న పుస్తకంలో ఫలానా పేజీ చదవమంటే చదవగలుగుతున్నాడు. ఈ ప్రయాణం చేసేది సూక్ష్మశరీరమే. ఇది ఎంత దూరమైనా అవలీలగా ప్రయాణం చేయగలదు. ఏమైనా చూచి, వచ్చి చెప్పగలదు.

స్థూలశరీరం ఇక్కడ వుండగానే సూక్ష్మశరీరం స్థూలంలో సంబంధం లేని వ్యక్తులను కలవటం, మాటలాడటం, అనుబంధాలేర్పరచుకోటం చేయగలిగినప్పుడు సూక్ష్మ శరీరముతో తపస్సెందుకు చేయరాదు? దేవతల, సిద్ధుల అనుగ్రహం వుంటే అది కూడా సాధ్యమే. అంటే స్థూలశరీరం లోకంలో ప్రవర్తిస్తూ తన పనులు తాము చేసుకొంటూ వుంటే సూక్ష్మశరీరం ఏ సిద్ధక్షేత్రంలోనో వుండి తపస్సు చేసి దేవతానుగ్రహాన్ని పొందవచ్చునన్నమాట. అయితే అవిధమయిన తపస్సు చేయటం కూడా సిద్ధానుగ్రహం వుంటేనే సాధ్యమవుతుంది.

ఛాయా పురుషోపాసన

సూక్ష్మశరీరాన్ని వశం చేసుకోటానికి ప్రాచీన గ్రంథాలలో 'ఛాయాపురుషోపాసన' చెప్పబడింది. సాధకుడు ప్రతిరోజూ తన నీడ తనతో సరిగా సమాన ప్రమాణంలో వున్నప్పుడు ఆకాశంవైపు చూడాలి. అది రోజుకు రెండుసార్లు సాధ్యమవుతుంది. అలా చూస్తూ వుంటే ఆ ఆకారపు పరిమాణము ప్రమాణము తగ్గి కొన్నాళ్ళకు చిన్నదిగా అవుతుంది. అది సాధకుని శరీరమే. దానిమీద కలిగే మార్పులను బట్టి ఇహలోకంలో మనకు వచ్చే మంచి చెడులు తెలుసుకోవచ్చు. తీవ్రమైన సాధనవల్ల ఆ మూర్తి మనకంటి ముందునిలిచేస్థితి, ధ్యానంలో మనతో మాట్లాడే దశ తెచ్చుకోవచ్చు. ఆవిధంగా ఛాయారూపవశీకరణంవల్ల ఎన్నో అద్భుతాలను సాధకుడు సాధించ గలుగుతాడు.

వివిధ వర్ణాలు

సూక్ష్మశరీరం సామాన్యంగా తళతళ మెరుస్తూ ఉంటుంది. కొద్దిపాటి రంగుల తేడా వుండవచ్చు. మనిషి యొక్క గుణగణాలను బట్టి ఆ మూర్తి యొక్క వర్ణం వుంటుంది. సాత్వికుని సూక్ష్మం నిర్మలంగా ధవళంగా ప్రకాశిస్తూ వుంటుంది. రాజసలక్షణాలు గలవాని సూక్ష్మం ఎరుపు వన్నెతో అలరుతూ వుంటుంది. అజ్ఞాన తమస్సు ఆవరించిన మూర్ఖునిది నల్లని వన్నెమీరి వుంటుంది. సామాన్యంగా ఎక్కువమంది మిశ్రగుణాలు కలిగివుంటారు గనుక రకరకాల రంగుల ఛాయలు సూక్ష్మదేహం మీద వుంటవి. సూక్ష్మదేహం చూడగలిగిన యోగి ఏ వ్యక్తి యెటువంటివాడో వేరే విచారణ లేకుండా తెలుసుకోగలడు. మనుష్యుల గుణకర్మాను గుణంగా సూక్ష్మదేహాలు వివిధ వర్ణసమ్మేళనంతో అలరుతూ వుంటవి. ''చాతర్వర్ణ్యం మాయా సృష్టం గుణకర్మ విభాగశః'' అన్న గీతావాక్యానికి అర్థం ఈ దృష్టితో తీసుకుంటే ఉచితమూ, సత్యమూ అయిన భావం బోధపడుతుంది. లోకంలో వర్ణవ్యవస్థ వుండవచ్చు, పోవచ్చు. సమాజానికి ఇవాళ అవసరం లేదు. గనుక జీర్ణమైన ఆ వ్యవస్థను తొలగించుకోవచ్చు. కాని గుణకర్మ విభాగం చేత సహజంగా వుండే సూక్ష్మలోక వర్ణవ్యవస్థను తొలగించటం ఎవరివల్లా కాదు.

నిరంతర తపస్సు చేత మానవుడు తన సూక్ష్మానికి కావలసిన, కోరిన ఆకార శక్తులను సంతరింపజేసుకోవచ్చు. ఎప్పుడూ విష్ణు భావన చేస్తే కొన్నాళ్ళ కతని సూక్ష్మానికి అసితాంబోధర నీలవర్ణమూ, చతుర్బాహువులు, పీతాంబరం, కమలాక్షులు మొదలైన లక్షణాలు వచ్చేస్తవి. మరణానంతరం అతడు విష్ణులోక పారిషదు డవుతాడు. ఏ దేవతైనా అంతే, ఉపాస్య దేవత రూపగుణాలు ఉపాసకునికి వస్తవి. 'నా శివశ్శివమర్చతి' మొదలైన వాక్యాలలోని అర్థ మిదే. శివుడు కానివాడు శివుని అర్చించడు అంటే - అద్వైత స్థితి ఉపాసకునకు సిద్ధించాలని సిద్ధాంతము.

సూక్ష్మశరీరాల విశేషాలు, విలాసాలు చాలా చిత్ర విచిత్రంగా వుంటవి. తపస్సాధ కులు తమ యోగాభ్యాసం చేత వాటిని వశం చేసుకొని తమ ఇచ్ఛాశక్తినసుసరించి రూపొం దింపజేసుకొని ప్రవర్తించేలా చేసుకోవచ్చు. ●

చాలామంది మానవులు భౌతికంగా మరణించిన తరువాత, సూక్ష్మ లోకంలో 500 నుంచి 1000 సంవత్సరాల వరకు ఉంటుంటారు కాని, జన్మకూ జన్మకూ మధ్య ఇంత వ్యవధి ఉండాలన్న నిశ్చిత నియమం ఏదీ లేదు. భౌతిక శరీరంలో కాని, సూక్ష్మశరీరంలో కాని ఒక మనిషికి కేటాయించిన జీవితకాలం, అతని కర్మాను సారంగా పూర్వనిర్ధారితమై ఉంటుంది.

జ్యోతిర్వేదం

భచక్రం చాంద్రమానం

ఆకాశంలో కొన్నివేల నక్షత్రాలు కనిపిస్తున్నాయి కదా - మరి 'అశ్వని, భరణి' అంటూ ఇరవై ఏడు నక్షత్రాల పేర్లే చెప్తారేంటి? - అని కొంతమందికి సందేహం వస్తుంది. జ్యోతిశ్శాస్త్ర పరిజ్ఞానం ఏమాత్రం ఉన్నా ఈ సందేహం రాదు.

ఆకాశంలో మన కంటికి కనిపించే కాంతి గోళాలు మూడు రకాలుగా విభజించబడ్డాయి. అవి నక్షత్రములు, గ్రహములు, తారలు. భాగవతాది పురాణాలు శ్రద్ధగా వినేవారి కెవరికైనా ఈ విభజన తెలుస్తుంది.

ధృవ మండలం ఆధారంగా ఈ మహాకాశంలో భూమి ఒకచోట తన చుట్టూ తాను పరిభ్రమిస్తోంది. అంతేకాక - తన చుట్టూ తాను తిరుగుతున్న చంద్రుణ్ణి - తనచుట్టూ తిప్పుకుంటోంది. ఆ చంద్రుడితోపాటు సూర్యుడి చుట్టూ తిరుగుతోంది. భూమి సూర్యుడి చుట్టూ తిరిగే మార్గం వెంట ఒక గీత గీస్తే - ఆ గీత ఒక వృత్తాకారంగా ఉంటుంది. ఆ వృత్తం సమవృత్తాకారంగా ఉండక అండాకార వృత్తంగా ఉంటుంది.

ఈ అండాకార మార్గ ప్రయాణంలో నిలబడి నిత్యం సూర్యుడిని పరీక్షగా చూస్తే ఒక విషయం తెలుస్తుంది. సూర్యుడు కొన్నాళ్ళు దక్షిణంవైపు కదులుతున్నట్లు, అక్కడనుంచీ మరి కొన్నాళ్లు ఉత్తరం వైపు కదులుతున్నట్లు అనిపించడమే ఆ విషయం. అదే ''ఉత్తరాయణం'', దక్షిణాయనం''. దీనికి ప్రధాన కారణం భూమి అండాకారంగా సూర్యుని చుట్టూ పరిభ్రమించడమే.

ఈ పరిభ్రమణం వల్లనే భూమిమీద కొన్ని రోజులు పగటి కాలం ఎక్కువ, కొన్ని రోజులు రాత్రికాలం ఎక్కువ అవడం జరుగుతోంది. అయితే పగలూ, రాత్రీ ఖచ్చితంగా సరిసమానంగా ఉండే రోజులు భూమధ్య రేఖ దగ్గర రెండే ఉన్నాయి. అవి ''ఉత్తరవిషువత్, దక్షిణ విషువత్'' అన్న రెండు రోజులు.

పగటి గరిష్ట కాల బిందువూ, రాత్రి గరిష్ట కాలబిందువూ. పగలూ రాత్రి సరిసమానంగా ఉండే ఆ అండాకార వృత్తాన్ని విభజించి గమనిస్తే - అందులో రకరకాల ఆకారాలుగా కాంతిగోళాలు కనిపిస్తాయి. నాలుగు భాగాల లోను మూడు మూడు చొప్పున కనిపించే ఆ ఆకారాలు పన్నెండూ పన్నెండు రాశుల య్యాయి. అవి కనిపించే ఆకారాలను బట్టే వాటికి ఆ పేర్లు వచ్చాయి. వాటి పేర్లు - మేషము, వృషభము, మిధునము, కర్కాటకము, సింహము, కన్య, తుల, వృశ్చికము, ధనుస్సు, మకరము, కుంభము, మీనము. ఆ ఆకారాలలో ప్రత్యేకంగా కనిపించే కాంతి గోళాలను ''నక్షత్రాలు'' అంటారు. అవి ఇరవై ఏడు.

భూమికీ, సూర్యుడికీ, చంద్రుడికీ సరళరేఖగా ఆకాశంలో తూర్పు పడమరలుగా కనిపించే ఈ కాంతిగోళాలు మాత్రమే నక్షత్రాలు. మిగిలినవి ఆకాశంలో దక్షిణోత్తరాలలో కనిపించేవి తారలు. భూమికి సమీపంగా తళుక్కు తళుక్కుమని అనకుండా నిశ్చలంగా ప్రకాశించే చిన్నచిన్న కాంతిగోళాలు గ్రహాలు.

పగలూరాత్రి సరిసమానంగా ఉండే రోజు నుంచీ సూర్యుడు ఉత్తరంగా కదులుతున్నట్లు కనిపించే బిందువే ''ఉత్తర విషువత్''. ఆరోజు ఇంగ్లీషు తారీకు ''మార్చి 21'' అవుతుంది. అదే రోజు సూర్యుడు కనిపించే రాశి ''మేషరాశి''. ఆ తర్వాత సూర్యుడు నెలనెలకీ రాశి మారుతూ ఉంటాడు.

సూర్యుడు సుమారుగా రోజుకొక డిగ్రీ (భాగ) చొప్పున కదులుతూ ఉంటాడు. వృత్తాకారంగా కదులుతున్న సూర్యుడు 360 రోజులలో 360 డిగ్రీలు ప్రయాణం చేస్తాడు. ఈ 360 డిగ్రీల వృత్తాన్నే 30 డిగ్రీల చొప్పున

పన్నెండు రాశులుగా విభజించారు. ఇదే ''భ చక్రము''. రోజుకొక్క డిగ్రీ చొప్పున 30 రోజులలో ఒక్కొక్క రాశిని దాటుతూ సూర్యుడు 12 నెలలను (ఒక సంవత్సర కాలం) పూర్తిచేస్తాడు.

సూర్యుడు మూడవందల అరవై డిగ్రీలు ప్రయాణం చేసేటప్పటికి - భూమి ఒక ఆవృతం సూర్యుడి చుట్టూ తిరిగినట్లవుతుంది. సూర్యోదయ సూర్యాస్తమానాలతో పగలూ - రాత్రి ఏర్పడి ''దినప్రమాణం'' తెలుస్తోంది.

చంద్రోదయ చంద్రాస్తమానాలతో చంద్రకళల ఆధారంగా తిధులు ఏర్పడి మాసప్రమాణం తెలుస్తోంది.

ఈ రెండూ కలసి ''సంవత్సర కాల ప్రమాణం'' పూర్తవుతోంది.

నక్షత్రమాసం

చంద్రుడు ఒక్కొక్క పౌర్ణమినాడు, ఒక్కొక్క నక్షత్రానికి దగ్గరగా కనిపిస్తాడు. అదంతా ఒక ఖచ్చితమైన లెక్క. ఈ లెక్కలో పౌర్ణమిని మధ్యదినంగా పరిగణించి, దానికి అటు పదిహేను రోజులు, ఇటు పదిహేను రోజులు కలిపి ముప్పై రోజుల ఒక మాసంగా భావింపబడింది. పౌర్ణమినాడు చంద్రుని సమీపంగా ఉన్న నక్షత్రం పేరున ఆ నెలకి ఆ పేరు వచ్చింది. ఉదా : చంద్రుడు పౌర్ణమినాడు చిత్తానక్షత్రానికి దగ్గరగా కనిపించే నెల పేరు ''చైత్రమాసము''. మన తెలుగు సంవత్సరంలో దీనిని మొట్టమొదటి నెలగా గుర్తిస్తాము. ఇలాగే పన్నెండు నెలలూ ఏర్పడ్డాయి.

పౌర్ణమినాడు చంద్రుడు కనిపించే నక్షత్రం	**ఆ మాసము పేరు**
చిత్త-చిత్ర	చైత్రమాసము
విశాఖ	వైశాఖమాసము
జ్యేష్ఠ	జ్యేష్ఠమాసము
పూర్వాషాఢ - ఉత్తరాషాఢ	ఆషాఢమాసము
శ్రవణం	శ్రావణమాసము
పూర్వాభాద్ర - ఉత్తరాభాద్ర	భాద్రపద మాసము
	అశ్వయుజ మాసము
	కార్తీకమాసము
మృగశిర	మార్గశిర మాసము
పుష్యమి	పుష్య మాసము
మఖ	మాఘ మాసము
పూర్వఫల్గుణి - ఉత్తర ఫల్గుణ	ఫాల్గుణి మాసము

ఈ విధంగా సంవత్సరం కాలంలో ఉన్న పన్నెండు నెలలకి పన్నెండు పేర్లు వచ్చాయి. పై లెక్కని దాటి ఏ పౌర్ణమినాడూ చంద్రుడు మిగిలిన నక్షత్రాలకు సమీపంగా కనిపించడు. చంద్రుడి గమనాన్ని బట్టి ఏర్పడిన లెక్క కాబట్టి దీనికి చాంద్రమానం అని పేరు. ●

గ్రంథాలయం

ఉషశ్రీ

'అమృత కలశం'

రామాయణ భారతాల ప్రవక్తగా మహావాగ్మిగా, మంచి రచయితగా ప్రఖ్యాతులైన ఉషశ్రీ రచనల్లో ఈ ''అమృత కలశం'' ఒకటి.

భారతీయ మహాగ్రంథాలపై ఉషశ్రీ గారికున్న సాధికారిక జ్ఞానమూ, సమకాలీన సమాజానికి స్ఫూర్తికరంగా వ్యాఖ్యానించే ప్రతిభాపాటవమూ అందరికీ తెలిసిందే.

ఈ సంపుటిలో నాలుగు కథలు ఉన్నాయి. నాలుగూ పౌరాణిక కథలే. వాటిని చెప్పడంలో ఉషశ్రీ గారు చూపించిన సొగసులు అనేకం. 1963లో ప్రథమ ముద్రణ పొందిన ఈ గ్రంథం ఇటీవలే 'ఉషశ్రీ మిషన్' ద్వారా పునర్ముద్రితమయ్యింది.

అమృతకలశం, మేనక, దేవయాని, విశ్వశాంతి - ఈ నాలుగు కథలు ప్రతి తెలుగువాడూ చదవదగ్గవి. ఈ కథా రచనలో వాడిన శైలి మాధుర్యం, గాంభీర్యం తొణికిసలాడే వచనం. ఉషశ్రీగారి సౌందర్య దృష్టి, లోతైన భావుకత, ఆర్ద్ర హృదయాన్ని ప్రత్యక్షం చేసే పరమ రమణీయత... ప్రతి కథలోనూ కనబడతాయి. వచన కథల్ని తీయని కావ్యంలా వ్రాయడం ఈ రచన ప్రత్యేకత. ఇంకా ఉషశ్రీ రచనలను ఈ సంస్థ విడుదల చేస్తే తెలుగువారికి ఎంతో మేలు చేసినట్లు.

ప్రతులకు : డా. గాయత్రీదేవి, 139, 'ఉషశ్రీ మిషన్', నార్త్ ఉస్మాన్ రోడ్, టి.నగర్, చెన్నై - 600 017.

ప్రపంచ విజ్ఞానాని భారతీయ బహుమానం

నేడు మనం అతి చిన్న సంఖ్య మొదలు అతి పెద్ద సంఖ్య వరకు, అనుతంగా, కేవలం పది అంకెలను (ఒకటి నుండి తొమ్మిది మరియు సున్న) ఉపయోగించి వ్రాయగలుగుతున్నాము. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా అమలులో ఉన్న ఈ పద్ధతిలోని అద్వితీయత ఏమిటంటే 1 నుండి 9 వరకు ప్రతి సంఖ్యా ఒక స్థిర విలువ కలిగియుండి అనంతమైన స్థాన విలువలను కలిగి ఉండడం. ఇక ''ఐహికంగా విలువలేని'' 'సున్న'ను ఏ సంఖ్య చివర చేరుస్తే ఆ సంఖ్య విలువను పదింతలు చేసే విచిత్ర శక్తి ఉంది.

ఈ అద్వితీయ దశ గణిత స్థాన విలువ విధానం ప్రాచీన భారతదేశం నుండే జనించింది. ఈ ''సున్న''కు ఇవ్వబడిన 'గుర్తు', ఆ 'కల్పన' భారతీయ మేధాశక్తి యొక్క మహత్తర సృజనాత్మకత. ప్రసిద్ధ గణిత చారిత్రకుడు డాక్టర్ జి.బి.హాల్‌స్టెడ్ మాటల్లో ''ఈ సున్న గుర్తు సృష్టిలో గల ముఖ్యత్వాన్ని మాటల్లో చెప్ప లేము. ఏమీ లేదనే గాలి మాటకు ఒక స్థానం కల్పించడం, దానికి ఒక పేరు, ఒక రూపం, ఒక గుర్తు, ఒక సహాయక శక్తిని ఇవ్వగలగడం కేవలం భారతజాతి విలక్షణత. ఇది నిర్వాణానికి చేతనత్వం కలిగించడం లాంటిది. ఈ మేధస్సుకీ, మేధాశక్తికీ ఏ ఒక్క గణిత శాస్త్ర కల్పనా సరితూగదు.''

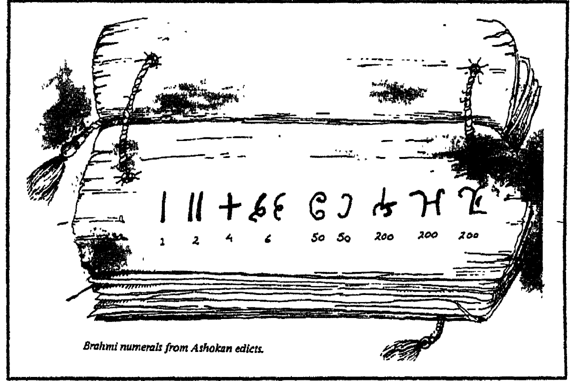
ఎం, గుణకర్

బొమ్మలు : శరణ

దశగణిత స్థాన విలువ విధానం మాత్రమే కాక ఈ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0 అంకెలు కూడా భారతదేశంలోనే పుట్టాయి. ఈ అంకెలు ఆంగ్ల భాషలోనూ, ఇతర విదేశ భాషలలోనూ యథాతథం ఉపయోగింపబడి ''అరబిక్ సంఖ్యలు''గా తరచు పేర్కొన బడ్డాయి. దీనికి కారణం ఐరోపా వారు వీటిని అరబ్బుల నుండి తీసుకున్నారు. నిజానికి ''ఆంగ్ల సంఖ్య''లనేవి ప్రత్యేకంగా లేవు. వాటి జన్మ భారతీయమై మన పురాతన 'బ్రాహ్మి' సంఖ్యల నుండి తయారయ్యాయి.

ప్రపంచ వ్యాప్త విజ్ఞానులందరూ ఈ విషయాన్ని ఏకగ్రీవంగా ఒప్పుకున్నా, ఈ ''ఆవిష్కర్త'' పేరు మాత్రం ఎవరికీ తెలియదు. ఈ విధానం క్రీస్తు శకపు తొలి శతాబ్దంలో కనిపెట్టబడి సుమారు పదవ శతాబ్దం ప్రాంతాల్లో పూర్తి అంగీకారానికి వచ్చినట్లు చారిత్రికులు చెప్తారు. ఈ కాలంలోనే అది దక్షిణ పూర్వ ఆసియా ప్రాంతాలకువ్యాపించి అక్కడినుండి స్పెయిన్ నావికుల ద్వారా ఐరోపా దేశాల్లో ప్రచారం చేయబడింది. ఈవిధంగా దశ గుణిత స్థాన విలువ విధానం, అంకెలు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా వాడుకలోనికి వచ్చాయి.

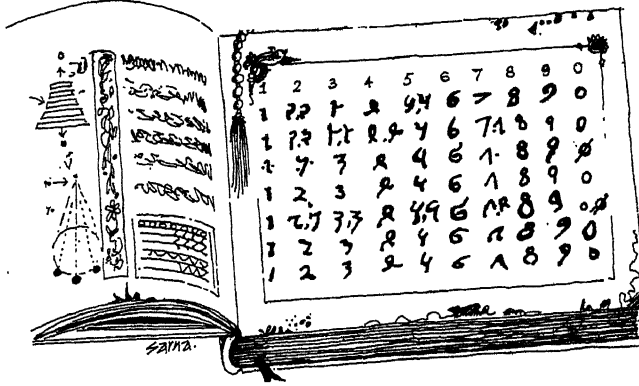
అంకెలకు రూపం కల్పించే ముందు మానవుడు సంఖ్యా సూచకంగా అడ్డు నిలువు గీతలను వాడుతూ ఉండి ఉంటాడు. మన సమకాలీన బాలల వలె ఆనాటి మానవుడు లెక్కించడానికి చేతివ్రేళ్లను ఉపయోగించేవాడు. పదిపదిగా లెక్కించే దశగుణిత విధానానికి ఇదే మూలం కావచ్చును. క్రమంగా చేతివ్రేళ్ళకు తోడు కాలివ్రేళ్లను కూడా ఉపయోగించి ఇరవై ఇరవైగా గణించే విధానం మొదలైంది. ఈనాటికి అనేక గ్రామాల్లో పామరజనం ఉపయోగించే 'కోడి' పద్ధతి ఇదే. మధ్య అమెరికాకు చెందిన పురాతన ''మాయన్లు'' స్థానవిలువ సిద్ధాంతంపై ఆధారపడ్డ పదిపదిగా లెక్కించే విధానాన్ని రూపొందించి సున్నకు ప్రత్యేక గుర్తు వాడారు. కానీ మొత్తంమీద ఈ పద్ధతి చాలా శ్రమ, ఇబ్బందులతో కూడా ఉండేది.

అశోకుని కాలంనాటి 'బ్రాహ్మి' అంకెలు

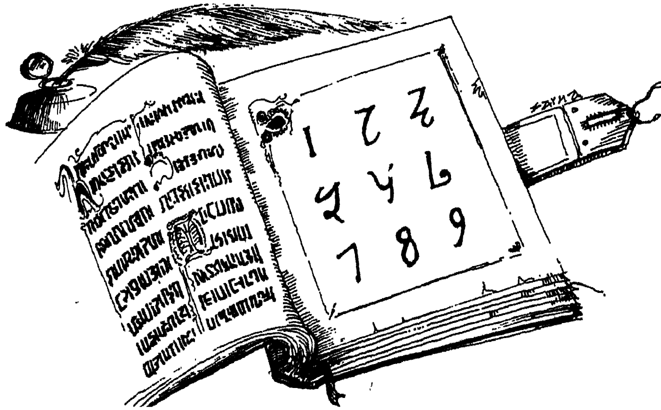
బాబిలోనియన్లు దశగణిత విధానాన్నే కాక అరవై అరవైగా లెక్కించే విధానాన్ని స్థాన విలువ సంఖ్యామానంలో ఉపయోగించేవారు. ఆ తరువాతి సెల్యూకస్ కాలంలో (సిరియాను క్రీ.పూ. 312-65 మధ్య పాలించిన రాజవంశం - అలెగ్జాండరు సేనాని సెల్యూకస్‌ని

కటార్‌తో ప్రారంభమైంది) వారు సున్నను కూడా వాడినట్లు కన్పిస్తుంది కానీ సున్నను వారు సంఖ్యకు చివర వాడలేదు. సంఖ్య మధ్యలో వాడినా దాని విలువ ఇదమిత్థంగా లేదు. అందుచేత మాయన్ల, బాబిలోనియన్ల 'సున్న'కు మనసున్నతో జాపయోగిక సమానత్వం ఇవ్వలేము. ఈజిప్టియన్ పద్ధతిలో - పది యొక్క అన్ని ఘాతాలకు మిలియన్ వరకు ప్రత్యేక గుర్తులు వాడబడినా - సున్న ఉపయోగించబడలేదు. గ్రీకు గణితవేత్తలు, యూదులు సంఖ్యలను సూచించడానికి వారి వారి భాషా అక్షరాలనే వాడుకున్నారు.

12-15 శతాబ్దాల మధ్య యూరప్‌లో అభివృద్ధి అయిన భారతీయ సంఖ్యలు

సింధు లిపి ఇంతవరకు డిసైఫర్ చేయబడకపోయినా ఆనాటి ముద్రికల మీది నిలువు గీతలు సంఖ్యలనే సూచిస్తున్నాయని భావన. సంఖ్యామానానికి ఆధారం ఏది. ఋగ్వేదంలో పదివేలు, 60 వేలు వంటి సంఖ్యలు చెప్పబడ్డాయి. శూన్యం చెప్పబడలేదు. ఇంతకంటే పెద్ద సంఖ్యలు చెప్పబడ్డా వాటి వాడుకకు ఆధారాలు లేవు. తొలి వైదిక ఋషులు లిపిని ఉపయోగించకపోయినా వారు సంఖ్యామానానికిగాను కొన్ని విధాలైన గుర్తులను వాడారని చూపడానికి సాహిత్యపరమైన దాఖలాలున్నాయి.

క్రీ.శ. 976లో స్పెయిన్‌లోని వ్రాతప్రతుల్ల లభ్యమైన భారతీయ సంఖ్యలు

కానీ అశోకుని కాలానికి (క్రీ.శ. 3వ శతాబ్దం) ముందర ఏవిధమైన సంఖ్యా గుర్తులు వాడుకలో ఉండేవనేది మాత్రం తెలియదు.

మొట్టమొదటిసారిగా బ్రాహ్మి, ఖరోష్టి శాసనాలలోనూ, అశోకుని కాలంనాటి శాసనాలలోను బయల్పడ్డాయి. కానీ విధానం మాత్రం పాత కాలం నాటిది అంటే స్థాన విలువ, సున్న ఉపయోగించబడలేదు.

మొదటిసారిగా దశ గణిత సిద్ధాంతం 'సంచేద'నలో దొరికిన గూర్జరదాన శాసనంలో కనుగొనబడింది. ఇందులో ఛేది శకసంవత్సరం 346 (594 క్రీ.శ.) దశగణక స్థాన విలువ పద్ధతిలో చెప్పబడింది. అప్పటినుండి పదవ శతాబ్దం వరకు పాత, కొత్త పద్ధతులు రెండూ శాసనాలు వ్రాయడానికి వాడబడ్డాయి. అంటే మనకు జన్మనిచ్చిన దేశంలోనే ఈ క్రొత్త పద్ధతి అమలులోనికి వచ్చి సర్వత్రా ఆమోదయోగ్యం కావడానికి చాలాకాలం పట్టిందన్నమాట.

క్రొత్త విధానం అమలులోనికి వచ్చినప్పుడు, క్రొత్త గుర్తులేవీ కనబడలేదు. 1 నుండి 9 వరకు సంఖ్యలకు పాతకాలపు అంకెలే వాడుకలో ఉండిపోయాయి. సున్న కొరకు ఒక చుక్క లేదా చిన్న వృత్తం వాడబడ్డాయి. ఇందు వల్లనే అంకె పరిణామ క్రమం అశోకుని కాలం నుండి మొదలై ప్రస్తుత రూపాన్ని సంతరించుకున్నదని చెప్పవచ్చును.

ఈ క్రొత్త సిద్ధాంత జ్ఞానం అతివేగంగా, బహుశా వ్యాపార సంబంధాల మూలంగా, దక్షిణ పూర్వ ఆసియా, పశ్చిమాసియాలకు వ్యాపించింది. తన్మూలంగానే దక్షిణ పూర్వ ఆసియా వారి సంస్కృత శాసనాల్లో శక సం. 605, 608, 735లు దశ గుణిత సాధన విలువ పద్ధతిలో భారతదేశమంతా వ్యక్తీకరించబడింది

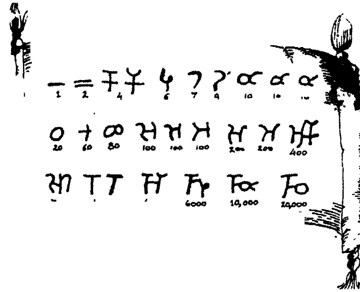
ఈ క్రొత్త సిద్ధాంతం బహుశా అలెగ్జాండ్రియా చేరుకొని అక్కడినుండి పశ్చిమాసియా దేశాలను చేరుకుని ఉంటుంది. యూఫ్రెటిస్ నదీతీరాన నివసించే ''సెవెరస్ సెబోక్త్'' (క్రీ.శ. 662) అనే సిరియన్ క్రైస్తవ పండితుడు భారతీయ సంఖ్యలను పొగుడుతూ ''హిందువుల శాస్త్ర జ్ఞానానికి సంబంధించిన అన్ని చర్చలను నేను విస్మరిస్తాను. వారు సిరియన్‌ల వంటివారు కారు. ఖగోళ శాస్త్రంలో వారు కనుగొన్న

సూక్ష్మ రహస్యాలు గ్రీకులు, బాబిలోనియన్లు కనుగొన్న వాటికంటే గొప్పవి. వారి సాటిలేని గణన విధానం వివరింప శక్యం కానటువంటిది. సంఖ్యా గణనం కేవలం తొమ్మిది గుర్తు లలోనే జరిగిందని మాత్రం నేను చెప్ప గలను. (ఇక్కడ తొమ్మిది గుర్తులే అనడానికి కారణం ప్రాచీన అరబ్బు, లాటిన్ పండితులు 'సున్న'ను అంకెగా పరిగణించ లేదు).''

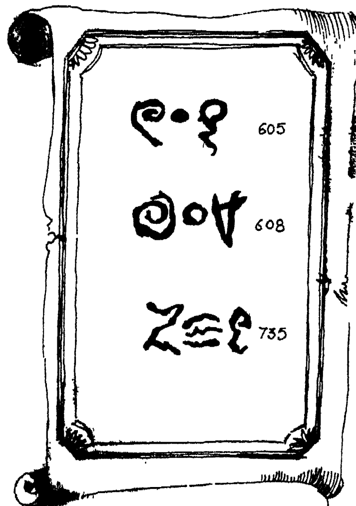
బహుశా తొలి ఇస్లామిక్ అరబ్బులు పురాతన బ్రాహ్మీ గుర్తుల నుండి నేరుగా తీసుకున్న భారతీయ సంఖ్యలను అలెగ్జాండ్రియా, సిరియా విజ్ఞానుల నుండి గ్రహించి ఉంటారు. అలే-మన్సూర్ కాలంలో బాగ్దాదు నగరం ముస్లిం ప్రపంచపు విజ్ఞాన కేంద్రంగా భాసిల్లుతున్న రోజుల్లో కంకుడనే భారతీయ విజ్ఞాని ''సింధింద్'' అనే గ్రంథాన్ని అల్ మన్సూర్ దర్బారుకు తీసుకువెళ్లాడు. (పాలం విమానాశ్రయంలో ఇండియన్ ఎయిర్‌లైన్స్ వారి కంప్యూటర్ విభాగానికి 'కంక్' అనే పేరు పెట్టారు). ఈ 'సింధింద్' గ్రంథం - బహుశా సూర్యసిద్ధాంతమైనా అయ్యుండాలి లేదా బ్రహ్మగుప్తుని బ్రహ్మ సిద్ధాంతమైనా అయ్యుండాలి - క్రీ.శ. 772-773లో అరబిక్ భాషలోనికి తర్జుమా చేయబడింది. ఈవిధంగా అరబిక్ విజ్ఞానులు భారతీయ సంఖ్యలను, దశ గణిత స్థాన విలువ విధానాన్ని అవలంబించారు.

అరబిక్‌లో భారతీయ సంఖ్యలను 'గుబార్' (ధూళి) సంఖ్యలనే వారు. కారణం ప్రాచీన భారతదేశంలో అంకెలను ఒక చెక్క పలకపై జల్లిన ధూళి మీద వ్రాసేవారు. అందుకే అంక గణితాన్ని 'ధూళికర్మ' అనేవారు. ఈ గుబార్ సంఖ్యలు, క్రొత్త దశ గణిత స్థాన విలువ పద్ధతి అరబిక్ ప్రపంచంలో ఎక్కువగా గణిత జ్ఞానులు, ఖగోళ జ్ఞానుల చేత వాడబడింది. క్రీ.శ. 825కి చెందిన అల్-ఖోవారిజ్మి అనే ముఖ్య ఆసియా గణితవేత్త తన గ్రంథంలో భారతీయ సంఖ్యలను ఉపయోగించారు. ఆ గ్రంథాలను ఆ తరువాతి కాలంలో లాటిన్ లోనికి అనువదించారు.

తరువాతి కాలంలో అరబ్బులు 'అబ్జాద్' సంజ్ఞామానాన్ని వాడుకున్నారు. కానీ ఆసరికి

క్రీ.పూ. 2వ శతాబ్ది నాటి నానేఘాట్ (మహారాష్ట్ర) లోని 'బ్రహ్మి' అంకెలు

ఆగ్నేయ ఆసియాలో లభ్యమైన సంఖ్యాశాస్త్రంలో నూత్నపద్ధతి

గుబార్ సంఖ్యలు స్పెయిన్ దేశానికి వ్యాపించాయి. అక్కడ, క్రీ.శ. 10వ శతాబ్దం నుండి, సంస్కృత గ్రీకు మూలమూలాల నుండి అరబ్బీలో వ్రాయబడిన గ్రంథాలను యూరోపియన్ పండితులు లాటిన్ లోనికి అనువాదం చేయడం ప్రారంభించారు. వారు దశగణిత స్థాన విలువ పద్ధతినే కాకుండా గుబార్ సంఖ్యలను కూడా స్వీకరించారు. అందుచేతనే యూరోపియన్ల అతిప్రాచీన వ్రాత ప్రతి - గుబార్ సంఖ్యలను కలిగినది - క్రీ.శ. 976కు చెందిన స్పెయిన్ దేశంలో దొరికింది. ప్రఖ్యాత ఇటాలియన్ గణితవేత్త ''లియోనార్డో ఫిబొనాసీ'' భారతీయ సంఖ్యలను యూరపులో ప్రచారం చేయడంతో అతి ముఖ్య పాత్ర వహించారు. ఆయన వ్రాసిన ''లిబర్ అబాసీ'' (క్రీ.శ. 1202) గ్రంథం మొదటి అధ్యాయం ''ఇండోరు'' (ఇండియన్) విధానంలో అంకెలను చదవడం, వ్రాయడం గూర్చి తెలియచేస్తుంది.

కానీ ఈ భారతీయ సంఖ్యలు, క్రొత్త సిద్ధాంతం అంత సులభంగా ఐరోపాలో ఒప్పుకొనబడలేదు. చర్చిచే అంగీకరించబడిన రోమన్ అంకెల నుండి వాటికి గొప్ప వ్యతిరేకత ఎదురయ్యింది. క్రొత్తలో 'సున్న'ను 6 లేక 9గా మార్చేయడానికి వీలుందని వాదనలు వినిపించాయి. అయినా విజ్ఞానులు, వ్యాపారులకు భారతీయ విధానం చాలా సులభతరంగా అనిపించి క్రమంగా క్రీ.శ. 1600 వచ్చేసరికి యూరపు మొత్తం వాటిని అంగీకరించింది. ఈవిధంగా 1,2,3......9 సంఖ్యలు అచ్చు రూపం దాల్చేటప్పటికి చాలావరకు స్థిర రూపాన్ని సంతరించుకున్నాయి. కాబట్టి దశ గుణిత స్థాన విలువ పద్ధతి, అరబిక్ సంఖ్యలూ కూడా భారతీయ మూలం కలిగినవే.

ఐరోపా గణితవేత్తలు భారతీయ పద్ధతిని ప్రస్ఫుటంగా పొగిడారు. ఫ్రెంచి గణిత ఖగోళవేత్త 'లాప్లేస్' (1749-1829) భారతీయ అంశాన్ని పొగుడుతూ ఇలా అన్నారు ''అన్ని సంఖ్యలనూ కేవలం పది గుర్తుల సహాయంతోనే వ్యక్తీకరించగల గొప్ప విధానాన్ని మనకు భారతీయులు ఇచ్చారు.''

ప్రపంచ సంస్కృతికి భారతదేశపు అత్యుత్తమ కానుక.

వాగ్గేయ వైభవం - 2

పల్లవి :

పరమాత్ముడైన హరి పట్టపురాణివి నీవు

ధర, మము విచారింప దగు నీకు నమ్మా!

చరణాలు

కమలజు గన్న తల్లి కాముని గన్న తల్లి

అమరుల గన్న తల్లి ఆదిమలక్ష్మీ

విమలపు నీ పతికి విన్నపము జేసి, మమ్ము

నెమకి యేలితి దయ నీకే తగునమ్మా!

పాలజలధి కన్యవు పద్మాసనివి నీవు

పాల బండే శ్రీ వేంకట పతి దేవివి

ఏలిన ఇతని బంట్ల కిహపరాలిచ్చీ, మా

పాలగలిగితివి సంబంధము మేలమ్మా!

పదకవితా పితామహుడు అన్నమాచార్య రచించిన సంకీర్తన ఇది.

భగవంతునికీ, భక్తునికీ నడుమనున్న మాధ్యమం 'శక్తి'. 'శ్రీ' శబ్దానికి శ్రుణోతి - శ్రావయతి'. 'విని - వినిపించేది' అని అర్థం చెప్తారు. భక్తుల మొరలు విని, తన పతితో విన్నవించేది కనుక అమ్మవారిని 'శ్రీ' అన్నారు. ఈ ప్రపంచంలో మానవుల పాప పుణ్య కర్మలను విచారించే ప్రకృతి శక్తి లక్ష్మి, నియామకుడు విష్ణువు. కాబట్టి ఆ పరమాత్మునికి పట్టపురాణిగా కొలువు తీరింది శ్రీశక్తి.

సృష్టికర్త బ్రహ్మకు జనని ఆమె. కాముని తల్లి ఆమె. దేవతల తల్లి ఆమె. ఆదిమ శక్తి ఆమె.

క్షీరసాగర పుత్రిక పద్మాసనంపై కూర్చున్నది.

క్షీరసాగర శయనుడైన వేంకటేశుని దేవేరి.

నారాయణ భక్తులకు ఇహపరాలిచ్చే తల్లి.

ఆ విష్ణుభక్తుల పాలగలిగిన జనని, విష్ణుకృపామూర్తి.

నారాయణాశ్రితులకు లక్ష్మీదేవితో జననీ తనయ సంబంధం అతి సహజంగా తెలుస్తుంది.

ప్రకృతి ద్వారా జీవులకు కర్మఫలాలను ప్రసాదిస్తాడు పరమాత్మ. ●

జిజ్ఞాస

(సందేహాలకు సమాధానాలు)

ఎల్.కృష్ణమూర్తి సూళ్ళూరుపేట

ప్ర : వేణువూదుతున్న శ్రీకృష్ణుని విగ్రహం ఇంట్లో ఉండకూడదని మా మిత్రుడొకాయన అన్నాడు. అలాగే రాధాకృష్ణుల విగ్రహం (పటం) ఉంటే సంతానం కలగదనీ, నిలుచున్న లక్ష్మీదేవి పటం ఉండకూడదనీ కూడా విన్నాను. ఇవి నిజమేనా?

జ : మీరు విన్న ఆ మాటలు నిజాలు కావు. మనలో ఇలా అర్థం లేని నమ్మకాలు చాలా ఉండిపోయాయి. ఎవరికో ఏదో కలుగుతుంది. దానికి మరేదో ఒక కారణం ఊహిస్తారు. దానినే శాస్త్రంగా ప్రచారాలు కూడా చేసి పదిమందినీ భయపెడతారు. శ్రీకృష్ణుడు వేణువుతోనూ, రాధతోనూ - ఎలా ఉన్నా మంచిదే. అలాగే లక్ష్మీదేవి పటం కూడా. వీటిని హాయిగా ఇంట్లో పెట్టుకోవచ్చు. నిత్యం పూజించుకోనూవచ్చు.

టి.గీత కనిగిరి

ప్ర : దేవుడి మందిరంలో విగ్రహాలు పెద్దవి ఉండకూడదా? ఉంటే ఏమౌతుంది? స్టీలు, వైట్ మెటల్ విగ్రహాలు పూజకి పనికి వసాయా?

జ : దేవాలయాల్లో పెద్ద విగ్రహాలయినా ఫరవాలేదు. వాటికీ కొన్ని కొలతల్ని ఆగమ శాస్త్రం నిర్దేశించింది. వాటికి పెద్ద ఆగమ విధానాలతో అర్చన ఉంటుంది గనుక, సామూహికమైన ప్రజలకు సంబంధించింది గనుక శాంతికి లోటు రాదు. కానీ ఇంట్లో దేవుడి మందిరాల్లో - శివలింగం అంగుష్ట (బొటనవేలు) ప్రమాణం మించకూడదు అని శాస్త్రం. విగ్రహాలైతే మన చేతి పిడికిలిని మించరాదు. అంతకన్నా ఎక్కువైతే తగిన విశేష అర్చన, శాంతి చేయడం కష్టం. అవి ఇంట్లో అనర్థాలకు కూడా కారణాలౌతాయి. స్టీలు, వైట్ మెటల్ వంటివి విగ్రహాలుగానే కాదు, పూజాద్రవ్య పాత్రలుగా, దీన పాత్రలుగా, హారతి పళ్లేలుగా కూడా వాడుకోవచ్చు.

జె.రాంప్రసాద్ మెదక్

ప్ర : గరుడ పురాణం ఇంట్లో వుంచకూడదంటారు నిజమునా? దేవాలయంలోనే ఉంచాలని కూడా విన్నాను. కేవలం మృతాశౌచంలోనే తప్ప మిగిలిన వేళల్లో చదవకూడదంటారు కదా.

జ : వాటికి శాస్త్రాధారం లేదు. అష్టాదశ పురాణాలూ ఇంట్లో ఉంచుకోవచ్చు. గరుడ పురాణం 18 పురాణాల్లో ఒకటి. వాటిని మృతాశౌచంలో చదవడం వల్ల, అప్పుడు చేసే కర్మకాండ పట్ల కర్తకి శ్రద్ధ కలుగుతుందనీ, ఆ పురాణ మహిమ వల్ల మరణించినవారికి సద్గతి కలుగుతుందనీ - ఆ సమయంలో తప్పనిసరిగా చదువుతారు. అంతేకానీ మిగిలిన వేళల్లో చదవకూడదని కాదు. ఎవరైనా ఎప్పుడైనా చదువుకోవచ్చు. పైగా తెలుసుకోదగ్గ పరలోక విజ్ఞానం, జీవుడి జనన మరణాలకు విషయాలు ఎన్నో ఉన్న గొప్ప గ్రంథమది.

టీ.నీల మదనపల్లి

ప్ర : నది -నదం ఈ రెండింటికీ తేడా ఏంటి?

జ : తూర్పు దిక్కువైపు ప్రవహిస్తూ పోయి, తనంత తానే సముద్రంలో కలిసేది - నది. పడమటి దిక్కున ప్రవహిస్తూ వెళ్ళి, అక్కడ నదితో చేరి సముద్రంలో కలిసేది 'నదం'.

కె. ఆంజనేయులు కడప

ప్ర : ఎందరో అవతారపురుషులు వున్నారిప్పుడు, వారందర్నీ దేవతలుగా భావించవచ్చా?

జ : ఇప్పుడు అవతారాలేవీ లేవు. జ్ఞానులు, సిద్ధులు, భక్తులు, తపస్సంపన్నులు... మొదలైన మహానుభావులు అన్ని కాలాలలోనూ ఉంటారు. వారు అవతార పురుషులూ కారు, దేవతలూ కారు. నమస్కార యోగ్యులు. మనల్ని ఆశీర్వదించి, ఆదర్శంగా నిలిచేవారు మాత్రమే. అవతారాలు ఏమిటేమిటో శాస్త్రాల్లోనే చెప్పబడ్డాయి. కొత్త అవతారాలుండవు.

వి.శ్రీనివాస్ అమలాపురం

ప్ర : స్త్రీలు సాష్టాంగ నమస్కారం చేయవచ్చా?

జ : చేయరాదు. పంచాంగ నమస్కారమే చేయాలి. వక్షస్థలం, శిరస్సు, కన్నులు, మనస్సు, వాక్కు, పాదాలు, చేతులు, చెవులు... వీటితో భూమిని తాకి చేసే నమస్కారం 'సాష్టాంగం'. స్త్రీలు వక్షోభాగం నేలకి తాకేలా నమస్కరించరాదు. స్త్రీలు అష్టాంగంలో వక్షస్థలం, చెవులు, కన్నులు నేలపై తాకించరాదు.

రాగిణి రాజమండ్రి

ప్ర : రామాయణంలో హనుమంతుడు

'రామదూత' మాత్రమే కదా? రామభక్తునిగా చెప్పబడలేదు. ఎందుకని?

జ : భక్తి అంటే భజన చేయడం కాదు. ప్రేమ, గౌరవం, 'సర్వస్వం' అనే భావన. ఆ మూడూ రామునిపట్ల హనుమంతుని కున్నాయి. 'దాసోహం కోసలేంద్రస్య రామస్య' (రాముని దాసుడను) అని హనుమంతుడు ప్రకటించాడు. అంతేగానీ 'దూతోహం' అనలేదు. అంతేకాక - సీతాన్వేషణ సమయంలో, అశోకవనంలోకి ప్రవేశించే సమయంలో - రుద్ర, ఇంద్ర, యమాదులకు నమస్కరించడానికి ముందు ''నమోస్తు రామాయ సలక్ష్మణాయ, దేవ్యైచ తస్యై జనకాత్మజాయై'' - అని సీతాదేవిని, లక్ష్మణసహితుడైన రాముని నమస్కరించాడు. దీనిబట్టి దైవంగా కూడా హనుమంతుడు రాముని ప్రథమ స్థానంలో నుంచాడని స్పష్టమౌతుంది. ఇలాంటి ఉదాహరణలు వాల్మీకి రామాయణంలో అనేకం కనబడతాయి.

టి.విశ్వనాథ్ తిరుపతి

ప్ర : యోగాసనాలు వేస్తూ ఉంటే, ఎంత కాలానికి 'యోగి' కాగలం?

జ : యోగాసనాలు వేసినంత మాత్రాన యోగి కాడు. క్రమం తప్పకుండా యోగాసనాలు వేస్తే, మంచి ఆరోగ్యవంతుడౌతాడు. అంతే. యోగవిద్యవేరు, యోగాసనాలు వేరు. 'యోగశ్చిత్తవృత్తి నిరోధః' - అన్నారు పతంజలి. చిత్తవృత్తులు నిరోధించి, పరమాత్మతో కలిగే సంయోగమే యోగం. దానికి అష్టాంగయోగం ఆధారం. యమ, నియమ, ప్రాణామయ, ధ్యానాదులు ఇందులో చెప్పబడతాయి. అది ఆహార విహార నియమాలతో, ఇంద్రియ నిగ్రహాలతో సాగించాల్సిన సాధన.

గమనించండి

మహామంత్రాలని పాటలుగా చేయడం మహా పాపం

ఇటీవల చాలా క్యాసెట్ కంపెనీలు గాయత్రీ మహామంత్రాన్ని పాటగా స్వరపరచి కేసెట్లు విడుదల చేశారు. ప్రజల్లో ఉన్న భక్తితో వ్యాపారం చేసుకునే పెడధోరణుల్లో ఇదొకటి.

అందుకే మహామంత్రాలను రహస్యంగా దాచివుంచారు పెద్దలు. యోగ్యులు, ఆర్ష హృదయాన్ని గ్రహించగలిగేవారు మాత్రమే గొప్ప విద్యల్ని తెలియజేయాలి. లేకపోతే ఇలాంటి అనర్థాలు సంభవం.

వేదమంత్రాలు ఉదాత్త, అనుదాత్త, స్వరిత - అనే స్వరాలతో ఉంటాయి. అవి సంప్రదాయ సిద్ధం. ఋషి నిర్దేశం. కీర్తనలుగా పాడుకోడానికి వేద హృదయం తెలిసిన మహాత్ములే స్తోత్రాలు, కీర్తనలు రచించారు. వాటిని ఎలాగైనా స్వరపరచుకోవచ్చు. కానీ జపించుకోదగ్గ మహామంత్రాలని కేసెట్లుగా, పాటలుగా, భజన్లుగా చేయడం వేదమాతకి ద్రోహం చేయడమే. వాటిని విన్నా అనర్థదాయకమే. భజనలకి, పాటలకి ఉపయోగించే కీర్తనలు వేరు. అష్టాక్షరి (ఓం నమో నారాయణాయ), పంచాక్షరి (ఓం నమశ్శివాయ) వంటి మంత్రాలను కూడా పాటలుగా పాడకూడదు.

అక్షరాలు కూడా సరిగ్గా రానివాళ్ళు, కేవల ధనం వుందనే ఒకే ఒక్క అర్హతతో ఇలాంటి వ్యాపారం చేస్తే ఇటువంటి అనర్థాలే జరుగుతాయి. ప్రజల్లో కూడా అవగాహన పెరగాలి. అప్పుడే ఇలాంటి పెడధోరణుల్ని బహిష్కరించగలరు.

ఇటువంటి విపరీత ధోరణులు విశ్వక్షేమానికే భంగకరాలు. - సంపాదకుడు

'ఆరోగ్యపీఠం' - శీర్షికకు ఆహ్వానం

ఆయుర్వేదంలో విశేష ప్రావీణ్యం పొంది, విశిష్ట ఆయుర్వేద వైద్యురాలిగా ప్రసిద్ధురాలైన

డా. గాయత్రీదేవి

(మహావాగ్మి 'ఉషశ్రీ'గారి కుమార్తె)

పాఠకుల ఆరోగ్య సమస్యలకు, నెలనెలా 'ఋషిపీఠం' ద్వారా సమాధానాలివ్వనున్నారు. పాఠకులంతా ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని, తమ సమస్యలను, సందేహాలను ''ఆరోగ్యపీఠం, ఋషిపీఠం, భారతీయ మానస పత్రిక, నెం.3, కామారాజశాలై, ఫస్ట్ ఫ్లోర్, అశోక్‌నగర్, చెన్నై - 600 083'' చిరునామాకు పంపవచ్చు. వాటికి సమాధానాలను, సలహాలను ''ఋషిపీఠం - భారతీయ మానస పత్రిక''లో ప్రచురిస్తాం.

- సంపాదకుడు

ప్రతిస్పందన

భారతీయ సంస్కృతి యొక్క బహు ముఖ వైశిష్ట్యాన్ని నేటి పాఠకులకు అందించుటకు ''ఋషిపీఠం'' వంటి భారతీయ మానస పత్రిక పూనుకోవటం అత్యంత అభినంద నీయం. ఆర్ష ధర్మ ప్రచారానికి ఉత్తమ వాహికగ 'ఋషిపీఠం' వెలువడగలదని ఆశిస్తున్నాను.
జానమద్ది హనుమచ్ఛాస్త్రి కడప

'ఋషిపీఠం' పూర్తిగా చదివాను. అన్ని శీర్షికలూ బాగున్నాయి. సంకల్ప బలాన్నిచ్చే నామాలు, అపౌరుషేయాలు, వాగ్గేయ వైభవం, జిజ్ఞాస మొదలైనవి నాకు బాగా నచ్చాయి. ఇవన్నీ కొనసాగించవచ్చు. 'జిజ్ఞాస' చాలా అవసరం. ఇంకో రెండో పేజీలున్నా తప్పు లేదు. ఏమైనా 'ఋషిపీఠం' ఖచ్చితంగా అందర్నీ చదివిస్తుంది.
రావికొండలరావు చెన్నై

'ఋషిపీఠం' ఆమూలాగ్రం చదివి సంతోషించాను. మన సంస్కృతీ సంప్రదాయాల్ని జనం మర్చిపోతున్న మాట నిజం - ప్రస్తుత సమాజానికి ఈ పత్రిక చాలా అవసరం - మీ ఋషిపీఠం, ప్రతి హృదయపీఠాన్ని అలరిస్తుంది. అభినందనలు.
మల్లాది సూరిబాబు విజయవాడ

భారతీయతను అక్షర రూపంలో సాక్షాత్కరించి, సమగ్రంగా ప్రతిబింబించే 'ఋషిపీఠం'కు రూపకల్పన చేసి, వెలువరించినందుకు మనఃపూర్వక అభినందనలు. ఈ తరం ప్రజలకు కావలసిన రీతిలో సంస్కృతి, సంప్రదాయం సంబంధమైన అనేక విషయాలను సరళమైన భాషలో వ్యాసాలుగా అందించిన తీరు అమోఘం. వ్యాస మహర్షితో మొదలైన రచనలు, శీర్షికలు అన్నీ బాగున్నాయి. 'ఆయుర్వేదం' గూర్చి ప్రతి నెల శీర్షిక వెలువరిస్తే బాగుణ్ణు. ఈ పత్రిక సంవత్సర చందా చెల్లించినందుకు పూర్తిగా తృప్తిపడ్తున్నాను.
పి.రామకృష్ణ నెల్లూరు

వ్యాసుని ముఖచిత్రంతో వెలువడిన 'ఋషిపీఠం' మాకెంతో నచ్చింది. 'గురుపూర్ణిమ' అంటే 'వ్యాసపూర్ణిమ' అని మీ పత్రిక చదివిన తరువాతే మాకు తెలిసింది. ప్రతి యొక్క విషయమూ చాలా సరళంగా, తెలిపినందుకు కృతజ్ఞతలు.
గుమ్మడి కృష్ణారావు పూనూరు

నేనంటే?

హంసతూలికా తల్పం మీద శ్రీరామచంద్రుడికి నిద్రపట్టడం లేదు. అటూ ఇటూ దొర్లుతున్నాడు. ''నేను'' (అహం) అంటే ఏమిటి? అది తెలుసుకోవాలని ఆరాటపడుతున్నాడు. ఇక లాభం లేదని, అర్ధరాత్రని కూడా ఆలోచించకుండా, వసిష్ఠాశ్రమానికి పరుగెత్తాడు. వసిష్ఠుడు తలుపులు మూసుకుని గాఢనిద్రలో వున్నాడు. శ్రీరాముడు తలుపు తట్టాడు. ''ఎవరు?'' అని అడిగాడు వసిష్ఠుడు. ''నేను... నేను స్వామీ'' అన్నాడు శ్రీరాముడు. అర్ధరాత్రివేళ ఆ గొంతు అర్థం కాక-

''నేనంటే?'' అన్నాడు వసిష్ఠుడు.

''అదే, అది తెలుసుకుందామనే వచ్చాను గురుదేవా'' అన్నాడు శ్రీరాముడు తాపీగా.

- ఆర్. రేవతి

డాక్టర్ వేమన

''డాక్టర్ వేమన'' అనగానే ఆశ్చర్యంగా ఉంది కదూ. వేమనని కవిగా, శతకకర్తగా, యోగి పుంగవునిగా, మత సంస్కర్తగానే కాక రసాయన శాస్త్ర కోవిదునిగా, ''వైద్య విజ్ఞానవేత్త''గా కూడా గురించారు.

డా. గాయత్రీ దేవి

సాధారణంగా 'డాక్టర్' లేదా 'వైద్యుడి'కి ఉండవలసిన పరిజ్ఞానం ఏమిటి?

శరీర నిర్మాణం, శరీరంలోని అవయవాలు ఏవిధంగా పనిచేస్తాయి, ఎటువంటి మార్పులొస్తే వ్యాధులుగా గుర్తించాలి, ఎటువంటి ఆహారం తీసుకుంటే ఆరోగ్యానికి మంచిది - మొదలయిన అంశాలు తెలిసి ఉండాలి. వ్యాధి నిర్ధారించి వైద్యం చేయగలగాలి.

వేమన పద్యాల ద్వారా ఆయనకు వైద్య విజ్ఞాన శాస్త్రంలో ఉన్న పరిజ్ఞానాన్ని మనం గ్రహించవచ్చు. మచ్చుకి కొన్ని.

★ ప్రాణులు జీవించడానికి, వాటిలో పెరుగుదల జరగడానికీ ఆహారం ఎంత అవసరమో ఇటు ప్రాచీన వైద్య విజ్ఞాన గ్రంధాలూ, అటు ఆధునిక పరిశోధనలూ - రెండూ చెప్తున్నాయి. ఆహారం లేకపోతే దేహంలో పెరుగుదల తగ్గిపోవడం, అలాగే ఎక్కువైతే వివిధ రకాల వ్యాధులు రావడం, కొన్ని సమయాల్లో మరణించడం కూడా సంభవిస్తూంటుంది. ఈ విషయాన్ని వేమన ఇలా చెప్తున్నాడు.

''అన్నమధికమైన నరయు మృత్యువు నిజం
బన్న మంటకున్న నాత్మనొచ్చు
చంపు పెంపు బువ్వ చాలదా వెయ్యేల
విశ్వదాభిరామ వినురవేమ.''

ప్రతిరోజూ ఆహారంలో తీసుకోవలసిన పదార్థాలు కూడా సూచించాడు వేమన.

''ఉప్పు లేని కూర యూనంబు రుచులకు
పప్పు లేని తిండి ఫలము లేదు.''
''నెయ్యి లేని కూడు వియ్యాన కసువది
కూరలేని తిండి కుక్కతిండి''

అంటే ప్రతిదినం మనం తీసుకునే ఆహారంలో పప్పు, కూర, నెయ్యి, ఉప్పు మొదలయినవి ఉండాలన్నమాట. పప్పులో ప్రోటీన్లున్నాయి. కూరల్లో (కాయగూరలు లేదా ఆకు-కూరలు) విటమిన్లు, ఖనిజ లవణాలు, నేతిలో కొవ్వు పదార్థాలు ఉన్నాయి. ఉప్పు సోడియం క్లోరైడ్. ఇవన్నీ రోజూ తీసుకోవలసిన సమతుల ఆహార పదార్థాలు.

★ ప్రజలు సాధారణంగా ఆరోగ్యకరమైన పదార్థాల కంటె మాదక పదార్థాలవైపు ప్రీతి చూపిస్తారు.

''కల్లు కిచ్చునట్లు చల్లకియ్యగ లేరు'' అన్నాడు.

కల్లు (లేదా ఈనాటి నాగరికులు సేవించే బ్రాందీ, వైన్ మొదలయిన మత్తు పదార్థాలు) సేవించటానికి ఎంతో డబ్బు తగలబెడతారు. కానీ ఎంతో చౌకగా వచ్చే మజ్జిగ విలువ గ్రహించటం లేదు. ప్రతిరోజూ రెండు గ్లాసుల మజ్జిగ తాగితే ఆరోగ్యకరం.

మత్తు పదార్థాల వల్ల కలిగే హానిని ఒక్క వాక్యంలో ఎంతో చక్కగా చెప్పాడు.

''బంగి త్రాగువాడు బలువబోడు''

నేటి శాస్త్రజ్ఞులు పరిశోధనలు జరిపి ఆవుపాలు పుష్టికరమనీ, అన్ని వయసులవారూ, రోగులూ కూడా సేవించవచ్చనీ చెప్తున్నారు. ఈ విషయాన్ని వేమన ఆనాడు -

''ఆవుపాలు శివునకభిషేకమున కౌను
ఆవు పాలు జూడ నౌషధంబు
ఆవుపాల నున్న అతిశయమెరుగడీ
విశ్వదాభిరామ వినురవేమ.''

★ దేహాన్ని ఆయుర్వేదీయులు ''దిహ్యతే వర్ధతే ఇతి దేహః'' అని నిర్వచిస్తే, పాశ్చాత్యులు మరోవిధంగా నిర్వచించవచ్చు. ఈ శాస్త్రీయ నిర్వచనాలు అర్థం కావాలంటె కొంత శాస్త్ర పరిజ్ఞానం కావాలి. అయితే దేహానికి వేమన నిర్వచనం సామాన్యునికి కూడా అర్థమవుతుంది.

''కడుపులోన మలము కడమెల్ల యెముకలు
అరసి చూడ పైన మురికితోలు''

ఇందులో వేమన వైరాగ్యంతో పాటుగా

యదార్థం కూడా స్పష్టంగా అర్థమవుతుంది.

★ వైద్యుడు, రోగికి మృత్యువు సమీపిస్తున్నదీ లేనిదీ గ్రహించగలిగి ఉండాలి. అందుకోసం వారు మృత్యులక్షణాలు, అరిష్ట లక్షణాలు తెలుసుకొని ఉంటారు. వేమన తన కవితా ధోరణిలో ఆ లక్షణాలు ఎలా వివరించాడో చూడండి.

''కపము మీరి మరియు కనులు మూతలుపడి
బుద్ధి తప్పి చాల పుడమి మరచు''

★ వ్యాధుల చికిత్సలో పథ్యము ఆవశ్యకతని తెలియజేస్తూ

''మందు దినువరకు పథ్యము
పొందుగ నుండంగ వలయు పుడమిని దాసై
మందు దిని పథ్యముడిగిన
నెందున నా వ్యాధి కుదరదిలపై వేమా''

అంటాడు. పథ్యము చెయ్యకపోతే రోగము తగ్గదు అని భావము.

★ ఈరోజు అందరికీ ఐరన్ టానిక్స్ గురించి తెలుసు. వేమన పద్యాలలో ఐరన్ టానిక్స్ గురించి ప్రస్తావించాడు.

''ఉక్కు శుద్ధి చేసి యుంచి తినెడివాడు
ఉక్కు దిటవు వలెనె యుండు జగతి''
''ఉక్కు బండ్లు దిన్న నుద్దీపనము జేయు
నుక్కు బండ్లు దిన్న దుడుగు వ్యాధి''

ఇనుము గురించే కాకుండా సున్నము (కాల్షియం), కస్తూరి, నాభి, హరిదళము మొదలయిన ఔషధ ద్రవ్యాలతో కూడా పరిచయం ఉన్నట్లు కొన్ని పద్యాల ద్వారా తెలుస్తోంది.

★ వైద్యుడంటే ఎలా ఉండాలో వివరిస్తున్నాడు.

''వ్యాధి యెరుగనట్టి వైద్యమదేలనో
వ్యాధి తెలియనట్టి వైద్యుడేల?''
''దిక్కులేని రోగి దీనత బాపిన
పురుషుడిహము నందు పూజ్యుడగును.''

వైద్యశాస్త్ర పరిజ్ఞానం ఉన్నవారికి ఈ పద్యాల ద్వారా శాస్త్రగతమైన విషయాలు తెలుసుకోవలసిన అవసరం ఉండదు. అయితే ఆ పరిజ్ఞానం లేనివారు కూడా శాస్త్ర జ్ఞానాన్ని పొందాలనే వేమన తన కవితా పటిమతో శాస్త్ర జ్ఞానాన్ని జోడించాడని అనిపిస్తుంది. అలా జోడించడం వల్లనే కవిగా చిరస్థాయిలో నిల్చిపోయిన వేమనకు వైద్యశాస్త్ర జ్ఞానం కూడా ఉందని మనం తెలుసుకోగలుగుతున్నాం. ఈ విషయాలు తెలుసుకున్న తరువాత వేమనని ''డాక్టర్'' అనాలా? వద్దా? ●

సంస్కృతం 'రక్షా' కవచం

ఒక రక్షరేకు మీది సంస్కృత మంత్రాన్ని సరిగా ఉచ్చరించినట్లయితే, ఆధ్యాత్మికంగా లాభదాయకమైన స్పందనశక్తి దానికి ఉంటుంది. ఆదర్శప్రాయంగా నిర్మించిన సంస్కృత వర్ణమాలలో యాభై అక్షరాలుంటాయి. ప్రతి అక్షరానికీ నిర్దిష్టంగా స్థిరమైన ఉచ్చారణ ఒకటి ఉంటుంది.

లాటిన్ భాష ప్రాతిపదికగా ఏర్పడిన ఆంగ్ల వర్ణమాల సంగతి వేరు. దీంట్లో ఉండే ఇరవయ్యారు అక్షరాలూ వివిధ ధ్వనుల భారాన్ని మొయ్యలేక సతమతమవుతూ ఉంటాయి. వీటిని గురించి జార్జి బెర్నార్డ్ షా, మంచి తెలివిగా, సహజ హాస్య స్ఫోరకంగా ఒక వ్యాసం రాశాడు. తనకు అలవాటయిన నిర్దాక్షిణ్య ధోరణిలో శ్రీ షా (''ఇంగ్లీషు భాషకొక ఇంగ్లీషు వర్ణమాలను ప్రవేశపెట్టడానికి అంతర్యుద్ధ మొకటి జరగవలసి వచ్చినా... నేను దానిని బాధపడను.'') నలభై రెండు అక్షరాల కొత్త వర్ణమాలను చేబట్టాలని కోరాడు. (విల్సన్ రాసిన 'ది మిర్యాక్యులస్ బర్త్ ఆఫ్ లాంగ్వేజ్' అన్న గ్రంథానికి రాసిన తొలిపలుకు చూడండి). ఆ మాదిరి వర్ణమాల, పరిపూర్ణత విషయంలో, సంస్కృత వర్ణమాలకు చేరువగా వస్తుంది. సంస్కృత వర్ణమాలలో యాభై అక్షరాలుండడం వల్ల ఉచ్చారణలో తప్పులు రానివ్వదు.

మొహంజో-దారో, హరప్పాలలో బయల్పరిచిన కొన్ని గొప్ప హైందవ నగరాలు, ''కేవలం ఉజ్జాయింపుగా ఊహించడానికి మాత్రమ వీలయిన యుగానికి మనల్ని తీసుకు పోగల మహత్తర సంస్కృతి కొకదానికి భారత భూమిలో పూర్వ చరిత్ర ఒకటి ఉండి తీరాలి'' అని సాక్ష్యమిస్తున్నాయి.

ఈ భూమి మీద, నాగరిక మానవుడికి మహోజ్జ్వలమైన ప్రాచీన చరిత్ర ఉందన్న భారతవాదం నిజమయినట్లయితే, ప్రపంచంలో అత్యంత ప్రాచీనమైన సంస్కృత భాషే అత్యంత పరిపూర్ణమైన భాష అని చెప్పడానికి వీలవుతుంది. ఏషియాటిక్ సొసైటీ వ్యవస్థాపకుడు సర్ విలియం జోన్స్ ఇలా అంటాడు : ''సంస్కృత భాషకి - దాని ప్రాచీనత విషయం ఏమైనా - దానికి అద్భుతమైన ఒక నిర్మాణక్రమముంది; అది గ్రీకు భాష కంటె పరిపూర్ణమైనది, లాటిన్ కంటె విస్తృతమైనది; ఈ రెండిటికంటె ప్రశస్తంగా పరిష్కృతమైనది.'' **- ఒక యోగి ఆత్మకథ**

కాలమాన చక్రము

ఈ క్రింద తెలిపిన 30 సంవత్సరవులు ఆయా సంవత్సరములందు మార్చి 15 నుండి ఏప్రిల్ 15 మధ్య ఆరంభమగుచుండును.

1. ప్రభవ	1927	1987	2047
2. విభవ	1928	1988	2048
3. శుక్ల	1929	1989	2049
4. ప్రమోదూత	1930	1990	2050
5. ప్రజాపతి	1931	1991	2051
6. అంగీరస	1932	1992	2052
7. శ్రీముఖ	1933	1993	2053
8. భావ	1934	1994	2054
9. యువ	1935	1995	2055
10. ధాతు	1936	1996	2056
11. ఈశ్వర	1937	1997	2057
12. బహుధాన్య	1938	1998	2058
13. ప్రమాధి	1939	1999	2059
14. విక్రమ	1940	2000	2060
15. వృష	1941	2001	2061
16. చిత్రభాను	1942	2002	2062
17. స్వభాను	1943	2003	2063
18. తారణ	1944	2004	2064
19. పార్థివ	1945	2005	2065
20. వ్యయ	1946	2006	2066
21. సర్వజిత్	1947	2007	2067
22. సర్వధారి	1948	2008	2068
23. విరోధి	1949	2009	2069
24. వికృతి	1950	2010	2070
25. ఖర	1951	2011	2071
26. నందన	1952	2012	2072
27. విజయ	1953	2013	2073
28. జయ	1954	2014	2074
29. మన్మథ	1955	2015	2075
30. దుర్ముఖి	1956	2016	2076
31. హేవిళంబి	1957	2017	2077
32. విళంబి	1958	2018	2078
33. వికారి	1959	2019	2079
34. శార్వరి	1960	2020	2080
35. ప్లవ	1961	2021	2081
36. శుభకృత్	1962	2022	2082
37. శోభకృత్	1963	2023	2083
38. క్రోధ	1964	2024	2084
39. విశ్వావసు	1965	2025	2085
40. పరాభవ	1966	2026	2086
41. ప్లవంగ	1967	2027	2087
42. కీలక	1968	2028	2088
43. సౌమ్య	1969	2029	2089
44. సాధారణ	1970	2030	2090
45. విరోధికృత్	1971	2031	2091
46. పరీధావి	1972	2032	2092
47. ప్రమాదీచ	1973	2033	2093
48. ఆనంద	1974	2034	2094
49. రాక్షస	1975	2035	2095
50. నల	1976	2036	2096
51. పింగళ	1977	2037	2097
52. కాళయుక్తి	1978	2038	2098
53. సిద్ధార్థి	1979	2039	2099
54. రౌద్రి	1980	2040	2100
55. దుర్మతి	1981	2041	2101
56. దుందుభి	1982	2042	2102
57. రుధిరోద్గారి	1983	2043	2103
58. రక్తాక్షి	1984	2044	2104
59. క్రోధన	1985	2045	2105
60. అక్షయ	1986	2046	2106

విద్యలకు ఆధిదేవుడు

శ్రావణశుద్ధ పూర్ణిమ
(26.8.99) శ్రీ హయగ్రీవ జయంతి

విశుద్ధ విజ్ఞాన ఘనస్వరూపం
విజ్ఞాన విశ్రాణన బద్ధదీక్షం
దయానిధిం దేహభృతాం శరణ్యం
దేవం హయగ్రీవ మహం ప్రపద్యే

శ్రీ మన్నారాయణుని గురురూపం హయగ్రీవమూర్తి. లౌకిక విద్యల నుండి, బ్రహ్మ విద్యల వరకు అధిష్ఠానమైన విద్యాశక్తిని విష్ణుపరంగా భావన చేస్తే 'హయగ్రీవుడు'. శివపరంగా 'దక్షిణామూర్తి'. దేవీపరంగా 'శారదామూర్తి'.

హయశీర్షుడనే మహారాక్షసుడు లోక కంటకుడై, విద్యలనపహరించాడు. తనవంటి ఆకృతి గలవాని చేతిలోనే మరణం అతడు కోరిన వరం. నారాయణుడు హయగ్రీవ (గుఱ్ఱపు శిరస్సు గలవాడు) రూపంలో ఆవిర్భవించి రాక్షస సంహారం చేసి, విద్యలను సముద్ధరించాడు.

విద్యలు రాక్షసబుద్ధుల చేతిలో పడితే లోక కంటకాలు అవుతాయి. అవి సన్మార్గంలో నడిపి, శ్రేయస్సు కలిగించాలంటే రాక్షసత్వం తొలగాలి. కాబట్టి విద్యలను నారాయణుని అనుగ్రహంతో సంపాదించాలి. అదే హయగ్రీవుని దివ్యావతార గాథలోని మర్మం.

విద్యలు నేర్వదలచిన విద్యార్థినీ విద్యార్థులందరూ హయగ్రీవుని పూజించి, ధ్యానించితే బుద్ధికి చురుకుతనం వచ్చి, విద్యల్లో ఆరితేరతారు.

సుప్రసిద్ధమైన హయగ్రీవ స్తోత్రం

జ్ఞానానందమయం దేవం
నిర్మల స్ఫటికాకృతిమ్
ఆధారం సర్వ విద్యానాం
హయగ్రీవ ముపాస్మహే

విద్యలకు ఫలం - జ్ఞానం, ఆనందం. ఆ రెండింటి దైవం హయగ్రీవుడు. నిర్మలమైన స్ఫటికం వలె స్వచ్ఛమైనవాడు. సర్వ విద్యలకు ఆధారమైనవాడు.

హయగ్రీవోపాసన ప్రభావం వలన గొప్ప వాక్శక్తి లభిస్తుంది.

వాచాం ప్రవాహైః అనివారితైస్తైః।
మందాకినీం మందయితుం క్షమం తైః॥

గంగా ప్రవాహాన్ని సైతం చిన్నబరచే, అడ్డులేని వాక్ప్రవాహం హయగ్రీవోపాసకులకు లభిస్తుందని మహాకవి దేశికేంద్రుల మాట.

విద్యలలోకెల్లా బ్రహ్మవిద్య సారం. అది హయగ్రీవుని ముఖారవిందం నుండి వెలువడినది.

ఈనాటి శాక్తేయ పరంపరలో నున్న శ్రీవిద్యా సాంప్రదాయంలోని మంత్రములు, ఇతర సప్తకోటి మహామంత్రములు, తంత్రములు హయగ్రీవుని నుండి ఉదయించినవే.

ప్రసిద్ధమైన శ్రీమద్భాగవతం 'హయగ్రీవ బహ్మవిద్య' గా ప్రసిద్ధిగాంచినది. శ్రీ దేవీ భాగవతం కూడా ఇదే కోవకి చెందింది.

శ్రావణపూర్ణిమ రోజున హయగ్రీవుని ఆవిర్భావం జరిగిందని సమస్త పురాణాలు వచిస్తున్నాయి. ఆరోజున శనగలు, ఉలవలు గుగ్గిళ్ళగా వండి శ్రీహయగ్రీవునికి నివేదన చేసి అర్చిస్తే విద్యాబుద్ధులు లభిస్తాయి. వ్యాస వాల్మీకాదులు కూడా హయగ్రీవుని అనుగ్రహవశం చేతనే వాక్కులు పొందారు.

వ్యాసాదయోపి వ్యపదేశ్య వాచః
స్ఫురంతి సర్వే తవశక్తిలేశైః

ఆదిశంకరులు, శ్రీరామానుజులు - మొదలైన ఆచార్యులు కూడా హయగ్రీవోపాసనతో విద్యాబలం పొందారు. ఆయా కాలాల ప్రజలను తరింపజేసే విధంగా సిద్ధాంతాలను ఆ స్వామి అనుగ్రహం చేతనే ఆవిష్కరింపజేశారు.

వామాంకాన లక్ష్మీదేవితో తెల్లని కమలంపై కూర్చొని, తెల్లని శరీరచ్ఛాయతో శంఖ, చక్ర, పుస్తక, చిన్ముద్రలను దాల్చిన చేతులతో వేదఘోషతో కూడిన అశ్వముఖంతో ప్రకాశించే స్వామి హయగ్రీవుడు. ●

ఆపవాక్యం

మిత్రస్య చక్షుషా సమీక్షామహే (యజుర్వేదం)

''మనమంతా మిత్రదృష్టితో చూసుకుందాం''

మంచిని కోరుకోవడంలో వేదం అనేక గొప్ప వాక్యాలనందిస్తోంది. సత్సంకల్పం, సదుద్దేశం - ఇవి ఉంటే సత్కర్మ, సత్ఫలం సహజంగా సిద్ధిస్తాయి. ప్రపంచమంతా ఒకరినొకరు స్నేహపూర్వకమైన చూపుతో చూసుకోవాలని పై వాక్యం చెప్తోంది. 'స్నేహం' అనగానే శ్రేయోభిలాషతో పాటు, అవతలివారి మేలు కోరడం, ఆనందాలలో కలసి జీవించడం, ఆపత్సమయంలో ఆదుకోవడం... అనే గుణాలు స్ఫురిస్తాయి. ఆ మిత్రతా గుణాలతో జగమంతా ఉండాలనే విశ్వజనీనమైన ఆకాంక్ష.

ఇలాంటి అనేకానేక వాక్యాల ద్వారా - వేదం విశ్వానిదంతటిదీ అనీ, విశ్వశ్రేయోదృష్టితో అందించిన మహావిజ్ఞానమని సుస్పష్టమౌతుంది. 'సమీక్షామహే' అంటే - 'సమగ్రంగా దర్శిద్దాం' అని భావం. పరిపూర్ణంగా మిత్రతా దృష్టితో చూడాలి.

అంతేకాక - పై వాక్యానికి మరో అర్థం కూడా చెప్పవచ్చు.

'మిత్రుడు' అంటే సూర్యుడు. మన కంటికి ఆయనే అధిష్ఠాన దైవం. కనుచూపుకి సూర్యుని అనుగ్రహం లభించాలని కూడా దీని భావం.

'సూర్యుని చూపుతో మనం బాగా దర్శింతుముగాక.'' - సూర్యుడు జగత్తంతటికీ మిత్రుడు. అలా మనం జగమంతా క్షేమంగా ఉండాలని కోరుకోవాలి. సర్వసముడు, నియమపాలకుడు, నిజమైన స్నేహితుడు. ఈ లక్షణాలన్నీ మన చూపులో ఉండాలి. చూపు అనేది కంటికే కాక మనోభావానికి కూడా సంకేతం.

మన 'దృష్టి' - అంటే మనలోని భావన. అది కూడా మిత్రగుణంతో భాసించాలి. ●

శంఖ ధ్వని, ఘంటారావం - రోగనాశకరాలు

శంఖధ్వని బాక్టీరియాను నాశనం చేస్తుంది. 1926లో బెర్లిన్ విశ్వ విద్యాలయం జరిపిన పరిశోధనలలో శంఖారావపు ధ్వని తరంగాలు బాక్టీరియాను నాశనం చేస్తాయని నిరూపించబడింది. సెకనుకు 27 ఘనపుటడుగుల వాయు శక్తితో పూరించబడిన శంఖ ధ్వని 1200 చదరపుటడుగుల విస్తీర్ణంలోని బాక్టీరియాను నిర్మూలిస్తుంది. కేవలం బాక్టీరియానే కాకుండా కలరా, మలేరియా, గొంతు వాపు వ్యాధికారక క్రిములను కూడా నాశనం చేస్తుంది.

ఇక ధ్వని తరంగం పుట్టేచోట దరిదాపులు నిస్సందేహంగా క్రిమిరహితమైపోతాయి. అపస్మారం, మూర్ఛ, గండమాల, కుష్ఠు వ్యాధిగ్రస్తులకు శంఖధ్వని రోగోపశమనం కలిగిస్తుంది. చికాగోకి చెందిన డాక్టర్ డి.బ్రయిన్ 1300 మంది చెవిటి రోగులను శంఖధ్వని ద్వారా నయం చేసినట్లు నమోదయ్యింది.

విషసర్పాల కాటుకు గురైన వారిని కేవలం ఘంటానాదం వినిపించి బాగుచేసే ప్రక్రియను ఆఫ్రికా వాసులు అనాదిగా చేస్తూ వస్తున్నారు. మాస్కో శానిటోరియంలో క్షయ రోగులను ఘంటానాదం ద్వారా బాగుచెయ్యడానికి విజయవంతంగా పరీక్షలు నిర్వహిస్తున్నారట. 1916లో బర్మింగ్‌హామ్‌లో ఒక న్యాయస్థానంలో వ్యాజ్యం జరుగుతోంది. ఒక క్షయ వ్యాధిగ్రస్తుడు తన ఇంటి దగ్గరలో నున్న చర్చి గంటల ధ్వని వల్ల తన ఆరోగ్యం నిరంతరం క్షీణిస్తూ వస్తోందనీ, శారీరక క్షతి కలుగుతోందనీ కోర్టులో వ్యాజ్యం వేశాడు. దాంతో న్యాయస్థానం ముగ్గురు ప్రముఖ వైజ్ఞానికులతో కూడిన కమిటీని ఆ ఘంటానాదాన్ని పరీక్షించడానికి నియమించింది. ఆ కమిటీ ఏడుమాసాల పాటు నిరంతర పరీక్షలు నిర్వహించి ఘంటానాదం వల్ల క్షయవ్యాధి నయమవుతుంది గానీ నష్టం కలుగదనీ, శారీరక శ్రమ దూరమవుతుందనీ, మానసిక వికాసం కలుగుతుందనీ రిపోర్టు దాఖలు చేసింది. — కళ్యాణ్

Edited By : **SAMAVEDAM SHANMUKHA SARMA**, Printed & Published By : **UPADRASTA SIVAPRASAD** for **RISHIPEETHAM PUBLICATIONS**, No.3, Kamarajasalai, First Floor, Ashok Nagar, Chennai - 83.

అనంత విశ్వానికి భారతీయ "చంద్ర"హారం

డా॥ సుబ్రమణ్యన్ చంద్రశేఖర్

భారతదేశంలో పుట్టి అమెరికాలో స్థిరపడి 1983లో 'నోబెల్' పురస్కారాన్ని అందుకున్న పదహారణాల భారతీయుడు "డాక్టర్ సుబ్రమణ్యన్ చంద్రశేఖర్" తన ప్రతిభా సంపత్తులతో భారతావనికి కీర్తి ప్రతిష్ఠలు తెచ్చిపెట్టారు. అనేక విశ్వ రహస్యాలను ప్రపంచానికి అందించడానికి జీవితాన్ని ధారపోసి 'బ్లాక్ హోల్' సిద్ధాంతాన్ని, ఇంకా అనేక మౌలిక అంశాలను కనుగొని విశ్వ ఖగోళ శాస్త్రవేత్తలకు మార్గదర్శి అయిన డా॥ చంద్రశేఖర్ ఈ శతాబ్దపు ఖగోళ శాస్త్రవేత్తల్లో అగ్రగణ్యుడు. ఆయన గొప్పతనాన్ని భారతీయులు మర్చిపోయినా అమెరికా వారు మాత్రం 150 కోట్ల డాలర్ల వ్యయంతో నిర్మించి 'కొలంబియా' అంతరిక్ష నౌక ద్వారా అంతరిక్షానికి పంపించిన తమ పరిశోధనాలయానికి "చంద్ర ఎక్స్‌రే అబ్జర్వేటరీ" అని నామకరణం చేశారు. మనం ఎన్ని విశ్వ రహస్యాలను ఛేదించినా ఇంకా తెలుసుకోవాలంటే భారతీయ శాస్త్రాల్ని మథించాల్సి ఉందన్నాడు, ఖగోళ శాస్త్రంలో అథారిటీగా పేరొందిన డాక్టర్ కార్ల్ సేగాన్. భారతీయ శాస్త్రాలను మథించినా మథించక పోయినా, శాస్త్రాన్ని మథించిన భారతీయుడి ఋణం తీర్చుకునే ప్రయత్నం చేశారు అమెరికన్లు. భారతీయతను విశ్వాంతరాళాలకు వ్యాపింపచేసిన ఈ చంద్రుడికొక నూలుపోగులా 'ఋషిపీఠం' నివాళులర్పిస్తోంది.